

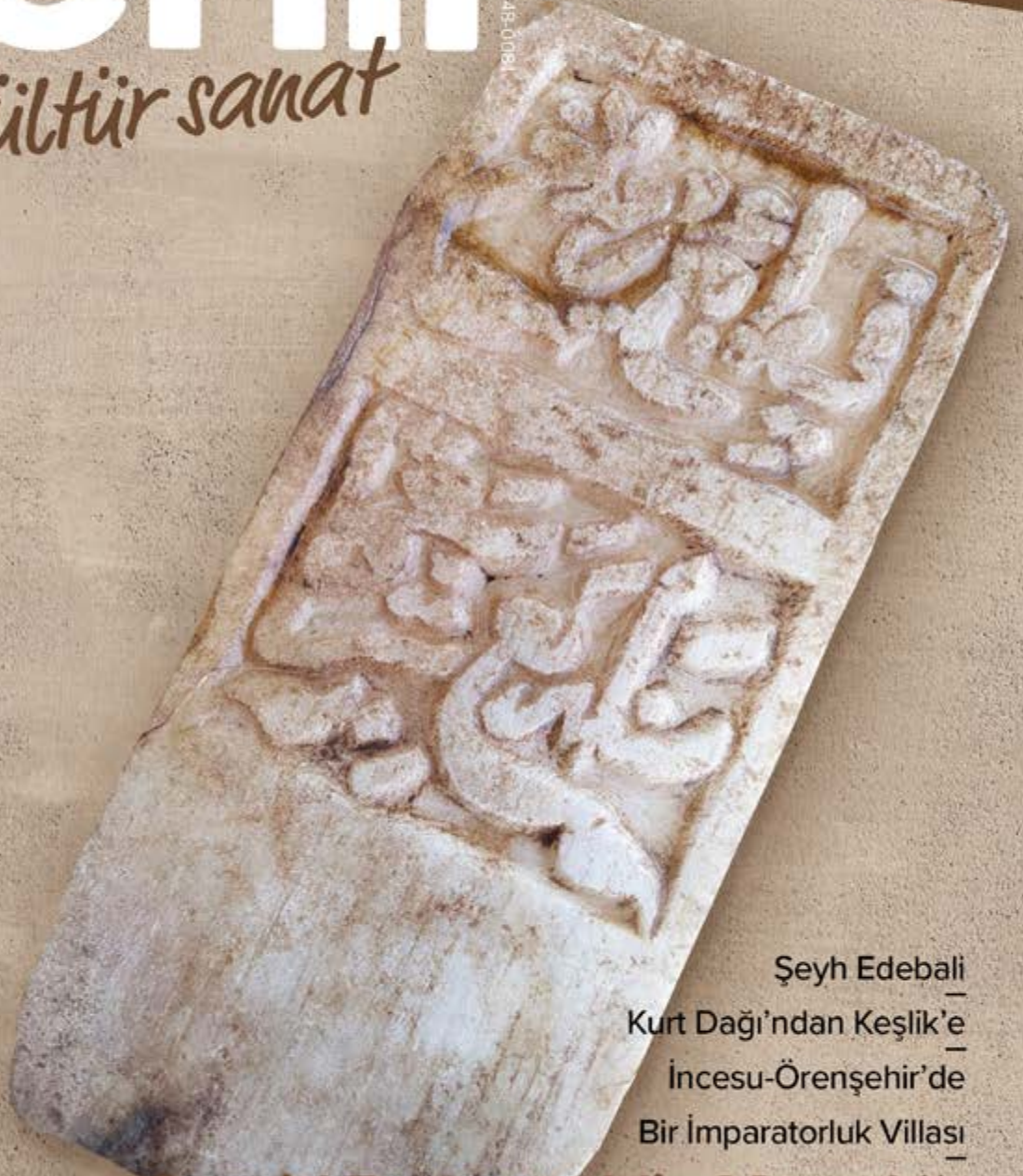
şehir

OCAK ŞUBAT-MART 2022

kültür sanat

ISSN 2643-0084

44

KAYSERİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

www.kayseri.bel.tr

Şeyh Edebalı
Kurt Dağı'ndan Keşlik'e
İncesu-Örenşehir'de
Bir İmparatorluk Villası

**Seyyid Burhaneddin Mezarlığı
Kümbet-Türbe Araştırma Kazısı**

ERCIYES dağı

Erciyes Dağı kitabı yeni baskısıyla
Kayseri Büyükşehir Belediyesi
Kültür Yayınlarından çıktı!

ŞEHİR KÜLTÜR SANAT

2022 SAYI: 44 (Ocak-Şubat-Mart)

Ücretsizdir

Yerel Süreli Yayın

ISSN: 2548-0081

E-ISSN: 2564-7113

İMTİYAZ SAHİBİ

Kayseri Büyükşehir Belediyesi adına

Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri

Hüseyin BEYHAN

GENEL YAYIN YÖNETMENİ ve SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Salih ÖZGÖNCÜ

YAYIN KURULU

Ahmet Selman AKYURT

Ayşe ÖNDER

Erkan KÜP

Fehmi GÜNDÜZ

Gürcan SENEM

Mustafa ERDOĞDU

Salih ÖZGÖNCÜ

FOTOĞRAF KURULU

Ali SARAÇOĞLU

Abdullah KOÇ

Faik ÇİFTÇİ

Fatih S. Mehmet ÇOLAK

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Ahmet Deniz DOĞAN

GÖRSEL YÖNETMEN

Ali SARAÇOĞLU

REDAKSİYON

Rumeysa ERSÖZLÜ

KAPAK TASARIMI

Ali SARAÇOĞLU

İLETİŞİM

Milli Mücadele Müzesi

Tacettin Veli Mah. İnönü Bulvarı No.72

38050 Melikgazi / KAYSERİ

t: (0352) 220 70 50 - 90

sehir38@kayseri.bel.tr

www.kayseribusam.com

şehir

kültür sanat

YAPIM

bilge tasarım atölyesi

Barbaros Mahallesi Oymak Caddesi
Sümer Hukuk Plaza A-Blok No: 8 Kat: 10/55
Kocasinan - Kayseri
t: +90 352 221 16 16
bilgi@bilgegrafik.com

TASARIM

Ahmet Deniz DOĞAN

BASKI

Orka Matbaacılık, İncelik Mah.
Çırağan Sk. No: 4 Melikgazi / KAYSERİ
info@orkamatbaa.com
T.: +90 352 322 17 00

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamlar da dahil olmak üzere çoğaltılma hakları yalnızca Kayseri Büyükşehir Belediyesine aittir. Yazılı izin olmadıkça makul alıntılar dışında bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması yasaktır. Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dergimiz TÜRDEB -Türkiye Dergiler Birliği üyesidir.

▲ Örenşehir-İncesu Mozaïği

başkandan...

Şehir'imizden Selamlar

2022 yılının ilk sayısıylâ masalarınızdayız. 44. kez sizlere kitaplarla, kelimelerle misafir oluyoruz. Çok hızlı ve zorlu geçen iki yıllık pandemi şartlarına rağmen imkânlarımız nispetinde kültürel ve sanatsal faaliyetlerimizi aksatmadan sürdürdük. Bilhassa salgın dönemlerinde insanları ferahlatan, onlara ayrı bir huzur veren asıl şeyin kültürel faaliyetler olduğunun bilinciyle tüm kültür sanat faaliyeti yapan birimlerimizle insanlarımıza ulaşmaya çalıştık. Kütüphanelerimiz başta olmak üzere insana dokunduğumuz tüm merkezlerimizi her an hazır kıldık. BÜSAM, KAYMEK, SPOR A.Ş. başta olmak üzere insan esaslı tüm eğitim ve kurs merkezlerimiz pandemi şartlarının izin verdiği ölçüde faaliyetlerine devam etti; yine aynı şekilde fuarlar, sergiler, seminerler, konferanslar, atölye çalışmalarını yürüttük.

Kültürel faaliyetlerimizin en önemlilerinden olan dergilerimiz yayınlarını sürdürürken şehrimizle ilgili önemli kitapların yayınlarını da sürdürmeyi ihmal etmedik. Bu minvalde şehrimizdeki diğer unsurlar tarafından yapılan kültürel faaliyetlere de gereken ilgiyi gösterdik. Gerek Kültür Bakanlığımız ve gerekse üniversitelerimizce yapılan ilgili her faaliyetle yakından ilgilendik.

Şehir dergimizin bu sayısı biraz da son dönemde şehrimizde ortaya çıkan söz konusu yeni kültürel faaliyetlerle ilgili oldu diyebiliriz. Seyyid Burhaneddin Mezarlığı'nda yeni bulduğumuz ve ortaya çıkardığımız Kümbet/Mezar çalışmaları, İl Kültür Müdürlüğümüzce yapılan Örenşehir Mozaïği ile ilgili yapılan kazılara yaptığımız destekler şehrimiz ve bizim için çok önemli ve kıymetli.

Şehir dergimiz bu sayısına, Osmanlı'nın kurucu insanlarından Şeyh Edebalı'nın Kayseri'mizle olan bağıyla başlıyor. Mustafa Cingil'in kaleminden oku-

yacaksınız. Dursun Çiçek hocam bu kez Yeşilhisar bölgesinde gezdiriyor bizi. Kurt Dağı'ndan Keşlik'e yazısı birbirinden güzel fotoğraflarla bizi şehrimizin hem coğrafyasına hem de tarihine alıp götürüyor.

Fehmi Gündüz az önce de sözünü ettiğimiz Seyyid Burhaneddin Mezarlığı'nda ortaya çıkan Kümbet/Mezar'ın hikayesini detaylıca yazdı ve fotoğrafları ile anlattı. Aynı şekilde İncesu-Örenşehir'de bulunan Bizans dönemine ait mozaikleri de kazı ile ilgilenen hocamız Prof. Dr. Kutalmış Görkay yazdı. Her iki yazıyı da ilgiyle okuyacağınızı umuyorum.

Söyleşi bölümümüzde yıllardır şehirle ilgili fikir ve düşüncelerini ilgiyle takip ettiğimiz Şehir Akademimiz ve BÜSAM'a ciddi katkılarını esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Celâleddin Çelik var. Şehir eksenli sohbetini notlarımızı alarak ilgiyle okuyacağız.

Yine ömrünün önemli bir bölümünü Kayseri'de geçirmiş Prof. Dr. Kemal Göde hocamızın ilk bölümünü yayımladığımız Kayseri Hatıraları şehrimiz tarihi açısından önemli anekdotlarla dolu. Kayseri şehir tarihi ile ilgili önemli çalışmaları da olan Kemal Göde hocamıza hayırlı ömürler diliyorum.

Bunların dışında Kaybolan Meslekler, Şehrin Yüzleri, Kitabiyat, Kayseri Sofrası, Şehir ve Şiir, Edebiyat ve Kültür bölümlerimiz de dopdolu.

Hasılı yine dolu dolu bir dergi ile huzurlarınızdayız. Siz bu sayımızı okumaya başlamışken biz 45. sayımızın hazırlıklarına başladık bile... Her zaman belirttiğim gibi, bir kütüphanede, bir kitapçıda, bir kitap fuarında, bir sergide, bir konserde, bir konferansta buluşmak ve karşılaşmak dileğiyle 2022 yılının tüm okuyucularımız için hayırlara vesile olmasını diliyorum...

Dr. Memduh Büyükkılıç
KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

PORTRE

Şeyh Edebali'nin Kayseri'deki İzleri
Mustafa Cingil

➤ 6

MEKÂN

Kurt Dağı'ndan Keşlik'e
Dursun Çiçek

➤ 10

ARKEOLOJİ

Seyyid Burhaneddin Mezarlığı
Kümbet-Türbe Araştırma Kazısı
Fehmi Gündüz

➤ 18

ARKEOLOJİ-TARİH

İncesu-Örenşehir'de Bir
İmparatorluk Villası
Prof. Dr. Kutalmış Gökay

➤ 26

SÖYLEŞİ

Celalettin Çelik ile
Söyleşi "Şehrin Halleri"
Mustafa İbakorkmaz

➤ 34

KAYSERİ HATIRALARI

Kayseri Tarihi İle İlgili Aklımda
Kalan Önemli Bilgiler Hatıralar
Prof. Dr. Kemal Göde

➤ 42

KAYBOLAN MESLEKLER

Son Ciltçi Öğretmen De Gitti
Ahmet Sivacı

➤ 52

KÜLTÜR

Çömçe Gelin (Godi-Udu) Oyunu
Hasan Yüksel

➤ 60

ŞEHİR VE EDEBİYAT

Hiiiç
Şule Keleşoğlu

➤ 64

ŞEHİR VE ŞİİR

Kayseri Büyükşehir Belediyesi
Geleneksel 4. Şiir Yarışması
Kamil Seçmeler

➤ 68

ŞEHİRİN YÜZLERİ

Kayseri'nin Efsane
Şahsiyetlerinden
Mehmet Ateşoğlu
Mehmet Çayırdağ

➤ 76

KİTAPİYAT

Kayseri Eğitim Tarihi
Araştırmaları Kitabı Üzerine
Erkan Küp

➤ 80

SOFRA

Kıyma Soğanlaması
Şehir Kültür Sanat

➤ 84

KÜLTÜRDEN

Şehirden Kısa Kısa Haberler
Şehir Kültür Sanat

➤ 86

Şeyh Edebalî'nin Kayseri'deki İzleri

Mustafa Cingil

Ede” kelime anlamı olarak, “ağabey”, “ata”, “dede” manalarına gelir. “Bali” ise “eski”, “ulu”, “koca” anlamlarını taşır. Yani Edebalî ismi “Koca Dede-Ulu Dede” anlamlarını taşır. Asıl adı Mustafa olup tam adı ise, “İmâdüddin Mustafa bin İbrahim”dir.

Peki, Şeyh Edebalî kimdir?

Herkesçe çok iyi bilinen şekli ile Osmanlı Devleti’nin kurucu mânevî mîmarı olarak kabul edilir. Osmanlı Devleti’nin kurucusu Osman Bey’in de kayınpederidir. Başka bir deyişle Ertuğrul Gazi’nin dünürüdür. Edebalî’nin kızı, yani Osman Bey’in hanımı ise farklı kaynaklarda çok farklı isimlerle anılır. Kimi yerde Rabia Hatun, kimi yerde Bâlâ Hatun... Kiminde Mal Hatun kiminde ise en kabul gören şekli ile Malhun Hatun’dur.

Şeyh Edebalî’nin doğum yeri hakkında da kızının ismi gibi çok farklı bilgiler vardır. Çoğu yerde Karaman olarak geçer. Bazı yerlerde Kırşehir-Mucur İnanç köyü, Adana, hatta Merv diye geçen yerler bile vardır. Hepsinde de bir cümle olarak bahsedilir ve hiçbir kaynak gösterilmeden geçilir.

Doğum tarihi 1206 olarak geçse de o da tam kesin değildir. Ölüm tarihi tüm kaynaklarda 1326 olarak geçmekte ancak çok uzun yaşadığı söylenmekte, hiçbir kaynak gösterilmeden genel

kabul ile 120 yaşında öldüğü kabul edilmesiyle de buradan da doğum tarihi bulunmakta: 1206.

Peki, babası kimdir?

Tüm kaynaklar Osman Gazi’nin kayınpederi diye yazar ancak kimse babasının kim olduğuna değinmez, ismi hakkında bilgi vermez. “Şeyh Edebalî” adlı bir romanda baba adı “Temir” diye geçse de kaynak gösterilmediğinden bir roman kahramanı olmaktan öteye gidemez.

Peki, Şeyh Edebalî’nin babası gerçekten kimdir?

İşte şaşıracığınız kısım buradan itibaren başlıyor! İşin kilit yeri de Kayseri’de çok iyi bilinen Küçük Kızıltepe üzerinde bulunan “Kızıl Köşk”tür.

Bağdat tarafında Kadiriyyelik tarikatının kurucusu, Abdülkâdir Geylanî Hazretleri’nin yanında vazife ve ders alan Es-Seyyid Muhammed, Moğolların Bağdat’a girmesiyle oradan kaçır. Kaçarken yanında seyyidlerin yanı sıra Geylanî Hazretleri’nin çocukları da vardır. Kaçışın son bulunduğu yer ise Kayseri’dir. Zaten Alâeddin Keykubâd döneminde her taraftan âlimler, ilim erbabı bilge kişiler Anadolu’nun ilim iklimine yönelmiştir. Fakat bir süre sonra Moğol istilâsı Kayseri’ye de ulaşır. Bu yağma ve kargaşadan korunmak için Erciyes’in

eteklerinde, İncesu ilçesine bağlı Kızılören havalisine geçerek yerleşirler. Çalkantılı bir dönemde meskûn oldukları havallide imar ettikleri tekke ve zâviyeler ile Anadolu'nun Moğol yıkımından kurtulmasında önderlik eden bu Muhammediye tarikatı mensupları, kendilerine mahsus geniş vakıf arazilerinden elde ettikleri gelirleri tekke ve zâviyelerinde halkın ihtiyaçları için harcamışlardır.

Geylanî Hazretleri'nin pek çok evladı vardı. Bunlardan Şeyh Seyyid Abdülaziz Hazretleri, Sincar'da 1138 yılında vefat etmiştir. Şeyh Abdülaziz'in üç oğlu vardır: Muhammed, Abdülhâlık ve Şeyh Seyyid Ahmed.

İşte Kayseri'ye gelenlerden biri de Şeyh Seyyid Ahmed olup onun da oğlu “Şeyh Taceddin İbrahim Emir Tâc”dır.

II. Gıyâseddin Keyhüsrev döneminde, Kızıl Tepe üzerinde bulunan Kızıl Köşk ve buradan geçen Hisarcık Suyu, Taceddin Emir Tâc'a vakfedilir. “Vakıfnâme”de bu durum detaylarıyla anlatılır...

Vakıfnâme'nin özeti ise kısaca şöyledir:

“Kayseri yakınında Kızıl Köşk adıyla maruf bütün arazisini ve Erciyes dağından akıp Hisarcık köyüne ve buradan da Karagürle köyünden geçip Kızıl Köşk mevkiine gelen su bendini her cuma gününde pazar ve pazartesi günlerine ait hisseleri olmak üzere Abdülkâdir El-Geylanî'nin oğlu, Abdülaziz'in oğlu, Şeyh Seyyid Ahmed'in oğlu Taceddin Emir Tâc'a, II. Gıyâseddin Keyhüsrev tarafından vakfedilmiştir.

İş bu vakfiye hicri 644 yılının Cemâziyelâhîr ayının ortalarında yazılmıştır.

Muhteviyatının doğruluğuna şehâdet eden zevat:

* Mevlânâ Celâleddin Rûmi

* Mevlâna Seyyid Burhaneddin

* Ahmed El Kazvani oğlu Osman.....”

Yani... Mevlânâ ve hocası Seyyid Burhâneddîn'in de içinde bulunduğu zevatın şehâdetinde Kızıl Köşk ve Hisarcık Suyu, Emir Taceddin İbrahim Emir Tâc'a vakfedilmiştir.

Peki, kimdir Taceddin Emir Tâc?

Gerek Alâeddin Keykubâd'a gerekse de oğlu II. Gıyâseddin Keyhüsrev'e hizmetlerde bulunmuş olan Vezir Taceddin Pervâne'dir.

O dönemde gerek Moğollara yakınlığı gerek Sultan'a yakınlığı ve gerekse de Mevlânâ Celâleddin Rûmi ile arasında su sızmayan, “Pervâne Dönemi” şeklinde dönemine ismi ile damga vurmuş, en önemli devlet adamlarından Muîneddin Süleyman Pervâne, Vezir Taceddin'in oğlunu kadı yapmak ister. Fakat kendini beğenmiş bu zat (kendini beğenmiş ifadesi mevlevî kaynaklarında aynen geçmekte) “kadılık makamını ancak üç şartla kabul ederim” der.

İşte... Kadılık makamını ancak üç şartla kabul edebileceğini söyleyen kişi, Vezir Taceddin Pervâne'nin, bir başka deyişle Taceddin Emir Tâc'ın oğlu Şeyh Edebalî'den başkası değildir!

Gençliğinde ilk eğitimi için Karaman'a (Larende'ye) giden, ardından Şam'da eğitim gören Şeyh Edebalî gerek bilgisi gerekse deengin ilmi ve tecrübesi ile kadılık makamına layık görülür.

Sunduğu üç şart bile hem kendi bilgeliğini ve olayları süzmedeki kabiliyetini göstermekte, hem de dönemin kokuşmuşluğunu gözler önüne sermektedir;

Birinci Şart;

Rebabı halk arasından kaldıracaksın. (Rebab at kuyruğu ve hayvan derisinden yapılan, insan sesine çok yakın ses çıkaran bir müzik aleti)

İkinci Şart;

Mahkemelerde cellatlar gibi olan eski mübaşirleri kovacaksın.

Üçüncü Şart;

Mübaşirlere halktan bir şey almamaları için dolgun maaş vereceksin.

Görüldüğü gibi, devlet idaresinin ve adalet sisteminin o dönemlerde ne kadar yozlaşmış olduğunu görmüş ve tedbir şartı ile ancak kadılığı kabul edebileceğini söylemiştir.

Muîneddin Süleyman Pervâne ise “Her iki şartı kabul ederim ancak “rebabı” kaldıramam. Çünkü o hayli büyük bir padişahın (Mevlânâ) eseridir” der. Bu konuşmalar Mevlânâ'nın kulağına gidince o da şöyle der: “Aferin mübarek rebaba! Allah'a hamdolsun ki rebaba! Onun elini tuttu da kazanın hükmü pençesinden onu kurtardı.”

Daha sonra bu karanlık dönemlerde Anadolu'nun Moğol baskısı altında ezilmeye yüz tuttuğu, Selçuklu Devleti'nin yıkılma seyrine girdiği, halkın da tamamen karamsar ve ümitsiz durumda olduğu bir anda, Batı'dan Osmanlı Beyliği'nin başarıları Anadolu'da dalga dalga yayılmaya başlar, her yerde bir heyecan uyandırır.

Anadolu'da bulunan gerek Türkmen halk yığınları ve gerekse de akil insanlar, âlimler, bilge insanlar Osmanlı Beyliği şemsiyesi altında birleşmek için Bilecik taraflarına akın etmeye başlar.

Şeyh Edebalî'nin de önce Eskişehir sonra Bilecik yolculuğu bu şekilde başlar. Şeyh Edebalî'nin Karamanlı diye anılması ise aslında Niğde, Kayseri, Aksaray, Kırşehir ve Kapadokya bölgelerinin “Karaman”a bağlı olmasındandır. (Aynı şekilde bu bölgelerde yaşayan Ortodoks Türklerin hepsine Karamanlar denildiği gibi)

Bu karanlık dönemde Şeyh Edebalî'nin (Mustafa bin İbrahim'in) babası Pervâne Taceddin İbrahim, Saadettin Köpek'in hırs ve entrikalarından korkarak Ankara'ya kaçmak zorunda kalır. Bu kaçış yine de onu Saadettin Köpek'in elinden kurtaramaz, uydurma bir iftira (bir kadınla zinâ yaptığı yalanı) ile yörenin ayaktakımına yarı beline kadar toprağa gömdürüp taşlanmak yani “recm” edilmek sûretiyle öldürtür...

Taceddin Pervâne'nin soy silsilesi de hayatı kadar çok ilgi çekici ve önemlidir:

Abdülkâdir Geylanî Hazretleri

(Oğlu) Şeyh Seyyid Abdülaziz

(Oğlu) Şeyh Seyyid Ahmed

(Oğlu) Şeyh Taceddin Emir Tâc, yani; Pervâne Taceddin İbrahim.

(Oğlu) ŞEYH EDEBALÎ (İmâdüddin Mustafa bin İbrahim)

(Oğlu) Vezir İvaz Ahmed Paşa

(Oğlu) Süleyman Çelebi (Mevlid yazarı)

(Oğlu) Alâeddin Ali

(Oğlu) Süleyman

(Oğlu) Kadı Mahmud Bedreddin (Kayseri'de meşhur Kadı Mahmud Vakfı ve Kadı Hamamı bânisi)

Günümüzde, Kayseri'de mukim Gavremzâde ve Şişlizâde mensubu aileler bu soy silsilenin devamıdır. Özellikle de Şişlizâde Lütî Efendi ile alakalı Kayseri'nin manevî mimarlarından İbrahim Eken Hocaefendi'den çok önemli bir anekdot dinlemiştim;

“Şişlizâde Lütî Efendi çok varlıklı biridir.

Birinci Dünya Savaşı yıllarında halk ise yokluk ve kıtlığın pençesinde çok fakir, işsiz güçsüz ve perişan bir hâldedir. Lütî Efendi, günümüzde Kartal Bulvarı'ndan Battalgazi Mahallesi'ne kadar kendisine ait ancak bomboş arazinin etrafına sırf halka iş çıksın diye bir metre genişliğinde yüksekçe bir taş duvar ördürür. Dahası iş uzasın, yapanlara daha fazla iş çıksın da sebeplensinler diye yapılan duvarın çoğu yerini beğenmez ve bu yerleri ücret mukabili yıktırır ve tekrar yaptırır. Bu örnek davranış gibi tüm zenginliğini de bu şekilde hayır işlerinde harcar...”

Günümüzde Ankara'da Taceddin Dergâhı, Kayseri'deki Taceddin Veli Türbe ve Mahallesi, Ankara Hamamönü'nde bir cami avlusunda Taceddin Sultan olarak bilinen bir türbe olması, Ankara'da Hacı İvaz (Ayvaz) Mescidi'ne karşılık aynı şekilde Kayseri Camikebir Mahallesi'nde eski Boyacı Kapısı'nda ve eski ismi ile Hacı İvaz Mahallesi bulunması gibi tüm bu isimlerin, aynı soy silsilesinin tezahüründen olması kuvvetle muhtemeldir.

Kaynaklar;

► Dün Gibi - Edebalî'nin Kayseri'deki İzleri - Hayrullah Adnan Şişlioğlu

► Nasıl Ulaştık?- Hayrullah Adnan Şişlioğlu

► Mir'at-ı Kayseriyye - Kayseri Tarihi - Ahmet Nazif Efendi / Prof. Dr. Mehmet Palamutoğlu

► Türkiye Selçukluları Üzerine Araştırmalar - Prof. Dr. Mikâil Bayram

Kurt Dağı'ndan Keslik'e

Dursun Çiçek

Erciyes'i merkeze alıp etrafına döne döne baktığımızda bir dağın eteğine tutunmuş başka dağları görürüz en çok da. Erciyes her dağın anası, atası gibi. Arkasında Aladağlar ve Demirkazık, Zengibar, sağ tarafta Kurt Dağı, Tekke Dağı, sol tarafında Toroslar, Bakır Dağları, Tahtalı Dağları uzar gider... Hemen dibindeki Ali Dağı'nı, Yılanlı Dağı, Lifos'u saymaya gerek bile yok. Erciyes'ten bakıldığında bir ananın ve atanın neslini andırır bu dağlar. Sanki hepsi Erciyes'in ninnisini, türküsünü dinler gibi.

Bir de etraftaki bu dağlardan Erciyes'e bakmak gerek. Erciyes'in merkezi bağlamı o zaman hakikatiyle anlaşılır. Bir dağın sırrı belki de en azından böyle daha iyi hissedilir. Bir gurbetin memlekete bakışına benzer Erciyes'e uzaktan bakmak. Bir türkünün içinden çıktığı, yandığı gönüle yanışına benzer. Uzakta tüten bir dumanın bacasını aramasına benzer. Bir

çocuğun anasına atasına gurbetten bakışdır aynı zamanda bu bakış. Bir türkünün nefes nefes çıktığı gönüle akışdır.

Tekke Dağı'ndan külah giymiş bir derviş gibi görünür Erciyes. Toroslar'dan yağız bir ata benzer. Aladağlar'dan kanatlarını açmış bir kartalı andırır. Hatta Aladağlar'ın ötesinden Bolkarlar'dan ufukta kızılılaşan bir güneşe benzer. Ama hepsinden bir türküdür Erciyes, bir bozlaktır, bir yanık havadır.

Kayseri'den Yeşilhisar'a giderken sağ tarafa düşen, adına Kurt Dağı derler bir dağ vardır. Çobanlar Kurt Tepesi de diyorlar. İncesu'nun hemen devamında Tekke Dağı'ı andırır yüksekliği ve Erciyes'e bakışı. Erdemli Kaya Kiliseleri'nin hemen yanından geçeriz Kurt Dağı'na giderken. Bir yanı evliya, bir yanı aziz dolu toprakların biraz daha ilerisine Keşlik'e gidiyoruz. Keşlik de Keşişlik olarak bilinir yörede.

Kurt Dağı'nın yoluna giderken benim memleketimdeki Kurt Baba geliyor yâdıma... Hacı Taşan'ın o muazzam okuyuşuyla mırıldanıyorum Derviş Ali veya Pir Sultan'a ait olduğu söylenen bozlağın sözlerini.

Ankara'dan çıktım sabah namazı
Bize yol vermiyor geçmeye dağlar
Yetiş imdadıma Hüseyin Gazi
Bize yol vermiyor geçmeye dağlar

Merhaba da güzel pirim merhaba
Poyraza dayanmaz açık araba
Ne kadar severim Sultan Kurt Baba
Bize yol vermiyor geçmeye dağlar

Kayıptasın kalbimdesin sırdasın
Münkire görünmez göz perdesin
Hasan Dede Yürük Kulu ilerdesin
Bize yol vermiyor gitmeye dağlar

Hayal hayal oldu gözüme vatan
Ahmaktır dünyaya göz gönül katan
Cılbak Ali ile Haydar'ı Sultan
Bize yol vermiyor geçmeye dağlar

Denek Dağı'nın başında Kırklar Yediler
Buna inanmıyor münkirler körler
Çiçek Ana ile Seyyid Salihler
Bize yol vermiyor gitmeye dağlar

Derviş Ali der ki içmişem dolu
Gitmiyor gönlümde gamı hayali
Gönül arzuluyor Bektaş-ı Veli
Bize yol vermiyor geçmeye dağlar

Düşüne düşün Kurt Dağı’ndan inerek Keşlik’e doğru yol alıyoruz. Yeşilhisar’ı ve Zengibar’ı solumuza alarak hemen sağa döndüğümüzde Keşlik karşımıza çıkıyor. Kapadokya’nın bir başka kapısı Keşlik. Peribacalarına sırtını yaslamış köy bir bakıma yeni ve eski hâliyle o kadar güzel ve ilginç görünüyor ki.

Dağlar türkülerle daha iyi anlaşılıyor. Yollar daha kolay geçiyor insanın içinden, dilinden, gönlünden. Dağ gönül değil mi zaten? Gönül dağ değil mi?

Yolda karşılaştığımız çobanlar selamımıza, koyunlar türkülerimize karışıyor. Ardıc ağaçları, (yabânî armut ağaçları) dibinde soluk aldırıyor bize. Kurt Dağı’nın tepesinde bir Tümülüs var. Tümülüslerin olduğu her yer orada insana ait bir izin var olduğunun göstergesidir. Muhtemelen tüm Tümülüslerde olduğu gibi bir mezar var orada. Hazineciler her tarafı delik deşik etmişler. Tümülüs Tümülüs olmaktan çıkmış sanki.

Kurt Dağı’nın zirvesi dümdüz bir kaya. Her yanı yosun tutmuş... Üzerine oturup etrafı seyrederiz. Erciyes bir başka görünüyor. Sanki dağlar sıralanmış güneşin batışının arkasından yürüyor gibi. Sağ tarafımızda önde Zengibar arkada Demirkazık puslu havanın içinden o kadar gizemli görünüyor ki.

Dağ dağın hem perdesi hem sırrı. Her dağ sanki diğerini anlatıyor. Zengibar’ın etrafındaki mezarlar ayaklanıyor sanki. Zengibar ki mezarlardan yükselen dualarla dağlaşmış. Her ölüm bir dağ olmuş Zengibar’da. Her taş bir fidan gibi yükseliyor dağın zirvesine. Demirkazık alaca karlı sinesiyle bir ağıt yakıyor sanki...

Dağlarda dağı dinledikten sonra yeniden yola düşüyoruz. Yola düşmek... Yola düşmekle düşlemek, düşlemekle düşünmek arasında temelde bir ilişki var elbet. Düşmek de düşlemek ve düşünmekle ilgili. Yola düşmek bizatihi düşünmenin kendisi. Annem biz veya kendisi yola çıkınca bir düşünge tutar beni derdi. Yol kaygı, yol dert, yol düşünge derdi.

Düşüne düşün Kurt Dağı’ndan inerek Keşlik’e doğru yol alıyoruz. Yeşilhisar’ı ve Zengibar’ı solumuza alarak hemen sağa döndüğümüzde Keşlik karşımıza çıkıyor. Kapadokya’nın bir başka kapısı Keşlik. Peribacalarına

Tekke Dağı’ndan külah giymiş bir derviş gibi görünür Erciyes. Toroslar’dan yağız bir ata benzer. Aladağlar’dan kanatlarını açmış bir kartalı andırır. Hatta Aladağlar’ın ötesinden Bolkarlar’dan ufukta kızıllaşan bir güneşe benzer. Ama hepsinden bir türküdür Erciyes, bir bozlaktır, bir yanık havadır.

sırtını yaslamış köy bir bakıma yeni ve eski hâliyle o kadar güzel ve ilginç görünüyor ki.

Peribacalarının olduğu bölge aslında eski Keşlik. Kayalardan oyulma evleri, ağılları, depoları hatta mescidi görünce duygu-sallaşıyoruz. Mihrab, minber hâlâ belli. Kimler tekbirler getirdi burada. Kaç alın secdede miraca yükseldi. Kaç dua, kaç yakarış var bu kaya duvarlarda, tavanda. Kayalara kazılmış lafzatullahı gördüğümüz gibi kayalara sinmiş sesleri de duyuyoruz.

Aşağıdaki taşlardan yapılmış yeni evlerle, peribacalarının içinde kayalardan oyulmuş evler birbirinin sürekliliği adeta. İnsanın hikâyesini taşın dinlemek gerek. Kayaların dili var. Kayaların ruhu ve kalbi var...

Köyün nüfusunu tahmin etmek mümkün değil ama 50-60 hane hâlen meskûn gibi görünüyor. Köyün kuruluşunun miladın ilk yüzyıllarına kadar gittiğine inanılıyor. Nitekim 300’lü yıllara kadar götürülen tarihi bilgiler köyün önemli bir dinî merkez olduğunu gösteriyor. Köydeki bir manastırdan dolayı köyün bu ismi aldığına inanılıyor. Keşlik manastırında bölge için yetiştirilen keşişler olduğuna inanılıyor ve bundan dolayı da köyün asıl adının Keşişlik olduğu söyleniyor.

Bölgenin ilk Hristiyanların yurdu olması iddiası bu bilgileri kuvvetlendiriyor. Hemen yakınındaki Erdemli, Soğanlı başta olmak üzere bölgedeki tüm kiliselerin rahiplerinin buradaki manastırda yetiştirildiğine inanılıyor. Nitekim tarihi kayıtlar kiliseleşme dönemi ile Keşlik arasındaki ilişkiyi kuvvetlendiriyor.

“Evlat burası ilim yuvası, âlim yuvası” diyor ve ekliyor: “Şu gördüğün kayalar var ya (peribacalarını göstererek) onlar bile dua eder her an. Dua okumaktır, çağrıdır, davettir. Bir köyün duvarları, dağları, kayaları bile dua ediyorsa orada ilim de olur âlim de olur.”

Nitekim İmparator Konstantin’in Hristiyanlığı kabul etmesiyle 313 yılından itibaren dinî bir özgürlük ortaya çıkmış, dinî hayat serbestleşmiş, 335 tarihinde Ürgüp-Göreme-Yeşilhisar çevresinde kilise hayatı yaşanmaya başlanmıştı. Bu bölgedeki papazın Keşlik’te oturduğu varsayılmaktadır.

Köyün adı ile ilgili daha içten ve daha millî bir görüşe göre ise bu ismin Hristiyanlıkla değil eski Türklerle ilgisi vardır. Rivayete göre Orta Asya’daki Keşlik bölgesinden gelen

Türkmenler buraya gelmişler ve köylerine de Keşlik ismini vermişlerdir.

Keşlik köyündeki okuma yazma oranı bilhassa öğretmen oranı çok yüksek. İnsan köyün etrafında dolaşırken burada okunmaz, düşünülmez de ne yapılır diyor.

Köyü dolaşırken karşılıklı oturup sohbet eden köylülerin sohbetinin içine düşüyoruz. Yaşı bizden büyükler bile ayağa kalkarak bizi sohbete davet ediyorlar. Türkçenin güzelliği

buralarda berrak bir su gibi. O kadar güzel bir aksanları var ki şaşıyoruz. Çaresizlikten mi okuyorsunuz yoksa bu sizde bir gelenek mi diye soruyoruz köylülere... İçlerinden en görmüş geçirmiş olanı “Evlat burası ilim yuvası, âlim yuvası” diyor ve ekliyor: “Şu gördüğün kayalar var ya (peribacalarını göstererek) onlar bile dua eder her an. Dua okumaktır, çağrıdır, davettir. Bir köyün duvarları, dağları, kayaları bile dua ediyorsa orada ilim de olur âlim de olur.” Sonrasında hem keşiş ve manastır

üzerinden, sonra da Müslümanlık sonrası buraların nasıl ilim ve âlimler yurdu olduğunu anlatıyor bize. “Bu toprakların her koyağında söz vardır, cümle vardır. Ehli görür bunu ancak. Sen bir türküyü, bir ağıtı dinlediğinde nasıl sızlarsan o dağlar, taşlar, kayalar da sızlar.”

Bu toprakların hafızası var gerçekten... Taşın, dağların hafızası ve dili var. Ve en önemlisi insanın hafızası ve dili var. İnsan sadece kelamı ve kelimeyi değil dağları, taşları da okuyor. Onun için insanın hafızası bir hayata yol açıyor.

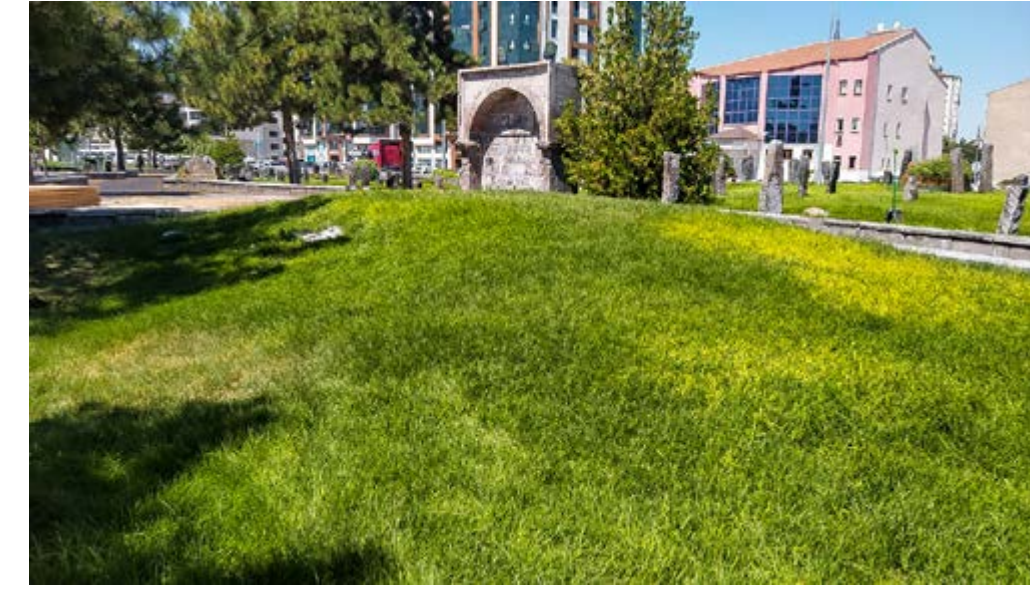
Keşlik’ten ayrılırken bu sefer de yamacımızda görünen Zengibar’a bakıyoruz. Sanki topraktan ve dağlardan türkü kopar gibi yâdımıza türküler düşüyor ve söyleye söyleye gidiyoruz yolumuza... Dağları niye geziyoruz diye soruyorum kendi kendime. Aslında dağları dağ gibi adamları bize kavuşturduğu için, bizi dağ gibi adamlara ulaştırdığı için seviyoruz diyorum ve türkümü söylemeye devam ediyorum.

Seyyid Burhaneddin Mezarlığı Kümbet-Türbe Araştırma Kazısı

Fehmi Gündüz

Türklerin İslamiyet'i kabul etmesi dünya tarihi açısından oldukça mühim sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bu geçiş döneminde İlk Müslüman Türkler geçmişteki kültür ve geleneklerini yeni dinleriyle kaynaştırmasını çok iyi bilmişlerdir. Bu durumun en iyi kanıtı ise bilimde, sanatta, sosyal yaşamda ve mimaride kendisini göstermektedir. Türklerin İslam'ın sancaktarlığını yapmış olduğu 11. yüzyıldan 20. yüzyılın başlarına kadar her alanda olduğu gibi ölü gömme geleneklerinde de değişikliklerin oldu-

ortaya çıkan türbe mimarisi özellikle Selçuklular ile birlikte daha çok Kümbet mimarisi ile kendisini göstermektedir. Kümbet Farsça "kubbe" anlamına gelir ki Josef Strzygowski tarafından ileri sürülen, birçok bilim insanının benimsediği hipoteze göre kümbetler, Ön Asya ve Türkistan'daki Türklere ait çadır sanatının mimariye geçmiş örnekleridir. Çadırdaki özel kısımlar kümbetlerde muhafaza edilmiş, kumaş ve dokuma stilleri mimariye yansımıştır. Sultan ve emir gibi önemli şahsiyetler için yapılan

▲ Foto 1

ğunu tarihsel süreç ve dönem içerisinde değişen mimari geleneklerden takip edebilmekteyiz.

İslâm coğrafyasında tanınmış şahsiyetlerin mezar anıtları türbe olarak ifade edilmekteyken özellikle Türklerin Müslüman olmasıyla "kümbet, makam, meşhed, buk'a, darîh, kubbe, ravza" gibi adlarla da anılmıştır. Bu adlandırmalar genellikle yapının ait olduğu kişinin makam ve mevkiini, mensup olduğu sosyal, dinî ve siyasi zümreyi, ayrıca yapının mimari özelliğini yansıtmakla birlikte birbirinin yerine de kullanılmıştır. İslam coğrafyasında Araplarla birlikte

bu mezar yapıları, çok köşeli ve yuvarlak biçimlileri çoğunlukta olmak üzere bazen dilimli gövdeli veya kare planlı olarak da çeşitlilik göstermektedir. Genel itibarıyla iki katlı olan kümbetlerde üst kat planı aynen alt kattaki mumyalık kısmında da tekrarlanır. Merdivenle inilen alt kat esas mezar bölümüdür ve mumyalanmış cesedi muhafaza eder. Kümbetlerde Anadolu dışında rastlanan tuğla malzeme Anadolu'da yerini taş bırakmıştır. Bunun en önemli sebeplerinden biri taşın bol ve işlenebilir olmasıydı. Selçuklu Türklerince inşa malzemesi olarak kullanılan tuğla süsleme unsuru

▲ Foto 2

olarak da benimsenmiştir. Ayrıca sırlı tuğla ve çini, tezeyinatı vazgeçilmezdir. Büyük Selçuklu kümbetleri genellikle silindirik gövde üzerine konik çatı ile örtülüdür. Daha sonra Azerbaycan ve Batı İran'da çok köşeli kümbetler görülür. Büyük Selçukluların İran'daki kümbet geleneği Anadolu Selçuklularında da devam etmiştir. Anadolu'daki kümbetler daha çok iki katlı, taştan ve çokgen gövdelidir; ayrıca silindirik gövdeli olanları da vardır. Kare planlı kümbetler ancak XIII. yüzyıldan sonra ortaya çıkmıştır. 14. yüzyılın ortalarında ise kare planlı alt gövde üzerinde çokgen bir üst gövdeden meydana gelen kümbetler yapılmış ve bu tip daha sonra iyice yaygınlaşmıştır.

Anadolu Selçuklularından hemen sonra Eretnaoğulları devrinden Kayseri Köşk Medrese avlusundaki kümbet (1339) sekizgen planlı ve piramit külahlıdır. Bu dönemden kalan Sırçalı Kümbet ise silindirik gövdesiyle farklı görünümündedir. Bununla birlikte kare planlı olan Emir Ali Türbesi de Eretna dönemini yansıtan önemli yapılardan bir tanesidir. Emir Ali Türbesi Seyyid Burhaneddin Mezarlığı içerisindeki mevcut kazıda ortaya çıkarılan yapı ile olan benzerlikleriyle oldukça önemlidir. Özellikle Eretnalı-

▲ Foto 3

Birçok bilim insanının benimsediği hipoteze göre kümbetler, Ön Asya ve Türkistan'daki Türklere ait çadır sanatının mimariye geçmiş örnekleridir. Çadırdaki özel kısımlar kümbetlerde muhafaza edilmiş, kumaş ve dokuma stilleri mimariye yansımıştır.

lar dönemine vurgu yapmamız aşağıda kazı izinleri alınmış ve kazıda ortaya çıkarılmış taşınmaz kültür mirasını vurgulamak içindir.

Kayseri ili Melikgazi ilçesi Hunat Mahallesi'nde bulunan Kayseri Kültür ve

Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 25.04.2008 tarih ve 1101 sayılı kararı ile "Koruma Alanı" belirlenen Seyit Burhaneddin Mezarlığı içinde "kümbet kalıntısının olup olmadığına" ilişkin Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nün 24.03.2021 tarihli ve 5717 sayılı kararı ile kazı çalışmalarına 03.08.2021 tarihinde başlanılmış (Foto 1) ve 10.09.2021 tarihinde kazı sonlandırılmıştır (Foto 16).

Kayıtlarda "Kemiklik" olarak adlandırılan bu alanın mevcut zemin seviyesinin 50 cm üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Yakın dönemde üzerinin çim ile kapatılmış olduğu, kuzey ve batı cephesinin taş duvarlarla çevrildiği görülmüştür (Foto 1).

▲ Foto 4

▲ Foto 5-1a açması

ve ilk bakışta üzeri tonoz ile kapatılmış bir tonoz tespit edilmiştir. Sac levha ile kapatılan ve mevcut yapının güneyindeki açıklık bulunan kısmın nasıl ve ne zaman yıkıldığı konusunda kanıt bulunamamıştır. Çalışmalar esnasında sac levha ile kapatılan küçük boyutlu bir açıklık da kuzey kısımda tespit edilmiştir.

Yapının güneyindeki tonoz kısmın yıkılmış bölümünden içeriye girildiğinde yoğun bir toprak katmanı ile üzerinde günümüz atıklarıyla birlikte birçok kemik buluntusu görülmüştür. Katman kaldırılmadan önce kemikler toplanmış ve özel yaptırılan kutulara konulmuştur

(Foto 3). Çöpler de çöp poşetlerine doldurulmuştur. Muhafaza edilen bu kemik parçaları daha sonra İslami usullerde Kocasinan ilçesi Erkilet Bülbülpınarı mezarlığına defnedilmiştir.

İlk etapta mevcut yapının iç kısmının ortaya çıkarılması için günümüz atıkları ile birlikte içeriye doldurmuş olan toprak katmanın kaldırılması planlanmış ve çalışmalara başlanılmıştır (Foto 4). Mevcut katman ortadan kaldırıldıktan sonra kesme taşlarla çevrili olan yapının iç kısmının ölçülerinin kuzey-güney 6.40 m, doğu-batı ise 4.30 m olduğu tespit edilmiştir. Bu tabakadan sonra

▲ Foto 6

▲ Foto 7

▲ Foto 8

▲ Foto 9

▲ Foto 10

▲ Foto 11

yapı ile alakalı buluntular olmak üzere iç kısım 4'e ayrılmış ve açmalara başlanılmıştır. Açmalar da kendi içerisinde 2 ayrı tabakada incelenmiştir "1a-b, 2a-b, 3a-b, 4a-b" (Foto 5). Yapının iç kısmında açmalarda seramik parçaları ile değişik dönemlere ait sikkeler tespit edilmiştir. İç kısımda 1.5-2 metre yüksekliğinde olan toprak katmanı çıkarıldıktan sonra zemin seviyesine ulaşılmıştır.

Yapının içerisindeki çalışmalarda; tavan seviyesinden başlamak üzere tonozun iç kısmının doğu ve batıya doğru devam ederek kesme taşla bindiği görülmüştür. Tonozun iç kısmında kullanılan taşların arasında özellikle tavan seviyesinde harç ve sıva tabakası tespit

edilmiştir. Bu tabaka kesme taşlara doğru inildikçe azalmaktadır (Foto 6). Tonozun iç kısmının çoğu derz aralığında bu harç tabakasının düştüğü gözlemlenmiştir. Doğu ve batı tonoz bitiminden zemin seviyesine kadar 4 sıra kesme taş kullanıldığı tespit edilmiştir. Zemin seviyesindeki kesme taşların zemin ile birleştiği yerlerde kısım kısım sıva parçaları ile moloz tespit edilmiştir. Güney kısımda hacet penceresi ile kuzeyde üç basamaklı merdivenle çıkılan mezar odası giriş kapısının iç kısımları ortaya çıkarılmıştır (Foto 7).

Mevcut yapının sınırlarını belirlemek ve yapı hakkında buluntular bulmak amacıyla yapının giriş kapısının olduğunu

▲ Foto 13: Sol Baş: Fehmi GÜNDÜZ (Arkeolog- Tarihçi) Orta; Mehmet DENER (Kazı Personeli) Sağ Baş: Mustafa ÇOLAK (Sanat Tarihçisi)

▲ Foto 14

tahmin ettiğimiz kuzey dış kısmından başlamak suretiyle çalışmalara devam edilmiştir. Yapının kuzeyinde bulunan ve mezar odası olduğu düşünülen kapının girişinde kapama taşları tespit edilmiştir (Foto 8). Kapının sağında ve solunda ise yapının üst katına çıkmak üzere kullanılan dörder basamaktan oluşan 2 ayrı merdiven tespit edilmiştir. Merdivenlerin üçüncü basamaklarının alt kısmında ise mukarnas işleme görülmüştür (Foto 9).

Yapının kuzey kapısının batısındaki merdiven altında 30 cm uzunluğunda mermer üzerine işlenmiş bir eser tespit

edilmiştir (Foto 10). Üzerinde tarih harici bir belge bulunmayan bu eseri Erciyes Üniversitesi öğretim üyesi Atabey Kılıç hicri 744 (miladi 1343), Mehmet Çayırdağ ise hicri 764 (miladi 1363) olarak okumuştur (Foto 11).

Yapının kuzey doğu kısmından üzerinde "...el muhtaç ila rahmetillahi..." yazan 1 adet kırık ve eksik kitabe veya sanduka parçası bulunmuştur. Uzmanlar, bu yazının öncesinde veya sonrasında isim olması gerektiğinden kazılar hassasiyetle devam etmiş ancak kazının devamında eserin eksik parçaları ile alakalı herhangi bir buluntuya rastlanılmamıştır (Foto 12). Yapının dış batı, doğu ve güney duvarlarında da dikkatli

▲ Foto 12

▲ Foto 17

▲ Foto 15

ve titiz çalışmalar yapılmış (Foto 13), kazıda çıkan tüm buluntular Kayseri Müze Müdürlüğüne teslim alınmıştır.

Yapının dış duvarlarıyla alakalı yapılan ölçümlerde orantılı gözükmeyen durumlar tespit edilmiştir. Yapının kuzey dış duvar uzunluğu 6.52 m iken, güney dış duvarı uzunluğu 6.38 m olarak ölçülmüştür. Benzer durum doğu ve batı dış duvarlarda da mevcuttur. Yapının doğu dış duvar uzunluğu 8.31 m iken, batı dış duvar uzunluğu 8.14 m olarak ölçülmüştür. Bununla birlikte yapının kırık olmayan dış merdivenleri 60-70 cm olarak ölçülmüştür. Yapının dış duvarlarının çevreleyen kesme taşlar 4 sıra şeklinde tespit edilmiş olup tonoz kısmı ile birleşen kısımlarda eksik kesme taşlara rastlanılmıştır. Kazılarda yapıyla alakalı bu eksik olan kesme taşlar tespit edilememiştir.

Dış zemin seviyesi ise neredeyse yapının tamamında kendisini gösteren

sıva tabakası ile ortaya çıkmaktadır. Bu sıva tabakasının tüm cephelerde üstteki 3 sıra kesme taştan sonra yine kesme taş üzerine gelirken, batı cephede harç ile birbirine tutturulmuş moloz tabakasının üzerine geldiği gözlemlenmiştir. Bu moloz tabakasının aşağı katmanlara devam edip etmediği konusunda 1.5 m genişliğinde 40 cm derinliğinde bir sondaj yapılmış, sondaj yapılan yerde bu tabakanın devam etmediği sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte moloz tabakasının altında herhangi bir kesme taş da ulaşılamamıştır.

Yapının üst kısmı yıkılmıştır, bu yüzden üst kısımla alakalı bir şey söylemek oldukça zordur. Tonoz tabakası toprakla örtülmüştür. Üzerinde toprakla örtülü tonoz tabakasının iç kısmındaki harçların çoğunluğunun zaman içerisinde dökülmesi sebebiyle yapının daha fazla zarar görmemesi için herhangi bir işlem yapılmamıştır. Bununla birlikte mevcutta mezar odası olduğu kanaatine

varılan bölümün korunması adına demir konstrüksiyon ile güçlendirme yapılmış ve yapının mevcut hâli ile korunması hedeflenmiştir (Foto 14).

Gerek yapı içerisinde ve gerekse yapının dışında yapılan kazı çalışmalarında değişik seviyelerde sıkça karşılaşılmış olan tuğla çatı kiremitleri bölgenin Roma döneminden bu yana mezarlık olarak kullanıldığını göstermesi bakımından oldukça önemli bir kanıt sunmaktadır. Seyyid Burhaneddin Mezarlığı'nın hemen yanı başında (kuzeydoğusu) İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü binası inşaatı esnasında ortaya çıkan Herakles Lahdi (Kayseri Müzesinde sergilenmektedir) bu durumu desteklemektedir. 11. yüzyılda Türkler tarafından fethedilen Kayseri'nin bu bölgesinin Müslüman Mezarlığı olarak kullanımının devam ettiğinin en büyük kanıtı Seyyid Burhaneddin Hazretleri'nin sandukasının burada olması ve etrafında bulunan diğer Müslüman mezarlardır.

▲ Foto 16 (10.09.2021 Kazı'nın Son Günü, Kazı Ekibi)

Yapılan kazılarda ortaya çıkarılan buluntular ışığında mimari yapının kime ait olduğuyla alakalı net bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak Anadolu Selçuklularından sonra 14. yüzyıla ait Ali Cafer Kümbeti¹, Sırçalı Kümbet,² Köşk Kümbeti³ ve Emir Ali Türbesi gibi yapılar, Seyyid Burhaneddin Mezarlığı'na yakınlığı ile bilinen diğer benzer yapılardır. Bu yapıların hepsi Emir Ali Türbesi de dâhil olmak üzere Eretnalılar döneminde inşa edilmişlerdir. Seyyid Burhaneddin Mezarlığı içerisinde tespit edilen yeni türbe yukarıda Eretna dönemi inşa edilmiş türbe-kümbet yapılarının konum olarak tam ortasında yer almaktadır. Yapının ayakta kalan kısımları incelendiğinde yapının “**Eyvan Tipi Türbe**” olduğu değerlendirilmiştir. Özellikle mimari açıdan “Emir Ali Türbesi” ile benzerliği bu yapıyı öne çıkarmaktadır. Buna ek olarak yapının kuzeybatısında hemen

merdiven altında çıkan mermer üzerine işlenmiş ve sadece tarih veren (Foto 10-11) eserin de 14. yüzyılın ortasına işaret etmesi yapının Eretna dönemi olma ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Özellikle belirtmeliyim ki ısrarlı ve kararlı tutumu sebebiyle kazı için gerekli fitilin ateşlenmesini sağlayan ve yaklaşık 40 gün süren kazı süresi boyunca kazıyı bilfiil takip eden değerli bilim insanı Tarihçi Mehmet Çayırdağ'ın emek ve gayretleri oldukça mühimdir. Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kent Tarihi ve Tanıtımı Daire Başkanlığı desteği ile İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün denetiminde, tamamen toprak altında kalmış bir yapı ortaya çıkarılmıştır. Kazı yapılan bölge kazı öncesi kayıtlarda her ne kadar “kemiklik” olarak adlandırılmış olsa da şehrin tam merkezinde Seyyid Burhaneddin Türbesi'nin hemen yanı başında böyle bir yapının olabileceğini hiç şüphesiz kimse tahmin edemezdi.

Kazı sonrasında tespit edilen türbe kot seviyesinden aşağıda olduğu için kazı alanındaki toprak göçüklerin engellenmesi

adına branda ile çevrelenmiştir. Branda üst kısımlarına konulan kum torbaları vasıtasıyla sabitlenmiştir. Bunlara ek olarak brandalar sac levhalar ile desteklenmiştir (Foto: 17). Mevcut yapının restorasyonu öncesi fiziksel ve iklimsel (doğal) tahribata uğramaması adına kazı bitiminden 1 hafta sonra 17 Eylül 2021 tarihinde etrafı çevrilerek üstü kapatılmıştır (Foto:15).

Sonuç olarak tarihe sahip çıkmak sadece tarihsel ve metne aktarılmış süreçle bağdaştırılmamalıdır. Tarihsel ve metne aktarılmış süreci pekiştiren, onun maddi kaynağı olan taşınır ve taşınmaz tüm eserlere sahip çıkmakla bu sürecin tamamlanacağı unutulmamalıdır. Bu sebeple eserlerimize sahip çıkmak ve onu gelecek kuşaklara aktarmak sadece kurumların değil aynı zamanda tüm vatandaşlarımızın da asli görevidir.⁴ ■

- 1 <https://islamansiklopedisi.org.tr/ali-cafer-kumbeti>
- 2 <https://www.kayseri.bel.tr/kesfet-listeleme/sircali-kumbet>
- 3 <http://www.kayseri.gov.tr/kosk-kumbeti>

- 4 Yazı “Şehir Kültür Dergisi” için sadeleştirilmiştir. Kazıda bulunan taşınabilir kültür mirasının tamamını burada ifade etmek mümkün olmadığından yazı özet mahiyetindedir.

Bir Bizans İmparatorunun İzleri, İncesu- Örenşehir’de Bir İmparatorluk Villası

Prof. Dr. Kutalmış Gökay

Antik dönemde Roma İmparatorluğu’nun Kappadokia eyaleti başkenti olan Caesarea’nın (Kayseri) sınırları içinde yer alan ve bugün Kayseri’nin İncesu ilçesine bağlı, Örenşehir Mahallesi’nde bulunan antik yerleşimde, 2010-2012 yıllarında Kayseri Arkeoloji Müzesi tarafından yürütülen kazılar ile Kayseri’nin tarihine ışık tutacak önemli kalıntılar ve buluntular gün yüzüne çıkmaya başlamıştır. 2021 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve İncesu Belediyesi destekleri ile Kayseri Arkeoloji Müzesi denetiminde, Prof. Dr. Kutalmış Gökay’ın bilimsel danışmanlığında kazılar yeniden başlamıştır.

MS 4. yy’dan MS 15. yy’a kadar toplanmış tarihi kayıtlar ve belgeler üzerinden oluşturulmuş olan Bizans İmparatorluğu coğrafyasındaki kentlerin tanımlandığı *Tabula Imperii Byzantini*’deki kayıtlara göre (TIB 2, 192) araştırmacılar tarafından İncesu’daki antik yerleşimin isminin “Sadakhomē” olabileceği düşünülmektedir. Ancak yerleşim yerinde bunu kanıtlayacak herhangi bir epigrafik buluntu ele henüz geçmemiştir. Yaklaşık 30 hektarlık bir alanı kapsayan antik yerleşim, doğuya, verimli bir ovaya bakan bir yamaç üzerinde kurulmuştur. Oldukça verimli ve sulak tarım alanlarına sahip geniş bir düzlüğe hâkim bir konuma sahip olan

yerleşimin bir kent suruyla çevrili olduğu, Örenşehir içinde yer yer tespit edilmiş duvar kalıntılarına dayandırılarak düşünülmektedir. Yerleşimin hangi dönemde surla çevrilmiş olduğu bilinmese de, bu duvarlar büyük olasılıkla MS. 257 yılları arasındaki Sasani kralı I. Shapur'un Caesarea'yı kuşattığı dönemlere veya 7. yy başlarındaki İslam Akınları dönemine ait olabilirler. Örenşehir'deki yerleşimin, geniş tarım arazilerine sahip ve büyük oranda bu coğrafyadaki tarım

faaliyetlerini yöneten ve kontrol eden elit birkaç sülalenin hüküm sürdüğü önemli bir kırsal yerleşimden gelişmiş bir kent olduğu söyleyebiliriz. Geniş bir alana yayılan bu yerleşim boz bir tepenin güneydoğu yamacında yer alır. Yerleşimin güneyinden bir vadi oluşturarak geçen, ancak tamamen kurumuş olan bir derenin kayalık yamaçlarındaki kayaya oyma mezarlar buradaki yerleşimin büyüklüğü konusunda bilgi vermektedir. Olasılıkla vadinin içinden gelerek

kente bağlanan antik yolların kenarında, gelişmiş nekropol alanlarında farklı tarzlarda kayaya oyma mezar odaları yer alır. Yerleşimin güneydoğusundaki nekropol alanında, bir tepe üzerinde yer alan mezar binası bölgedeki en iyi korunmuş örneklerden birini oluşturur. MS. 2. yy'a tarihlenebilen tapınak planlı bu mezar binası bölge mezar mimarisi için önemli bilgiler sunar. Podyumlu tarzda yapılmış mezar binası içinde, olasılıkla Afyon mermerinden yapılmış üç büyük

lahitin yerleştirildiği *arcosolium* tarzı üç büyük niş yer almaktaydı. Günümüzde bu lahitler yerlerinde bulunmamaktadır. Ancak lahitler hakkında bugün sadece köyün eski yaşayanlarının anlattıklarından bilgi sahibi olabiliyoruz. Üzeri kabartmalı, olasılıkla *Sidamara* tipi lahitler olduğu anlaşılan bu lahitlerden bugün sadece mezar binası çevresine saçılmış ve kırılmış, çok ufak mermer yonga parçaları kalmıştır. Mezar binası büyük olasılıkla İmparator Traianus veya Hadrianus

zamanında Örenşehir'deki yerleşimde yaşamış bir aileye ait olmalıdır. Arkeolojik ve epigrafik kalıntılar mezar sahipleri hakkında hiçbir ipucu sunmasa da, son yıllarda yapılan kazılarda ele geçen bazı epigrafik buluntular çerçevesinde bazı öneriler yapmak mümkün olabiliyor. Buna göre mezarın sahipleri, İmparator Traianus döneminde Roma'da pagan inancına karşı çıkarak Hristiyanlığı kabul etmiş ve sonucunda yargılanarak açlık ölümüne terk edilmiş ve daha sonra

Hristiyanlar tarafından Martyr (şehit) olarak saygınlık görmüş, Caesarealı Martyr Hyakinthos ve onun ailesiyle ilişkili olabilir. İmparator Traianus'un gözdesi sayılan ancak Hristiyanlığı kabul ettiği için açlık ölümüyle hayatına son veren Hyakinthos'un na'sının, kendisine duyduğu saygı nedeniyle İmparator Traianus tarafından vatani olan Caesarea'ya (Kayseri) gönderildiği bilinmektedir.

Mezarın Hyakinthos ile ilişkisi kesin olmasa da, son yıllarda kazısı Örenşe-

hir'deki caminin hemen doğusundaki alanda gerçekleştirilen oldukça görkemli bir yapı bize kentin Geç Antik Dönem'deki niteliği ve statüsü hakkında önemli bilgiler sunuyor. Söz konusu yapı, Geç Antik Dönem'de, İmparator Diocletianus'un MS. 301 yılındaki reformlarından sonra askeriye ürünü sağlayan tüccarların ortadan kaldırılmasından sonra, imparatorluğun kontrolünde ve sağladığı imtiyazlarla kırsalda tarım yaparak büyüyen yerel aristokrat toprak sahibi köklü ailelerin ve bu ailelere ait büyük villa rustikaların ve konakların ortaya çıktığı bir döneme tarihlenmektedir. Bu dönemde Anadolu'da da imparatorluğa ve askeriye ürünü desteği sağlayan kırsalda gelişen köyler ve çeşitli imtiyazlarla imparatora bağlı olarak bu sistemi kontrol eden yerel aristokratlara ait oldukça büyük konakların inşa edildiğini biliyoruz. Zaman zaman doğu seferine çıkmış olan imparatorlar veya imparator ailesinin üyeleri, imparatorun dostu sayılan bu aristokratların

zengin konaklarında ağırlandırmaktaydı. İmparatorun sağladığı imtiyazlarla zenginleşen bu yerel aristokratlar çoğu zaman imparatorlara şükranlarını ifade eden yazıtlar diktirmişlerdir.

Örenşehir'de arkeolojik kazılarla ortaya çıkarılmakta olan yapı kompleksi de gerek boyutları gerekse planı itibarıyla benzeri yapılardan biri olmalıdır. Yaklaşık 45x60 m boyutlarında, doğu-batı doğrultusunda konumlandırılmış olan yapının girişi doğudan büyük bir kapı ile sağlanmaktaydı. Bu kapıdan tabanları mozaikle kaplı sütunların yer aldığı portikolarca çevrelenen 30x35 m ebatlarına bir bahçe (*hortus*) şeklinde tasarlanmış bir avluya (*peristil*) geçiş sağlanmaktadır. Bu avlunun kuzey kanadındaki portikoya bağlanan odalar daha çok depo, kiler, mutfak ve çamaşırhane şeklinde servis odaları işlevine sahiptir. Güney kanadı henüz kazılmadığı için bu mekânların işlevi henüz belli değildir. Üzeri açık bu geniş avludan sonra girişin tam karşısında

merkezî aks üzerinde yer alan bir ön kabul odası (*vestibulum*) yer alır. *Vestibulum*'un tabanı MS. 4. yy'a tarihlenen geometrik desenli mozaik döşeme ile kaplıdır. Bu kabul odasından sonra ise yapının en prestijli mekânı olan ana kabul salonu veya yemek salonu olarak işlev görmüş protokol kabul salonuna geçilir. Oldukça gösterişli, genişliği yaklaşık 3,5 m'ye varan bir kapıyla girilen bu salonun tabanı da oldukça zengin geometrik dekorasyona sahip bir mozaik tabanla süslüdür. Dört adet büyük dairesel geometrik desen şeması içinde tasarlanmış olan protokol salonuna ait bu mozaik üzerinde odanın tam ortasında yer alan; ana kapıdan girenlerin düzgün okuyabileceği tarzda konumlandırılmış ve bir çelenk deseni içinde tasarlanmış orta dairedeki Latince yazılmış mozaik yazıt, yapının işlevi, dönemi ve ne amaçla yazıldığı konusunda bize çok değerli bilgiler verir.

Latince mozaik yazıt üzerinde "30. yıldönümü vesilesi ile ve 40. yıla ulaşması için dualarımızla!

Bu bina (fabrica), dostu (comes) Hyakinthos'un önderliğinde inşa edildi.

Sen, ey bina, şimdi en görkemli düzeye ulaştın!" yazmaktadır.

Yazıtta, ismi belirtilmemiş bir yöneticinin 30. görev yılı ve hatta gelecek 10 yılı da dualarla kutlanmaktadır. Yazıt, kabul odasının inşası ve dekorasyonunun, ismi yazıtta belirtilmemiş yöneticinin yoldaşı/arkadaşı (*comes*) olarak ifade

edilen Hyakinthos önderliğinde yapıldığını söylemektedir. Bu yöneticinin kim olduğunu bilmiyoruz, ancak burada kutlanan kişi büyük olasılıkla bir imparator olmalıdır. Eğer bu öngörü doğruysa, bu imparatorun 30 yıldan daha uzun bir süre tahtta kalmış imparatorlardan biri olan ve MS. 339 yılında Caesarea'ya uğrayan

Yapının büyüklüğü de göz önüne alındığında, Örenşehir’deki bu yapı kompleksi Latin dünyasında imparatorların veya yüksek kademeli memurların seyahatleri sırasında konakladıkları mansio yapılarıyla da ilişkili görülebilir.

İmparator Constantius II (324/337–361) olması oldukça mümkün görülmektedir. Eğer bu sav doğruysa, Hyakinthos imparatorluk için çalışan, II. Constantius’un da tanıdığı yerel bir aristokrat olmalıdır. Martyr Hyakinthos ile aynı ismi taşıyan

bu kişinin, aynı sülalenin ardıllarından birisi olup olmadığını kesin olarak bilemesek de bunun ihtimal dâhilinde olduğunu da belirtmek gerekir. Mozaik yazıtta ismi geçen Hyakinthos, çok büyük olasılıkla İmparator II. Constantius’u

MS. 339 yılındaki Caesarea ziyareti sırasında kendi villasında ağırlamıştı. Onun gelişi onuruna, İmparator için yeniden düzenlediği özel kabul salonunda İmparator’un ana dili olan Latince bir yazıtla onu selamlar ve onurlandırırken, daha

nice yıllar hükümdar olarak yönetimde kalmasını dilemekte ve aynı zamanda imparatorun dostu olduğunu vurgulayarak bu mekânın yapımında kendisinin önayak olduğunu da bizzat ifade ederek altını çizmekteydi. Yazıtta yer alan “Sen, ey bina, şimdi en görkemli düzeye ulaştın!” ifadesi ile büyük olasılıkla imparatorun mekân içine girmesi ve burada ağırlanmasıyla yapının artık “en görkemli düzeye ulaştığı” vurgulanmaktaydı.

Böylece yazıt aslında Hyakinthos tarafından İmparator’a ithaf edilmiş bir tür mesaj içermektedir. Aynı zamanda İmparator’un bu bina içinde ağırlanması yapıya da oldukça önemli bir katma değer kazandırmaktaydı. Tabanı oldukça gösterişli bir mozaik ile dekore edilmiş kabul salonunun duvarları da mermer kaplamalarla dekore edilmiştir. Bu

kaplamalara ait bazı parçalar burada yapılan kazılarda mekân içinde ve bazı duvarlarda ele geçmiştir. Bu ana yemek salonunun yan mekânlarındaki özel dinlenme odalarından birindeki mozaikli taban döşeme üzerinde, bu sefer antik Yunanca yazılmış bir diğer mozaik yazıtı yer alır. Yazıtta “sağlıkla gir!” veya “sağlıklı gir!” şeklinde bir ibare yer alır. Yazıtın ait olduğu odanın işlevi tam olarak bilinmese de, olasılıkla bir dinlenme odası veya eve ait özel bir hamama geçiş odası olabileceği düşünülebilir. Kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan bir diğer mozaikli mekânın giriş kapısının eşliğinde ise “Kurucu yoldaş Hyakinthos’un” ibaresiyle bir diğer mozaikli yazıt yer alır.

Örenşehir’de ortaya çıkarılmakta olan ve Anadolu’da Geç Antik Dönem’den mimari olarak bu kadar iyi korunmuş

örneği bilinmeyen villa rustikalara çok ünik bir örneği oluşturuyor. Yapının büyüklüğü de göz önüne alındığında, Örenşehir’deki bu yapı kompleksi Latin dünyasında imparatorların veya yüksek kademeli memurların seyahatleri sırasında konakladıkları mansio yapılarıyla da ilişkili görülebilir. Bazı durumlarda, imparatorların seyahatleri sırasında yerel elitlerin büyük villalarında konakladıkları ve hatta buraları bazen bir tür “yazlık saray” olarak kullandıkları da bilinmektedir. Örenşehir’de yer alan bu önemli yapıda ileride gerçekleştirilecek kazılar yapının tüm planı ve işlevinin ortaya çıkarılmasını sağlayarak bölgenin arkeoloji ve tarihine büyük katkılar sağlayacaktır. ■

Celaledin Çelik ile Söyleşi

*“Şehrin Halleri”***Mustafa İbakorkmaz**

- Bir yerde “anlamak için en güzel yollardan biri de yazmak galiba...” diyorsunuz. Şehirle ilgili yazılar yazarken şehri yaşamak ve yazmak arasında anlayışınızda ne tür açılımlar oluyor?
- İnsan şehri yaşadığını fark etmek zorunda yazabilmek için, bir şehirde yaşadığını ve şehrin yaşamının en anlamlı ve kuşatıcı muhiti olduğunu hissetmesi gerek. Bunu ancak böyle bir

durumu yaşadıktan sonra yazabilirsiniz. Zira yazmak hayata dokunmaktır, bir şehri yazarak ben de buradaydım demeye çalışırsınız. Şehri yazmak aslında biraz da zamanın ve mekânın ruhuyla söyleşebilmek demektir. Ancak siz de biliyorsunuz ki şehir hakkında yazmak için şehre aidiyet duymak, şehirliliğin ya da şehre mensup olmanın bütün tecrübelerine şahit olmak gerekir. İnsan bir şehirle müşterek bir biyografiye sahip değilse o şehir hakkında nasıl yazabilir ki? Bir şehre ait olmanın bedeli vardır; yani bir şehrin sokaklarına, caddelerine, kaldırımlarına, sayfiyesine, ardiyesine velhasıl insanına ve hayatına katılmanız, yani orada olmanız, şehrin sazına, sözüne, acısına, derdine aşına olmanız gerekir. Ancak sizin de şehirden alacaklarınız vardır; şehir size ilham vermeli, heyecanınızı diri tutmalı, kâh ızdıraba sarıp bir ümitsizliği nasıl aşacağınızı kâh umuda pencere açıp dünyayı nasıl değiştireceğinizi öğretmeli. Kısaca sizi yaz-

Şehri yazmak aslında biraz da zamanın ve mekânın ruhuyla söyleşebilmek demektir. Ancak siz de biliyorsunuz ki şehir hakkında yazmak için şehre aidiyet duymak, şehirliliğin ya da şehre mensup olmanın bütün tecrübelerine şahit olmak gerekir. İnsan bir şehirle müşterek bir biyografiye sahip değilse o şehir hakkında nasıl yazabilir ki?

maya da çeken bir şehriniz olmalı. Şehri yazar-ken varlık hakkında, insan ve toplum hakkında düşüncelerinizi test edebiliyorsunuz, şehir kafamızda uçuşan ya da bizi sürükleyen bir dünya görüşü ya da ideolojinin gerçek dünyadaki karşılıklarını bulabileceğiniz, onları sınavabileceğiniz bir uzam. Ama en çok da birlikte yaşadığınız insanların mekânı nasıl algıladıklarını, ona nasıl şekil verdiklerini ve hayatı nasıl çekip çevirdiklerini en somut olarak gördüğünüz yer. Şehir bir aynadır diyorum ben, toplum olarak hepimizin gerçekte nasıl bir tasavvura sahip olduğumuzu gösteren bir ayna.

- **Bildiğimiz kadarıyla son kitabınız “Şehrin Halleri” adını taşıyor, bu kitaptan biraz bahsedelim mi?**
- Şehrin Halleri bir tarih ve coğrafya cenderesinde kimlikel ve varoluşsal halleriyle hemhal olan bir insanın kendisiyle dertleşmesi diyebiliriz. Şehrin

Halleri ile aslında çoğu şehir düşünürü ve araştırmacısının yapageldiği nostalji, tarih ve kültür eksenli bir sarmalın, daha doğrusu bir kayıp medeniyet söyleminin dışına çıkmaya çalıştım. Çok iddialı olmak istemem ama ben yine de şehri geçmişle gelecek arasında belli akslar üzerinden varlığını sürdürmeye çalışan kolektif bir irade gibi görüyorum. Evet, her şehrin kendi sakinleri ve yerlilerinden daha uzun bir ömrü var, her doğan kişi kendinden önce ve kendisi için hazırlanmış bir şehrin dünyasına doğar. Fakat her şehir önce kendi sakinleri yani evlatlarıyla imtihan olur, bazıları kötücül bir güçle şehrin üstüne çöker ve onu tarihsel yürüyüşünden, kendini has kılan ritimlerinden uzağa sürükler. Bazı hayırlı evlatlar ise şehri mamur kılar, onun estetik ve etik yol arayan iradesine saygı duyar. Şehrin Halleri bu insani etik ve estetiği bir tecrübe olarak ancak şehirde görebileceğimizi varsayarak, zaman, mekân, ritim, meydan, sanat, ölüm ve irfan gibi boyutlar üzerinden bir kritik

Şehrin Halleri ile aslında çoğu şehir düşünürü ve araştırmacısının yapageldiği nostalji, tarih ve kültür eksenli bir sarmalın, daha doğrusu bir kayıp medeniyet söyleminin dışına çıkmaya çalıştım. Çok iddialı olmak istemem ama ben yine de şehri geçmişle gelecek arasında belli akslar üzerinden varlığını sürdürmeye çalışan kolektif bir irade gibi görüyorum.

denemesidir diyebilirim. Bir güzelleme ya da kötümserliğin cazibesine düşmeden, bir halden başka bir hale sürekli evrilen şehrin bütün monotonlaştırmacı ve eritici süreçlerine rağmen hayata, tarihe, bugüne ve yarına tutunabilmenin tek bağlam olduğunu hatırlatıyor.

- **“Büyük şehirlerde hayatı çekilir ve renkli kılan şey farklılıktır.” diyorsunuz, sizce Kayseri içinde yaşanan hayatı çekilir kılan farklılıklar barındırıyor mu? Yoksa rutin, vasat, durağan bir şehir duygusu mu uyandırıyor?**
- İçeriden veya dışarıdan bakana göre değişen bir durum bu. Belki de şehirlerle ilgili klasik kalıp yargılardan dolayı Kayseri de bu bağlamda muhafazakâr şehirlerin sembolik kaderini paylaşmış ve kendisinde farklılıklara yer verilmeyen, farklı ve yabancı olanın çok kolaylıkla göze battığı ve hatta dışlandığı, ötekileştirildiği bir şehir olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan

Bir şehir olarak Kayseri kendini Kayseri kılan bütün farklılıklarını muhafaza etmeli ama bunu bir etnosantrizm yani her şeyden ve her kültürden üstünlük anlamında değil, kendi otantikliğini sürdürme anlamında yapmalı.

şehir eğer insanın bir yabancı rahatlığı ve mesafesinde özgür bir yaşamı ifade ediyorsa doğru-sunu söylemek gerekirse Kayseri buna pek fırsat veren bir şehir de değil gibi. Ancak daha derinlere gittiğinizde yani tarihî arka plana baktığınızda bir zamanlar bu şehrin sokaklarında Ermeniler ve Rumlarla birlikte yaşamış bir toplum var. Bir başka deyişle tarihsel bakımdan dinî farklılıkları ve kültürel çeşitliliği kimliğine içkin bir şehir Kayseri. Bununla birlikte kimlikli tarihsel ihtilaflar, Kayseri insanı için bir güven ve birlikte yaşama sorunu üretmiş daha sonraki dönemlerde. Bir şehrin bu anlamda tarihsel kimliğinin önemli bir kod olduğuna inanıyorum, sıradan

her şehirlinin kolektif hafızası oradan beslenir. Ancak kolektif hafıza bizi aşırı muhafazakârlaştırmamalıdır; belki Kayseri bu bakımdan sonraki dönemlerde yabancı olana ihtiyat ve mesafe bakımından bu muhafazakârlığın bazı zararlarını çekmiştir. Bugün ise metropol olma eşiğindeki bir Kayseri ister istemez artık farklı yaşam biçimi, kültürel örüntüler ve inanç çeşitliliğini hazmetme sürecinde. Fakat küresel kapitalizmin şehrimize ait farklı olanı ve özgün kimlikli dokuyu silip süpüren istilas karşısında ise Kayseri kendi özgül farklılıklarını da kaybetmenin kıyısında artık. Bir şehir olarak Kayseri kendini Kayseri kılan bütün farklılıklarını muhafaza etmeli ama

bunu bir etnosantrizm yani her şeyden ve her kültürden üstünlük anlamında değil, kendi otantikliğini sürdürme anlamında yapmalı.

- **Şehir koşturmacadan mı ibaret, yoksa medeniyet dediğimiz şeyin arkasında daha derin, varoluşla, bilgiyle, değerlerimizle ilgili farkına varamadığımız bir arka plan mı var? Durup düşünmeye vaktimiz olsa neler görürdük?**
- Modern şehir, yani kurumsallaşmış, organize olmuş ve kalabalıklaşmış modern şehir insanın kendine ait bir zamanının kalmadığı, hatta zaman ve mekânda kişisel irade ve arzusunun bertaraf olduğu bir ortamdır. Siz doğanın zamanını, varlığın ritimlerini ancak bir köy ortamında yaşayabilirsiniz. Şehir bütün yapılaşması, ulaşım araçları, iletişim, randevular, ziyaretler, buluşmalar, başvurular, sözleşmeler her şey ama her şeyin mesai düzenine göre ayarlandığı bir yerdir. Tabiri caizse şehir yaşamında durup düşünmek için değil de daha çok mesai ve koşturmacadan sonra nefes alabilmek için özel mekânlar

sizi nesneleştirmeye çalışır. Bu durum geçmişte insanın şeytanla ve nefsiyle mücadelesinin, sistemle ve metalaştırıcı düzenle mücadelesine evrilmiş halidir ve şehir artık bu yeni mücadelelenin zeminidir. Kendimize ait bir biyografi ve şahsiyet içinde yerine getirebilmek için şehrin bize açacağı imkânlar için mücadeledir bu.

- **Şehrin kalabalığı bizi daha çok mu yalnızlaştırıyor ne dersiniz?**
- Şehrin kalabalıkları iki tür etki bırakıyor üzerimizde. Birincisi ilk sosyologlara kadar giden bir söz var ya, “uygar mesafesizlik” diye, işte kalabalıklarla yaşamak bize bu medeni dokunulmazlık mesafesi almayı öğretiyor, modern insan özel alanına yani mahremine daha fazla özen ve itina istiyor, oraya kimseyi hatta en yakınını bile yaklaştırmıyor. Bu durum kişinin kendi farkındalığını, bireysel sorumluluk ve davranışlarda seçim yapmasının kıymetini artırıyor. Ancak ikinci yönü ise daha acımasız bir boyut, kalabalıklar arasında bir yabancı olarak kalmak ve

Neredeyse bir çeyrek asır önce bu şehre geldiğimde beni ilk etkileyen şey bütün ihtişamıyla Erciyes’in eteklerine yayılmış muhkem bir şehir olmasıydı. Erciyes şehri yükselten, her an bir manzaraya bütün nazarları davet eden bir boyuttur ve asla piyasaya kurban edilmemeli ve turizmle yok edilmemelidir.

vardır, hızın stresine dayanamayanlar için terapi imkanları ya da terapistler, uzmanlar vardır. İşte bu şehrin sadece zaman tasavvurumuzda ve pratiklerimizde yarattığı tesir. Biz şehrin bu mekanik saat düzeninde biraz da metalaştırıcı hayat düzeninde modern medeniliği tecrübe etmeye çalışıyoruz. Bürokratik kurumsallık kalabalıkları organize etmek ve sosyal ilişkileri düzene koymak için hayatımızı çekip çeviriyor, bir güven ve meşruiyet ortamı oluşturuyor. Ancak aynı bürokrasi Weber’in dediği gibi bizi demirden bir kafesin içine de hapsediyor. Bu yüzden bence şehir, benlik ile toplum arasında diyalektik bir ilişkinin, paradoksal bir mücadelenin zemini. Yani şehir sosyal sistemi bireysellik ve özgürleşme ile benliğini gerçekleştirmek imkânını sunarken, kurumsal yaşamı ve bürokrasisi ile

yalnızlaşmak, hallesip sohbet edecek, derdini veya sevincini paylaşabilecek bir ortam bulamamaktır. Bugün bazen öyle örnekler görüyoruz ki insanlar artık acılarını da sevinçlerini de sadece sosyal medyadan paylaşabiliyorlar. Peki niye böyle olmuştur? Yalnızlaşma ve yabancılaşma o kadar vahim boyutlarda ki kimse kimsenin hiçbir şeyi değil artık bu dünyada.

- **Modern şehir hayatının, bizi zihinsel bir istila ile karşı karşıya bırakmasından söz edebilir miyiz? Bu istilaya karşı bir mücadele mümkün mü?**
- Şehir ve zihin ilişkisi Simmel’in daha yirminci yüzyılın başlarında derinleştirdiği bir tartışma. Şehir hayatı zihinsel işleyişi kendi mantığına, işleyişine ve sistemine uygun bir dinamizm

istiyor, bir başka deyişle zihnimiz şehrin karmaşasında göstergeler, simgeler ve güdülerin aşırı istilasına maruz kalmakta, sağlıklı düşünme ve karar alma imkânımızı tamamen yok ederek bizi bu işler için uzmanlaşmış kurumlara ve yapılara teslim etmektedir. Açıkçası şehir mekanik ve ruhsuz bir cangıl gibi insanı körleştirmekte, aciz ve çaresiz bırakmakta, kendisi ve hayatıyla ilgili karar almaktan tercih kullanmaktan korkan vasıfsız bir numaraya indirgemektedir. Elbette bütün bunlar daha fazla güvenlik, huzur ve risksiz bir hayat için gerçekleşiyor ve maalesef modern insanın bundan kaçma şansı yok. Burada farklılıklar ve çeşitliliklerin kendine hayat bulduğu, tarihsel kimliğini bugünün kodlarında yaşatmaya devam eden şehirler bir nebze zihnî ve ruhi genişlikler için fırsat alanları yaratabilme potansiyeli taşırlar. Şehir bizi zihnen ve manen bir boşlukta, bir sahipsizlikte bırakmamalı, şehrin ufkumuzu açan, yüreğimize ferahlık veren mahfilleri, zamanları ve âdetleri olmalı kanaatimce.

- **Hayallerimiz, tasavvurlarımız, yaşadığımız modern hayatın hengâmesinde kaybolup gidiyor mu? Yoksa, fiziki hayatta şehir hayatının rüzgârına kapıldığımız gibi, zihnimiz de bu rüzgârda sürükleniyor mu?**
- Modern hayat her şeyden çok tarihsel katmanları ve derinlikleri içinde geleneksel muhayyile, idrak

ve tasavvurların monotonlaşması, sıradanlaşması ve etkisizleşmesine yol açtı. Bugünün şehrine egemen neoliberal kapitalizm hayatın bütün dinamikleriyle birlikte hayalleri ve rüyaları bile temellük etti, yaptığımız gelecek planları, kurduğumuz hayaller ve gördüğümüz rüyalar metalaşmış bir tüketim kültürü içinde yer buluyor artık. Şehir nostaljik sosyolojide ifade edildiği gibi insanı “özgür kılan” bir havaya sahip değil, evet düşüncemiz, davranışlarımız ve eylemlerimiz gibi zihnimiz de bu rüzgârın etkisinde. Burada klasik bir özgürlük tasvirinden ya da söyleminden söz etmiyorum. Burada insanı

kendisi, hayatı ve çevresi hakkında düşünüp taşınmaktan, varlıkla bir kullanım ilişkisi olmaksızın irtibat kurmaktan alıkoyan, gerçek özgürlüğün kaybindan, yani bir yabancılaşmadan söz ediyorum. Küreselleşen ve giderek finansal kapitalizmin ağlarında şekillenen bugünün şehrinde en önemli handikap, ekonomik rutinlerin doğal insani rutinleri her şekilde dönüştürmesi ve insanın en yakınlarını, ailesini ve dostlarını bile maddileşmiş bir gramerle okumaya başlamasıdır. Bu karamsar tabloda hepimizi bir tarafa savuran rüzgârdan nasıl sakınacağız peki? Doğrusu bu sorunun teorik cevapları olabilir belki ama pratikte ve fiiliyatta iş sanıldığı kadar kolay değildir. Bence düştüğümüz yerden kalkmalıyız ilk olarak, her şeyden önce bizi şehre ait kılacak, bizi yaşadığımız dünyaya sakin kılacak eşitlik, adalet, merhamet ve aramızda hayrı ve özgürlüğü hâkim kılacak bir vicdanı harekete geçirmeliyiz. Ancak burada kastettiğim şey bizi epeydir çürüten ve yoksullaştıran bir muhafazakârlık değildir.

- **Bir taşra şehrinde hem bir entelektüel hem akademisyen hem de bir aile reisi olarak yaşıyorsunuz. Üç farklı hayat mı söz konusu, her bir pencereden bakınca aynı şeyler mi görünüyor, yoksa üç farklı şehir mi var?**
- Akademisyenlik özel entelektüel ilgileri, yönelimleri ve çabaları talep eden bir zaviyedir bana göre.

Ne yazık ki ülkemizin taşrasında da merkezinde de akademisyenliği bu entelektüel veçhesinden ziyade bir meslek formuna sıkıştıran bir eğilim çok baskın bir durumda. Aslında hayatın ve ritimlerin nispeten daha düşük olduğu taşrada entelektüel arzu da arayış da daha yüksek olabilir. Bana göre bir akademisyen bütün faaliyetlerinde okuma, yazma ve üretme konusunda bir gayret içerisinde ise akademisyenliğin entelektüel boyutuna sahip çıkıyor demektir. Ancak entelektüel olmak bunların dışında çok önemli bir şeyi daha gerektiriyor ki o da toplumsal meselelerde sadece zihnî değil fiilî ve eylemsel boyutta da yapabileceklerini ortaya koymaktır. Bu konuda hepimiz eksikiz. Ben yine de okumanın, yazmanın ve paylaşmanın büyük bir erdem olduğuna inanıyorum, bana bahşedilmiş her nefesin, zamanın ve imkânın hakkını vermek için şehrin çağrısına kulak vermeye çalışıyorum. Bir akademisyen olarak şehirle daha fazla hemhal olmamız gerektiğine inanıyorum, entelektüel bir arayışın sahibi olarak şehri daha fazla yaşamamız gerektiğine inanıyorum, bir aile babası olarak ise şehre daha fazla ait olmak istiyorum. Demek istiyorum ki şehir beni tek bir pencereye mahkûm etmesin, açtığım her pencerede şehrin bir başka yüzünü, bir başka mevsimini ve ondaki başlıkları göreyim.

- **Kayseri özelinde birkaç şey söyleseniz neler söylemek isterdiniz? Şikâyet, övgü ya da temenni olarak...**
- Her şehir kimliğini biraz coğrafyasından, biraz tarihinden, biraz tabiatından ve daha çok gelecekle ilgili potansiyelinden alır. Ben bunların hepsini bu şehirde görüyorum. Neredeyse bir çeyrek asır önce bu şehre geldiğimde beni ilk etkileyen şey bütün ihtişamıyla Erciyes'in eteklerine yayılmış muhkem bir şehir olmasıydı. Erciyes şehri yükselten, her an bir manzaraya bütün nazarları davet eden bir boyuttur ve asla piyasaya kurban edilmemeli ve turizmle yok

edilmemelidir. Beni ikinci çarpan şey ise tarihi dokunun, kalenin, kapalı çarşının, medreselerin ve camilerin dağınık da olsa merkeze rengini vermeye devam etmesiydi. Şimdilerde birkaç küçük sokak hariç tamamı yok edilen taş evler de beni o zaman çok etkilemişti. Coğrafya buraya mimari açıdan muazzam bir fırsat sunuyordu, ancak taş işçiliği ve taş mekânların yerine dikine kentleşen ve alabildiğine çirkin betonlaşan bir Kayseri beni hayal kırıklığına uğrattı; tarihsel dokunun yenilenerek devam etmemesi beni çok üzüyor. Şehre dair Kayseri'de gördüğüm en müthiş sosyoloji ise Kayseri'nin adeta büyük bir aile şehri olmasıydı; sanayisinden eğitimine, bürokrasisinden bağ hayatına kadar şehre ait her unsur yüksek dayanışmalı, korumacı ve destek mekanizmalı aile yapılarıyla sürüyordu. Buna ek olarak ya da belki de bu durumun bir uzantısı olarak köylü-yerli meselesinin şehrin en esaslı dinamiklerinden birisi olmaya devam ettiğini söyleyebilirim. Şehrin insanı sadece ticari yetenekleriyle veya başarısıyla ayırmıyor, aynı zamanda millî muhafazakâr tarzlarıyla da istikrarlı bir çizgiye sahip. Bütün bunların dışında bu şehirde ticaretle de uğraşsa, sanayici de olsa, çok ciddi okuma ve oturma gruplarının olması ayrı bir zenginlik. Hatta bu şehrin bir türlü harekete geçmeyen hatta biraz da ürkek duran ciddi bir entelektüel potansiyel taşıdığını görüyorum. Kayseri bir aile şehri olduğu kadar bir oturma grupları şehri, ancak bu durum elbette Kayseri'de birey ya da müstakil olarak yaşamınızı güçleştiren bir şey. Yani eğer bir oturma grubunuz, sosyal bir aidiyetiniz ya da çevreniz yoksa şehrin ciğerini de bilseniz burada sadece ama sadece bir yabancısınız. Kim bilir belki bu da taşranın ücrasında hayatlar arayanlar için bir yalnızlaşmadan ziyade özel bir şanstır.

- **Hocam sohbetiniz için teşekkür ediyoruz.**
- Ben teşekkür ediyorum, şehri konuşma fırsatı verdiğiniz için.

Kayseri Tarihi İle İlgili Aklımda Kalan Önemli Bilgiler Hatıralar

Prof. Dr. Kemal Göde

1. BÖLÜM

Selçuk-name'nin yazarı İbn Bibi'nin ifadesiyle “Suyu, havası güzel, bağ, bahçeleri ve kalesiyle ünlü Isparta'yı saltanatta kaldığı sekiz ay içinde 1204 yılının sonbahar aylarında fethe-den, Kayseri'de Tekgöz Köprü'yü yaptıran Sultan Rükneddin II. Süleymanşah'ın (1196-1204) küçük yaştaki oğlu Sultan III. İzzeddin Kılıç Arslan'ın (Temmuz 1204-Şubat 1205) dedesi Sultan II. İzzeddin Kılıç Arslan'ın (1155-1192) Bizans İmparatoru Manuel Komnenos'a (1143-1180) karşı kazandığı yeni tespitimiz ve ismiyle 17 Eylül 1176 Yalvaç-Sağır (Miryokefalon) Karamıkbeli Zaferi ile Türk toprağı olan, adını muzaffer Sultan'dan aldığını düşündüğüm Sultan Dağları'nın güney eteklerinde, zaferde payları büyük olan Oğuz Türkmenleri tarafından kurulan, “elçi, yalavaç, yol gösterici” anlamına gelen Yalvaç ilçesinin “güzeller” mânâlı Körküler köyünde 1942 Martında doğmuşum. İlkokulu köyümde, ortaokul ve liseyi ilçemde tamamladım. Tarihe merakım sebebiyle, başkentimiz Ankara'da Gâzi Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü'nü 28 Haziran 1966'da bitirerek tarih öğretmeni oldum.

Afyonkarahisar-Emirdağ Lisesinde Kasım 1966-Aralık 1969 arasında tarih öğretmeni ve müdür yardımcısı, Aralık 1969-Ekim 1971 arası Isparta Eğirdir Lisesi kurucu müdürü ve tarih öğretmeni olarak çalıştım. Kısa dönem yerine, Polatlı Top ve Füze Okulunda ve Çorlu 61. Topçu Alayında, Ekim 1971-Aralık 1972'de, Topçu Asteğmen olarak vatani vazifemi yaptım. Şubat 1973-Ekim 1973'te Bucak Lisesi tarih öğretmenliği ve Ekim 1973-Şubat 1975 arası ise Yalvaç Bağkonak Ortaokulu müdürlüğü ve öğretmenliğini, Kıbrıs Barış Harekâtı dolayısıyla “sefer görev emri” üzerimde hazır olarak yaptım ki, herkesin gözünün olduğu Türkiye'de yaşamak kolay değil.

Burada çalışırken, güzel bir gelişme olarak hep hatırladığım, “Kul sıkışma-yınca, Hızır erişmezmiş” misali, Bucak Lisesinden kendi isteğimle geldiğim ve bunaldığım bir sırada, kasaba ortaokuluna Milli Eğitim Bakanlığından gelen resmî bir başvuru formunu hemen doldurarak gönderdim. Din Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün şubat tatilinde Ankara İlahiyat Fakültesi'nde yaptığı İslâm Türk Medeniyeti Tarihi Öğretim Görevliliği imtihanını kazandım. Hemen telgraf emriyle Selçuklu ve Eratnalı başkentinde bulunan dört yıllık Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsünde göreve başlamak ve ev tutmak üzere coğrafya ve tarih dersinden “Orta Anadolu'ya yayılan Selçuklu Türkleri tarafından Kızılırmak vadisini takip ederek 1067'de fethedildiğini” bildiğim ve hiç gelip görmediğim Kayseri şehrine otobüsle, memleketim Yalvaç'tan Şarkikaraağaç-Beyşehir üzerinden Konya'ya ve sonra Konya-Ereğli-Bor-Niğde-Yeşilhisar yoluyla 3 Mart 1975 günü geldiğimde otuzlu yaşlarda, evli, iki çocuklu bir tarih öğretmeni idim.

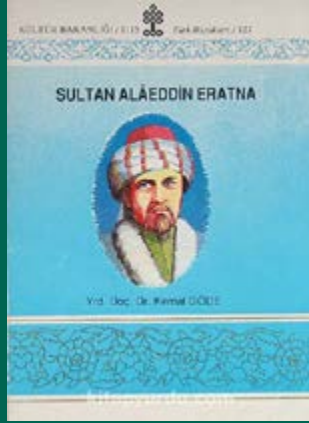
O zamanki Kayseri otobüs terminalinde Yüksek İslam Enstitüsüne nasıl gidebileceğimi sordum. “Şehre giden şu dolmuşa bin, Yoğun Burç'ta in, kavakların yanından kalkan Talas Belediyesi otobüsleriyle gidersin, okulun önünde

inersin” dediler. Kalkmak üzere olan dolmuşa acele ile binerken alımı vurdum ve çok acı çektim. Bunda da bir hayır ve hikmet vardır dedim. İstanbul Caddesi'nden, Düvenönü'nden, Meydan'dan geçerek Yoğun Burç'ta indim. Böylece Kale'yi, Yoğun Burç'u ve karşısındaki Alaca Künbed'i yakından gördüm. Tarihî eserlerin bol olduğu Kayseri'yi ilk defa görmenin heyecanını duydum. Şehri ilk bakışta pek bakımlı bulmadım. Durakta bekleyen Talas aşağı, Talas yukarı belediye otobüslerinden birine bindim. Bilet kesen görevlinin yolculara hitaben “biraz gıvışla” yani ilerle sesi hep kulaklarımda. Enstitü'nün bahçe kapısı önünde indim. O tarihte otobüs ve dolmuş ücretleri aynı olup, birer lira idi. Şehre 6 km uzaklıkta, o tarihlerde iki üç bin nüfuslu Talas kasabası yolu üzerinde bulunan, hayırseverlerin kurduğu, sonra benim de vazife yaptığım Kayseri İmam Hatip ve İlahiyat Tedrisatına Yardım Derneği tarafından alınan, taş duvarlarla çevrili, kavak ve çeşitli meyve ağaçlarının dikili

olduğu 140 dönümlük geniş bir bahçenin ortasında Hava İkmal'e, Ali ve Erciyes dağlarına bakan, Köşk Garnizonunun üstünde تنها bir yerde yaptırılan üç dört bina vardı. İlk bakışta bu binalar ve geniş bahçesi dikkatimi çekti. Çünkü öğrenci ve ağaç yetiştirmek benim nazarımda eşdeğer dinî, millî, insânî birer vazife idi. Bahçede yapılan binalardan en büyüğü üç katlı olup birinci ve ikinci katları eğitim-öğretim, idare, öğretim görevlileri odaları, üçüncü katı yatakhane; diğer bir binanın alt katı yemekhane, bodrumu kiler ve üst katı kütüphane; üçüncü binanın bodrumu ısıtma ve üstü mescit olarak kullanılmakta olduğunu ilk tanıştığım görevliden öğrendim.

Eğitim binasına yüz metre uzaklıkta müdür ve müdür yardımcıları için iki katlı dört dairesel sobalı bir lojmanı vardı. Şöyle bir baktım ve düşündüm. İlk defa büyük bir tarihî şehir olan Kayseri ilinde vazife yapacağım dedim. Hakkımda hayırlı olması dileği ve besmele ile Enstitü'nün kapısını açtım ve görevliye kendimi tanı-

tarak müdür beyin odasını sordum. Beni girişin hemen üstündeki müdür odasına götürdü ve Enstitü Müdürü Hamdi Savaş ile tanıştırdı. Elimdeki atama kararname-
mesini müdür beye verdim. Zaten ismim diğer atanan öğretim görevlisi arkadaş-
larla birlikte müdürlüğe gelmiş ve beni bekliyorlarmış. 3 Ekim 1975 günü göreve başladım. Ispartalı olan müdür yardımcısı ve Fransızca öğretmeni Ahmet Çetin Ertürk ile tanıştık ve onun aracılığı ile Düvenönü'ne yakın İstanbul Caddesi'nde, dükkân üstü, arka cephe, kömür satış yerleri ve eski evlere bakan, bakımsız bir daireyi maaşımın yarısı olan beş yüz liraya kiraladım. Enstitüdeki maaşım da, geldiğim okula göre daha azdı. Çünkü ders ve makam ücretim artık yoktu. Bir ara vazgeçip geri dönmeyi bile düşündüm. Ahmet Çetin Ertürk ve rahmetli Ahmet

Vehbi Ecer Beyler: “Deli misin, olur mu? Her şeyin bir çaresi bulunur” dediler ve beni rahatlatıldılar.

Ben de tamam hakkımda hayırlı olur inşallah dedim. Meyil müddeti içinde hemen Yalvaç'tan eşyamızı yükledik, rahmetli eşim ve çocuklarımla birlikte altı yüz kilometrelik yolu soğuk bir kış ve ramazan günü tamamlayarak Kayseri'ye geldik ve yerleştik. 8 Ekim 1975 günü Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsünde yeni vazifeme hayırlısıyla başladım. Biraz maddi sıkıntı çektik. Bir müddet sonra Enstitü müdür yardımcısı olup, Atatürk İlkokulunda okuyan çocuklarım 1967 doğumlu Halil Altay, 1969 doğumlu Oğuz Alpay ve 27 Ağustos 2014'de Hakk'a yürüyen rahmetli eşim Nuray ile Enstitü lojmanına Aralık 1975'te taşındık. Burada 30 Nisan 1978'de de oğlum Mehmet

Gökay doğdu. O zamanki adıyla Türk İnkılâp Tarihi derslerini ek kararname ile ücretli okutmaya başladım ve biraz rahatladık. Enstitü personelinin kendi arasında kurduğu yardımlaşma sandığından para isteyenlere “Sandığımız, sandığınız gibi değil” sözü ile ihtiyacı olanlara adil davranan, güler yüzlülüğü ve olgunluğu ile hep hatırladığım, saygı duyduğum müdür başyardımcımız rahmetli Sabit Hashalıcı hocamız, diğer yardımcı arkadaşlar, öğretim görevlileri ve personel ile uyum içinde çalıştık. Aklımda kaldığı kadarı ile kadromuz: rahmetli Sabit Hashalıcı, rahmetli Dr. Ahmet Madazlı, rahmetli Dr. Mustafa Çuhadar, rahmetli Dr. Ahmet Vehbi Ecer, Dr. Hamdi Savaş, Dr. Ahmet Gül, Dr. Mehmet Türkmen, Dr. Ahmet Sevgi, Prof. Dr. Muhittin Bağçeci, Prof. Dr. Ahmet Coşkun, Abdülkadir Etöz, Abdullah Bakır, rahmetli Tahsin Nart, Dr. Mustafa Dağlı, Dr. H. İbrahim Açmaz, Recep Açıkalin ve Lütfullah Okyay hocalar ile asistanlıktan profesör olanlar: M. Kemal Atik, Celal Kırca, Ali Toksarı, rahmetli Şaban Kuzgun, rahmetli M. Zeki Duman, Ali Bardakoğlu, Metin Yurdagür, Hasan Şahin, Selahattin Polat beylerden oluşmakta idi. Öğrenci işleri, yatakhane, yemekhane işleri yanında, spor ve bahçe ile de meşgul oldum. Ayrıca Enstitü içinde derneğe bağlı 60 öğrencinin kaldığı özel bir yurda

da baktım. Ağaç diktik, aşı ve budama yaptık. 29 Ağustos 2019'da Mehmet Çayırdağ ile gittiğimizde, diktiğimiz ağaçları, çınarları tanıyamadım. İlahiyat Fakültesinde öğrencimiz Prof. Dr. Ahmet Kamil Cihan ile sohbet ettik. Okulda ve bahçede faaliyetlerimizi hatırladım. Sporda, özellikle güreşte, sahalarını hemen yaparak basketbol, voleybol, futbol, masa tenisi dallarında yüksekokullar ve üniversitelerarası müsabakalara katıldık, dereceye girdik ve madalyalar kazandık. Bahçede öğretim görevlileri ve personel hobi olarak hem sebze yetiştirdik ve hem de meyve ağaçlarına bakım yapmış olduk. Kayseri'de kurulan bütün yüksekokullarda, akademi ve fakültelerde tarih alanında yükümün üstünde derse girdim. Üniversiteye giriş imtihanları il temsilciliği Enstitü müdürlüğüne verildiği için bina ve sınav sorumlusu olarak da görev yaptım. Hem maddi, hem de manevi yönden rahatladım. Her meslekten öğrencilerim, arkadaşlarım oldu, çevre edindik, bundan da karşılıklı mutlu olduk.

Böylece Orta Öğretimden Din Eğitime geçmiş oldum ve genel tarih yerine Yüksek İslam Enstitüsünde birinci sınıflarda İslâm Türk Medeniyeti Tarihi, ara sınıflarda İslâm-Türk Sanat Tarihi, dördüncü sınıflarda Türk İnkılâp Tarihi ve öğretmenlik bilgisi derslerini okuttum. Son sınıfların uygulama işlerini takip ettim. Hem enstitü kurulu ve hem yönetim kurulunda bulundum. Kendimi tam olarak eğitim öğretime verdim. Mezun olduğum okullar sebebiyle, acaba burada uyum sağlayabilecek miyim diye düşündüm. Ben de öğrencilerime bir tarihçi ve bir idareci olarak değişik bir açıdan, başka bir pencereden bakmalarını öğretir, onların belki duymadıkları, görmedikleri kaynakları tanıtır, bilgileri verir ve elimden geldiği kadar onları yetiştirir, hayata hazırlar ve ilmi araştırırmaya teşvik ederim dedim ve öyle de yaptım. Karşılıklı olarak oldukça yararlı ve başarılı olduk. Erciyes Üniversitesi'nin

açılışından sonra 12 Ocak 1982-2 Ocak 1984 arası İlahiyat Fakültesinde, 2 Ocak 1984-8 Ekim 1993 arası Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü bölüm başkanlığı yanında, lisans, yüksek lisans, doktora dersleri okuttum ve tez danışmanlığı yaptım. Ayrıca Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi derslerine girme yanında, bölüm başkanlığına da baktım.

1986 şubat tatilinde İlahiyat Fakültesi öğrenci ve hocaları olarak gezi ve umre ibadeti için Kayseri'den otobüsle Irak'ın başkenti Bağdat'a gece vardık ve Azamiye Camii'nde yattık. Sabah namazını kıldık ve İmam-ı Azam Ebu Hanife'ye dua ettik. Irak-İran savaşı devam ediyordu. Bağdat yokluk içindeydi. Kahvaltıdan sonra köprüden Kazımiye'ye geçtik ve ziyaretlerde bulunduk. Türk şehitliğine giderek dua ettik. Sonra Neced ve Kerbela'ya gittik ve ziyaretlerde bulunduk. Buradan Suudi Arabistan'a hareket ederek heyecan içinde Medine'ye vardık. Mescid-i Nebevi'de namazlarımızı kıldık ve Sevgili Peygamberimizin türbesini

ziyaret ettik. Sekiz gün Medine'de ibadet ve ziyaretlerimizi yaptıktan sonra, Medine dışında, Mekke yolu üzerindeki Mikat yeri olan Zülhuleyfe'de ihrama girdik, umreye niyetlendik. Uzun ve tatlı bir yolculuktan sonra sabah namazı vaktinde Mekke'ye vardık. Anlatılması hoş bir mutluluk, heyecan ve gözyaşı içinde Osmanlı Türklerinin sarımtırak taştan yaptığı kemerli duvarlarla çevrili kiblemiz Kâbe'ye ulaştık ve ilk sabah namazını kıldık. Kâbe'yi tavaf ettikten sonra, Safa ile Merve tepeleri arasında say ettik. Tıraş olduk. Zemzem içtik. Bol bol dua ederek umre ibadetimizi tamamladık. Kutsal mekânları ziyaret ettik ve Kayseri'ye sağ salım döndük. Aralık 2006 ile Ocak 2007'de hac ve 2015 ve 2017 olmak üzere iki defa da umre ibadeti yaptık. Suudi idaresi, Medine ve Mekke'de artık Türk izi bırakmamıştır. Allah onları ıslah eylesin.

Yirmi yıla yakın kaldığım ve çok sevdiğim Kayseri'den ani bir kararla memleketim Isparta'da yeni açılan

Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'ne 8 Ekim 1993'te gelerek aynı görevler yanında Şarkikaraağaç Meslek Yüksekokulu müdürlüğünü de on yıl yürüttüm. Milletime, vatanıma, devlete olan görevimi mecburi yükümün çok üstünde çalışarak yerine getirmenin mutluluğu içindeyim. Kayseri'de 1984-1993 arası yardımcı doçent iken dil çalışma imkânı bulamadığım için en yüksek notum 64 oldu, bir türlü 70'i alamadım. Öğrencilerim doçent, profesör oldu, bize bir türlü kısmet olmadı. Isparta'ya geldikten sonra bölüm henüz açılmadığı için dil çalışma imkânı bulup, on on iki yıl gecikmeyle de olsa, yabancı dili 1994'te alarak, 1995'te doçent, 2001'de profesör ve 2008'de de yaş haddinden emekli oldum. Ama "ilim, beşikten mezara kadar" diyerek, ders çalışmaya ve yazmaya devam ediyorum. Hayatım boyunca pek çok öğrencimi, hatta

arkadaşlarımı akademik çalışma yapmaya yönlendirdim, yardımcı oldum, olmaya devam ediyorum. Onlar benden, ben de hem öğrencilerimden, hem meslektaşlarımdan, arkadaşlarımdan ve hem de yirmi yıla yakın kaldığım Kayseri şehrinin zengin tarih, kültür ve ilim çevresinden yararlanarak akademik çalışmalar yapma yanında; kitaplar, makaleler yazma ve tebliğler verme fırsatı buldum. Hemen hemen bütün çalışmalarım yayımlandı ve az da olsa yayımlanmaya devam ediyor.

Bu cümleden ilk ilmi çalışmam güzel bir tesadüfle hemen başladı. 1976 yılı sonbahar aylarında, Kayseri'yi ziyaret eden fakülteden hocam rahmetli Prof. Dr. Mehmet Altay Köymen ile buluştuk. Kayseri'de kapalı çarşısı, bedesteni, arastaları, medreseleri, camileri, kümbetleri, dış ve iç kaleyi gezdik. Özellikle 1980 yılına kadar sebze pazarı olan iç kaleyi çok beğendi ve rahmetli hocam "Burası tam bir

açık hava müzesi olur" dedi. Yazmaların bulunduğu Raşid Efendi Kütüphanesine gittik. Hunat Camii ve Ulu/Sultan Camii ziyaret ettik. Sonra Yüksek İslâm Enstitüsüne giderek, hocamı arkadaşlarımla tanıştırdım. Enstitü kütüphanesini gezerken, kütüphanenin dinî kitaplar yanında, tarihî temel kaynaklar ve yayınlar yönünden de oldukça zengin olduğunu ifade etti. Bakışlarından bana bir görev vereceğini anladığım sırada, tesadüfen gözüne takılan, Halil Edhem (Eldem) tarafından kaleme alınan ve 1334/1918'de yayımlanan, fakülte yıllarımda hem Osmanlıca'yı geliştirmek için ve hem de Selçuklu ve Beylikler Tarihi derslerinde okuduğumuz "Kayseriye Şehri" isimli kitabı raftan alarak; "Kemal al bu kitabı, yüksek lisans tezi olarak çalış, yeni harflere çevir ve mevcut bilgilerle tamamla. Pazartesi günü Ankara'ya Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü'ne gel,

kaydını yapalım." dedi. Dünyalar benim oldu ve çok mutlu oldum. Liselerde idareci ve öğretmen iken, her Ankara'ya gittiğimde hocamı ve diğer hocalarımı, arkadaşlarımı ziyaret ederdim. Rahmetli Hocam bir çalışma yapmamı hep isterdi. Zaten mezun olduğumda da hocalarımdan teklif ettiği yurt dışında doktora yapma fırsatını değerlendiremediğim için çok üzülüyordum. On yıl gecikmeyle de olsa, vazife yaptığım tarih, kültür, sanat ve ilim şehri olan Kayseri'de o fırsat yeniden elime geçti. Öğretim görevlisi olduğum Yüksek İslâm Enstitüsünde Arapça hocalarımızdan yardım almam yanında, Farsça ve Osmanlıcamı da geliştirim dedim. Büyük bir hevesle hemen Ankara'ya gittim ve kaydımı yaptırarak çalışmaya hiç ara vermeden başladım. Bu ana kaynaklara, kitabelere, vakfiyelere dayalı, eski harflerle İstanbul'da 1334/1918'de yayımlanan, "Selçuklu ve Beylikler Devri Kayseriye Şehri" isimli eseri iki yıl içinde, bir taraftan yeni harflere çevirdik ve eserde geçen kitabeleri yerinde kontrol ederek ve düzelterek tercümelerini arkadaşım Dr. Ahmet Gül ve rahmetli Prof. Dr. Şaban Kuzgun kar-

deşimin yardımlarıyla yaptık. Enstitü son sınıf öğrencilerime bitirme tezi olarak; doğdukları yerin tarihini, kültürünü, ayet ve hadislerin halka yansımalarını araştırma veya Enstitü kütüphanesinde bulunan "Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası"ndaki makaleleri yeni harflere çevirme ve tamamlama şeklinde verdim. Böylece beraber çalıştık, hem onlar bitirme tezlerini yaptılar ve hem ben bu tezleri okurken, düzeltirken bilgi sahibi oldum. Kayseri'de müze, kültür, vakıflar bölge müdürlüğü yapan meslektaşım Mehmet Çayırdağ ile daimi bilgi alışverişinde bulundum. Diğer taraftan da hem Kayseri, hem İstanbul ve Ankara kütüphanelerini taradım, bilgi topladım.

Daha önemlisi Erciyes Dergisi ailesi olarak düzenlediğimiz cuma oturmalarda bu çalışmamı hep dile getirdim ve konuşarak, tartışarak doğruyu bulmaya, eksikleri gidermeye çalıştım. Billhassa soyadıyla anılan bir mahalle de bulunan rahmetli Yılmaz Gavremoğlu ve adı Erciyes Dergisi'yle bütünleşen rahmetli Nevzat Türkten ağabeylerden çok faydalandık. Ben her oturmadan sonra yerinde araştırma yaparak, elde ettiğim bilgileri

hem tezlerimde kullandım ve hem de bir makale yazarak Erciyes Dergisi'nde yayımladım. Benim evde, Enstitü öğretim görevlisi arkadaşların da katıldığı bir cuma oturmasında, misafirimiz olan merhum Prof. Dr. Faruk Sümer hocamız "Asârul-Bilad'daki Yabancı Pazarı ile ilgili Arapça metni" okuyarak, arkadaşlarla yorumladılar. Hocanın Arapçaya hâkim olduğu ifade edildi. Bundan çok mutlu olan hocam "Bu ilmi çevre, Ankara ve İstanbul'da bile yok arkadaşlar" sözüyle bizim ilmi sohbetlerimizi çok beğendi. Rahmetli Sümer hocamız bu belgeden hareketle, arkadaşlarım Mehmet Çayırdağ, Halit Erkiletlioğlu ve benim de yardımlarımızla merhum Prof. Dr. Osman Turan hocamızın da işaret ettiği Pazarören kasabasını Yabancı Pazarı olarak ve Sultan Baybars'ın 1277'de Kayseri'ye geliş dönüş yolunu da görüp tespit ederek yazdığı "Yabancı Pazarı" isimli kitabını, rahmetli Prof. Dr. Turan Yazgan hocamız, başkanı olduğu Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı tarafından İstanbul 1985'de yayımladı. Aldığım yardımcı dersler için her Ankara'ya gittiğimde Köymen hocama uğrayıp, çalışmalarımı

gösterdim ve bilgi aldım. Ayrıca kitapta yer almayan yapıları, türbeleri, kümbetleri ilave etmemiz yanında, Halil Edhem’e Kayseri’de bizzat yardımcı olan ve sonradan kitabe metinleri de gönderen ilim ve kültür adamı rahmetli Ahmet Nazif Efendi’nin Kayseri II. Sulh Hukuk Mahkemesi’nde bulunan terekesindeki “Tarih-i Hususi Kayseri” isimli el yazması eserinden hâkimin gözetiminde aldığım bilgiler, yayımlanan Halil Edhem Eldem ve Kayseri Şehri’nde (s.135) ve Erciyes

Dergisi VI/72, 16-17’de: “Kayseri Lisesi Hüsn-i Hat Muallimi Ahmed Nazif Efendi” adlı makalemden yer aldı. Ayrıca kitabın yayımlandığı 1918’den 1978’e kadar yapılan yeni yayınları görebildiğim kadarıyla değerlendirdim. Böylece aldığım yardımcı derslerin imtihanlarını vererek, “Halil Edhem (Eldem) ve Kayseri Şehri” adlı tezim 1978 Haziranında kabul edilerek, yüksek lisansımı bitirmiş oldum.

Merhum Prof. Dr. M. Altay Köymen hocamın yönlendirmesiyle başvurduğum

Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın raporları doğrultusunda yaşayan Türkçe ile sadeleştirildi, baskı zorluğu ileri sürülerek Arapça kitabe metinleri çıkarıldı, sadece tercümeleri kaldı. Dipnotlar da kısaltılmış olarak, Ankara 1982’de 1000 Temel Eser Dizisi: 93 numarayla, “Halil Edhem (Eldem) Kayseri Şehri” adıyla yayımlanarak, ilk ilmi çalışmam okurlarımıza sunulmuş oldu. Böylece maksat hâsıl oldu. Hem ben akademik çalışmaya ilk adımı attım ve hem de tezi teslim ettiğimde bende kalan “Halil Edhem (Eldem) ve Kayseri Şehri” adlı nüshaya: “Bu ilk ilmi çalışmandan dolayı tebrik eder, başarılarının devamını dilerim” diye yazıp imzalayan ve yazımı kendi yazısına benzeterek sevinen merhum Köymen hocam da tezin yayınından çok mutlu oldu ve gurur duydu. Ben de bu yayımlanan Kayseri Şehri’ni hocama imzalayıp takdim ettim. Fiyatı da çok uygun olduğu için, bu kitabımı Kayseri’de satın alarak, bayram tebriki olarak arkadaş ve öğrencilerime gönderdiğimi hatırlıyorum.

Bu değerli kaynak eseri, Kayseri Büyükşehir Belediyesi 2011’de, 1982 yayınında raporlar doğrultusunda çıkarılmış bilgileri yeniden yerine koyma yanında mevcut yeni bilgiler eklenerek genişletilmiş ve yeniden gözden geçirilmiş hâliyle tekrar yayımladı. Yalnız sırf hizmet olsun diye telif ücreti talep etmediğim “Halil Edhem (Eldem) ve Kayseri Şehri” adlı çalışmamın önsözünde bahsettiğim ve indeksini buna göre düzenlediğim, Kayseri ile ilgili ayrı bir bölüm hâlinde kitaba koyduğum: “Anadolu’da ve Kayseri’de Ahilik Kültürü, I. Alâeddin Keykubad ve Kayseri, Selçuklu Türkiye’si Şehirlerinin Özellikleri, Türkiye Selçuklu Sultanlarının Türbeleri, Kayseri ve Yöresindeki Tarihî Gerçeklerin Efsaneleşmesi ve Milli Kültürümüze Katkısı, Mısır Türk Sultanı Baybars’ın Anadolu Seferi ve Kayseri’ye Gelişi, Eratnalılar (1327-1381)’in Paraları, Eratnalılar Devri (1327-1381) Zaviye Vakfiyeleri, Kayseri Kadı Bağları,

İnayetullah Efendi ve Kayseri Risâlesi, Atatürk’ün Kayseri’yi Ziyaretleri” konu başlıklı tebliğ ve makalelerim, bilgim dışında çıkarılarak, bu kitap eksik olarak yayımlandı.

Buna çok üzüldüm ve bu üzüntümü, Erciyes Dergisi sahibi ve yazı işleri müdürü kardeşim Âlim Gerçel’in davetlisi olarak gittiğim Kayseri’de 29 Ağustos 2019’de Erciyes’in 500. sayıya ulaşması nedeniyle yapılan törende, il protokolü ve davetliler önünde de ifade ettim. İnşallah ikinci baskısında bu eksiklik giderilir. Bunu hem bu yayına önyak olan değerli meslektaşım Mehmet Çayırdağ’a, hem

de İlâhiyat Fakültesinden öğrencim belediyenin dergi yayınıyla ilgilenen Dursun Çiçek’e söyledim ve bilgisayarımda bulunan “Kayseri Şehri”nin tam metnini oğlum Prof. Dr. Halil Altay Göde aracılığıyla kendisine gönderdik. Eserin tamamı yayımlanırsa, Kayseri tarihi ve kültürü ile ilgili yaptığım çalışmalarım, okurlarımın hizmetine sunulmuş olur. Bundan da hem ben manen mutlu olurum ve hem de okurlar. Bu cümleleri yazdıktan sonra kitabın yeni baskısının yapılacağı haberini aldım ve ilim adına, ilim şehri Kayseri adına çok sevindim. İnşallah aynen yayımlanır.

Kayseri’de okuttuğum İslam Türk Medeniyeti Tarihi dersiyle ilgili Türkiye Yüksek İslâm Enstitüleri öğretim görevlileriyle birlikte hazırladığımız ders notlarımız MEB Yaykur tarafından 1977’de ve ilk makalem “Türk Devletinde Demokrasi Anlayışı” ise Kayseri Erciyes Dergisi, Ocak 1978 ilk sayısında yayımlanarak yazı hayatım başlamış oldu. Erciyes Dergisi yazı ailesi içinde yer aldım ve elimden geldiği kadar da, karşılıksız kültür elçileri olan rahmetli Av. Nevzat Türkten ağabeye ve Âlim Gerçel kardeşime yardımcı olmaya çalıştım.

Kayseri şehri ile ilgili hazırladığım adı geçen yüksek lisans tezinden sonra, doktora tezim de özellikle doktora hocamın yönlendirmesiyle Kayseri ile ilgili oldu. Kayseri ve Sivas’ı başkent seçen Uygur Türkü Sultan Alâeddin Eratna tarafından kurulan Eratnalılar’ı (1327-1381) da Kayseri’de görevli olmam sebebiyle Erzurum Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’nde merhum Prof. Dr. Mehmet Fahrettin Kırzioğlu hocamın danışmanlığında Haziran 1981’de tamamladım. “Eratnalılar”, Türk Tarih Kurumu tarafından 1994 ve 2000 olmak üzere basıldı. Ayrıca devlet kurucu “Sultan Alâeddin Eratna” da Kültür Bakanlığı Türk Büyükleri serisinden 1990’da yayımladı. Aynı şekilde hem merhum Kırzioğlu ve hem de merhum Köymen hocalarım bu yayından dolayı beni tebrik ettiler. Hemen hemen bütün tebliğlerim ve makalelerim Kayseri ile ilgili oldu. Doğduğum yer Isparta Yalvaç olmasına rağmen, hep Kayseri tarihi, kültürü ile meşgul oldum. Böylece Kayseri ve bölgesi elimden geldiği kadarıyla ilmi çevrelere tarafımdan tanıtılmış oldu.

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih anabilim dalında yüksek lisans ve doktora tezlerini de hep Kayseri tarihi ve kültürü ile ilgili verdik. Kayseri tarihi uzmanı Mehmet Çayırdağ ile Ankara’ya giderek Milli Kütüphanede bulunan Kayseri şerhi sicillerinden on üç defterin mikro filmlerini Üniversite

kütüphanesine getirerek ilk adımı attık. Bilindiği gibi arkası geldi. Çünkü kurucu bölüm başkanı olarak, öğretim elemanı yönünden hiç kıskanmadan güçlendirdiğimiz Tarih bölümü, bu konuda oldukça başarılı oldu. Lisans, yüksek lisans, doktora programlarını Rektörümüz merhum Prof. Dr. Naci Kınacıoğlu hocam ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürümüz rahmetli Prof. Dr. Ahmet Uğur kardeşimin desteğiyle, o sırada bölümde iki yardımcı doçent olan ben ve Mustafa Keskin, Ankara’dan gelen merhum Prof. Dr. Mustafa Kafalı ve merhum Prof. Dr. Aydın Taneri hocalarımızla birlikte, aynı anda açmayı başardık. Şu anda ne mutlu ki, İlahiyat ve Fen Edebiyat Fakültelerinde yetişen öğrencilerimiz hem dersleri, hem bölümü ve hem de

fakülteyi yönetiyor. 10 Aralık 2021’de telefon ile görüştüğümde öğrendiğim İlahiyat Fakültesi Dekanı öğrencimiz Prof. Dr. Ahmet Cihan’dır. Aynı şekilde lisanstan öğrencimiz Edebiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Özen Tok ve Tarih Bölümü Başkanı da araştırma görevlimiz Prof. Dr. Hasan Ali Şahin’dir. Prof. Dr. Hava Kurt’u ve diğer bütün öğrencilerimi de analım. Osmanlı belgelerini okuma ve yayımlama yönünden, görevim gereği, aynı başarıyı Isparta’da tam gösteremedik. Yani ben daha çok Kayseri’yi tanımaya, tanıtmaya çalıştım ve hâlâ çalışıyorum. Kayseri ve Kayserililer de sanırım beni. Bu konuda bana yardımcı olan herkese teşekkür ediyorum. Haklarını helâl ederler inşallah. Benden yana helâl olsun. Özellikle tez danışmanlarım rahmetliler M.

Altay Köymen ve M. Fahrettin Kırzioğlu hocalarıma, el kitabımız olan “Selçuklular Zamanında Türkiye”nin yazarı merhum Osman Turan ve “Oğuzlar/Türkmenler” kitabının yazarı merhum Faruk Sümer hocalarıma, diğer Hakk’a yürüyen hocalara, arkadaşlara, herkese yüce Allah’tan rahmetler ve hayattakilere de sağlıklı ömürler, başarılar dilerim.

Merhum rektörümüz Prof. Dr. Naci Kınacıoğlu hocamın talimatıyla; Yüksek İslâm Enstitüsünde hazırladığım ders notlarım olan “Türk İslâm Kültür ve Medeniyet Tarihi”, “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersleri” ile küçük boy “Tarih İçinde Kayseri” isimlerinde üç çalışmam 1990’lı yıllarda Erciyes Üniversitesi yayınları arasında çıktı. Bu kitaplarım hem Erciyes Üniversitesi İlä-

hiyat Fakültesi ve hem de Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’nde, hatta Isparta Süleyman Demirel Üniversitesinde ve diğer yerlerde yardımcı ders kitabı olarak takip edildi. Bu yayınlarımdan telif ücreti almadım. Aklım fikrim Kayseri’de olduğu için, “Bizim Kayseri, bizim Erciyes, bizim Enstitü, bizim Fakülte” demeden kendimi alamıyorum. Isparta’ya geldikten sonra da bunu alışkanlık hâline getirdiğim için, arkadaşlar “Kemal Hoca artık bizim Isparta demeye alış” diye beni çok uyardılar. Isparta’daki 2001-2002 mezunu öğrencilerim de mezuniyet albümlerinde: “Sayesinde Kayseri şehri hakkında hiç kaynağa başvurmadan tez hazırlayacak duruma geldik. Hoca olmasaydı, Kayseri Valisi olurdu” diyerek, Kayseri’yi çok andığımı dile getirmişler. Ayrıca notu bir silah olarak kullanmadığımı ifade ederek “Onun amacı öğrencinin not almak için öğrenmesini sağlamak değil, öğrencinin kendisine faydalı olması için öğrenmesini sağlamaktır.” Özdeyişler olarak da: “Senin halına ne deyim, senin yüzüne ne deyim. İşini bilecen ağam, adamını bulacan ağam. Dolarizm+ Markizm=Çıkarizm”. Galiba bugünlere, yarınlara ışık tutsun, ders alınsın diye yazmışlar. Bunlar hep Kayseri’de 1975-1993 tarihlerinde derslerimde ve konferanslarımda söylenmiş sözlerim.

Ömrünün en verimli çağı, kültür ve ilim şehri Kayseri’de geçen biri olarak iyi günleri de, sıkıntılı günleri de yaşadık. Bugün de bunu yaşatmaya çalışıyorlarsa da, sağ olana bu da geçer inşallah diyorum. Çünkü tarih, yaşayan topluma ders ve şekil veren mazidir. Her an Kayseri ile ilgili gönlümle, arkadaşlarımla, öğrencilerimle bilgi alışverişi yapıyor ve sohbet ediyoruz. Bazı öğrencilerim derslerde sık tekrarladığım “Çadırdan İstanbul’u fethettik, saraydan Viyana’yı fethedemedik” ve ağaçları aşılarırken de “O aşı tutar mı bilemem, ama bize yaptığınız vatan ve millet aşısı tuttu, hem de fazlasıyla hocam” sözlerini öğrencilerimden duydum. Otuz yıla yakın da Isparta’dayım, bizim Isparta, bizim Davras, bizim Fakülte, bizim Yalvaç demeye çalışıyorum. İnsanoğlu her şeye alışıyor, yeter ki helâl haram çizgisine dikkat ederek, Türklük-İslamlık şuuru ve birlik-beraberlik içinde olalım, huzur ve sağlık içinde yaşayalım.

Her yönden mükemmel bu Selçuklu ve Eratnalı başkenti olan tarih, kültür ve ticaret merkezi Kayseri şehrinde millî, manevi, ilmi doyuma ulaştığımı, elimden geldiği kadar hizmet ettiğimi ve iz bıraktığımı sanıyorum. Bilindiği gibi 8 Ekim 1993’ten emekli olduğum 1 Mart 2008 tarihine kadar memleketim Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi

Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’nde çalıştım ve Isparta’ya yerleştim. Yine de Kayseri ile ilgili yazmaya çalışıyorum. Erciyes Dergisi’ne ve Kayseri Ansiklopedisi’ne yazı ve maddeler yazdım. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi’ne de maddeler yazdım. Konferanslar verdim ve bildiriler sundum. Ayrıca Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Sosyal Bilimler dergilerinde makalelerim çıktı. Prof. Dr. Haşım Şahin’in isteğiyle “Eratnalılar (1327-1381)”, Ankara 2016’da basılan “Anadolu Beylikleri El Kitabı”, s. 291-328’de ve Prof. Dr. Yusuf Ayönü’nün isteğiyle de “Eratnalı Devleti ve Kadı Burhaneddin Ahmed” İstanbul 2018’de çıkan “İslâm Tarihi ve Medeniyeti-Anadolu Beylikleri”, s.363-428’de yer aldı. Sonra, “Selçuklu ve Eratnalı Devirlerinde Kayseri’de Ahilik” konulu yazım, Büyükşehir Belediyesinin Şehir Kültür Sanat dergisi, sayı 28, s.19-21’de yayımlandı. Bu yayınlarımdan ben çok mutlu oluyorum. Çünkü sözlerimiz uçuyor, yazılarımız kalıyor. Bu yazılarımdan okurlarımız ve araştırma yapanlarımız bizi ansalar da anmasalar da ilim adına, Rabbim katında kabul görür, makbul olur, hatırlanırız inşallah. ■

Son Ciltçi Öğretmen de Gitti

Ahmet Sıvacı

O bur Dünya. Asırlardır kimleri yemedi ki? Dünyaya hükmeden padişahlar, krallar, diktatörler, devlet adamları, devlet başkanları ve servetinin hesabını bilmeyen çağın Karunları. Bugün hiçbiri yok. Sadece tarih kitaplarında ya kasaplıklarıyla ya saltanatlarıyla ya da eğer halkın gönlünde küçük bir yer edinmişlerse namı ile anılıyorlar. Konfüçyüsler, Gandiler, hatta Markslar, hatta Comtelar, pozitivizmin bütün kurucuları Batı için hâlâ bir değer. Bilim adamı, fikir adamı, düşünce adamı olduklarından. İnsanlık için ama iyi ama kötü düşündüklerinden. Dostoyevski de Tolstoy da Mozart da Chopin de Picasso da Leonardo da Tük düşmanı Hugo da hatta Elvis, Marilyn bile onlar için bir değer olmaya devam edecekler. Dünya döndükçe saygı ile anılacaklar, gönüllerde yaşayacaklar, dudaklardan düşmeyecekler. Bizde iz bırakan sultanlar gibi. Gönülleri fetheden Ahmet

▲ ▼ Yıpranmış bir Kur'an-ı Kerim onun ellerinde görüldüğü gibi inanılmaz değişime uğruyor

Yeseviler, Hz. Mevlanalar, Hacı Bektaşlar, Yunuslar, Necip Fazıllar gibi. Çok sevdiği sadık yâri kara toprağın kollarında uyuyan Aşık Veyseller, Dünya döndükçe “Mihriban”ı ile yaralı kalplerin bam teline dokunacak olan Abdürrahim Karakoçlar, Bozkırın Tezenesi, gönül dağında yağan

yağmurun can evine gizli gizli aktığı Neşet Ertaşlar gibi.

Bu insanlar ve benzerleri bir şekilde aramızda yaşamaya devam edecekler. Etmeliler de. Ama makamların, unvanların, kariyerlerin arkasına sığınmış olanlar değil, eser bırakanlar. Özellikle

halktan güç alarak oluşturdukları yazılı, basılı eser bırakanlar.

Ve Ah! O kitaplar... Altın yaldızlı kapak süslemeleriyle nasıl da hoş görünürler öyle. Cilt bezi kokularıyla, tutkal kokularıyla, dahası ciltçi ustasının alın teri, avuç nasırı kokusuyla bir özge haz adeta. Tabii ki o hazzı tatmak duymak isteyene. Üstelik kitapların parfüm kokulu salonlarda süs eşyası gibi, entel takılma gösterisi gibi yalnızca tozlarının alındığı günümüzde. Kitapçı vitrinlerinde parasını harcayacak bir şaşkın (!) müşteri bekleyen öksüz bırakılmış kitapların yaşadığı günümüzde.

Kader-kısmet konusundaki bir İslâm menkıbesini esinlenerek “Simyacı” adı altında yazan sıradan bir şarkı sözü yazarı-gazeteci Paulo Coelho’nun, altı senede tam kırk iki ülkede yedi milyondan fazla satan, hatta 1988 yılında bir fenomen olarak değerlendirilen, işin acı tarafı benim ülkemde de bestseller olan bir kitabın vitrinleri süslediği günümüzde. Gelin de dizlerinize vurmayın hadi. Gelin de başınızı yerden kaldırmayın hadi. Gelin de istediğiniz kadar bu bana aitti deyip feryadu figan edin.

“İkra”, oku. Oysa; ne okumanın, ne yazmanın, ne düşündürmenin ihtiyaç hissedilmediği, zorunlu bilgiler doğrultusunda ders kitaplarından başkasına yüz verilmeyen günümüzde.

Ciltli kitaplar... Bin bir emek harcayarak, eskimemesi, yıpranmaması, geleceğe köprü olabilmesi, miras taşınması, geçmişten haber vermesi için korumaya alınan kitaplar. Yazılı ve basılı eserleri dağılmadan saklamak, yapraklarının yıpranmasını önlemek için yapılan koruyucu sert kapaklara “cilt” deniliyor. Arapça kökenli bir sözcük olan cildin dilimizdeki karışlığı kap, deri, kitap, meşin gibi hemen hemen eş anlamlı bir deyim. Ciltçilik ise “elle yazılmış veya basılmış bir eserin sayfalarını bir araya toplayıp son biçimini vermek, kitabı hem süsleyecek, hem dış etkilerden koruyacak sert veya yumuşak bir kapak geçirmek için uygulanan işlemlerin tümünü kapsayan

bir sanat dalı. Bu işi yapan sanatçılara “mücellid” adı veriliyor. Osmanlı sarayının maaşlı kapıkulu sanatçıları arasında mücellid sınıfı da bulunurmuş.

Osmanlı devletinde ustaca yapılmış ciltlere ilk olarak Sultan II. Murat döneminde (1421-1451) rastlandığı bilgileri var. Zamanla yeniliklerin eklendiği önceki dönemlere farklı süsleme motiflerine yer verilen yeni bir cilt sanatı üslubuna ise XV. yüzyılda Fatih Sultan Mehmet (1451-1481) döneminde geçilmiş. Rûgani teknikte bilinen ilk örnek bu dönemde verilmiş. Fatih devrinde ayrıca derinin yanında lake ve kumaş ciltler de yapılmış. Osmanlı ciltleri kullanılan malzemenin türüne göre deri, çarküşe, kumaş, ebru, murassa ve lake olmak üzere altı grup altında sınıflandırılmış.

Yazma eserlerde bulunan cilt özellikleri ortaya konulduğu dönemin özelliklerini gerek ciltlerin yapımında kullanılan malzeme ile gerekse yapılış şekline göre yansıtmaları açısından son derece önemli. Bu nedenle yazma eser ciltlerinin sahip olduğu özellikler yazma eserin değerini de arttırıyor. Orta Asya’da özellikle İslâmiyet’in kabulünden sonra Türklerde cilt sanatı gelişmiş. XI. yüzyıldan sonra Anadolu’ya yerleşen Selçuklular, XII-XIII. yüzyılları arasında çok güzel cilt örnekleri sunmuşlar.

Ciltçilik, önceleri parlak günler yaşadığını bilmiyorum ama araştırdığım kadarıyla günümüzde el emeği göz nuruyla yapılan ciltçiliğin sayıları gittikçe azalıyor. İşleri de öyle yoğun değil. Çoğunlukla Kur'an-ı Kerim ciltlemesi yapıyorlar. Geleneksel mesleklerden birine soluk aldırılmaya çalışıyorlar.

Ahmet Ayer Hoca da bunlardan biriydi. Ama hemen söyleyelim o her şeyden önce öğretmen emeklisiydi. Kayseri’nin yerlisiydi. 1956 yılında Muammer Bey Mahallesi’nde doğmuş. Osman Nuri Efendi ile Ayşe Hanım’ın dört çocuğundan biriydi. Ahmet Ayer Sümer İlkokulu, Ortaokulu ve yine aynı okulun lise bölümünü bitirmişti. Gönlünde müzik

▲ Her işin bir ustalık noktası var. Ahmet Usta işini iyi yapmanın gereğine inanıyor.

▲ Cilt bezi kokulu dükkânda çalışmak. İşinizi seviyorsanız neden olmasın ki!

eğitimi almak varsa da kader onu resim öğretmeni olmaya yöneltmiş ve Gazi Üniversitesi Resim-Grafik bölümünden 1980 yılında mezun olarak 1981 yılında

Samsun Anadolu Lisesi’nde meslek hayatına başlamıştı. İki yıl sonra yine kendisi gibi öğretmen olan Ayla Hanım ile hayatını birleştirmişti.

1984 yılında Kayseri'ye ataması yapılan Ahmet Hoca, 50. Yıl Dedeman Ortaokulu, Kayseri Lisesi, okul müdürü olarak İstiklâl İlkokulu gibi eğitim kurumlarında görev yapmış ve son olarak görev yaptığı ve kendince özel bir anlamı olan Kayseri Lisesi'nden 2007 yılında emekli olmuştu.

Yıllar öncesiydi. Ahmet Ayer Hoca'nın Sahabiye Mahallesi'nde, Helvacı Dede Türbesi'nin sağ çaprazında bulunan iş yerindeydim. Bir ciltçi dükkânında ne bulunursa onların kokusu sinmişti her yana. Dikime hazır, parçalanmış kitaplar, kırmızı yüzlü ciltlenmiş Kur'an-ı Kerim'ler, alet edevatlar, sağda solda rastgele atılmış cilt ve mukavva parçaları...

—Ne zaman başladınız ciltçilik mesleğine hocam? Siz öğretmen kökenlisiniz

—Gençlik yıllarımdan beri boş kalmayı sevmeyen bir insan-dım. 1985-1986 yıllarında nasıl oldu bilemiyorum kendimi ciltçiliğin içinde buldum. Okulda görev yaptığım yıllarda bile öğleden sonraları ikinci iş olarak ciltçilik yapmaya başladım. Emekli olduktan sonra da ikinci mesleğim diyebileceğim ciltçilik işine, Helvacı Dede semtinde açtığım dükkânla ağırlık verdim. Sanırım seviyorum bu işi.

—Nedir ciltçilik? Sabır isteyen, estetizm kaygısı taşıyan bir meslek mi sizce?

—Tabii ki öncelikle bir sanattır ciltçilik. Zanaat olarak bakmamak gerekiyor. Sabır ister, aşk ister. Zordur. Yazma ve basma kitapların yapraklarının yıpranmaması ve dağılmadan saklanması için birbirine dikilerek koruyucu kapaklar içine yerleştirilmesi olarak tanımını yapabiliriz. Teknik olarak Avrupa'da elle yapılan ciltlerde kullanılan geleneksel kapak malzemesi esnekliği nedeniyle her türlü şekle girebilen deridir.

—Yalnızca deri malzemeden mi yapılır kapaklar?

—Hayır. Sırtı deri kaplı olabileceği gibi bez ya da kâğıt da olabilir. Ayrıca derinin yanı sıra solmayan dayanıklı kumaşlar da kullanılabilir. Avrupa'da cilt yapımında kitap yapraklarını birbirine bağlamak için formalar kat yerinden dikilip bu dikiş iplikleri kitap sırtına dik bir açıyla gerilmiş kenevir ipliklerin veya keten şeritlerin çevresinden geçirilir. Dikim işi bitince iplik veya şerit uçları sırtın yanından 3-4 cm taşacak şekilde kesilir. Bu uzantılar cildin sonradan kapaklara yapışmasını sağlar. Ardından sırtın üzerine tutkal sürülür. Kitabın üç kenarı giyotinle kesilerek düzlendikten sonra tutkal kurumadan iki yanından mengeneyle alınır ve bir çekiçe vurulur. Bunu yapmakla bombe oluşturmaları sağlanır. Sonuçta ön kenar iç bükey durumuna gelir. Tutkalın kurumasıyla kitabın şekli sabitlenir.

Kitap açıldığında sırt iç bükey hâline geleceğinden sırt kısma yapıştırılacak malzemenin esnek olması gerekir. Avrupa

ciltlerinde kapaklar, kitap yapraklarından biraz taşacak şekilde kesilirler. Kapakların sırta yakın kenarları boyunca küçük delikler açılır. Sırt ipliklerinin uzak bırakılmış olan uçları taranarak tutkallanır ve bu deliklerden geçirilir daha sonra iyice yatırılarak kapağın üstüne yapıştırılır. Sırtın alt ve üst başlarına bırakılan paylarla aynı hizaya gelecek şekilde kesilir. Derinin kapağın içine dönen kenarları bir falçata ile veya parmaklık rendesiyle tıraşlanarak inceltir. Kapak düzenli bir şekilde çirşlendikten sonra deri sırtın üzerinden özenle geçirilerek yapıştırılır. Kitabın adı ve gerekli yazılar ısıtılmış kurşun harflerle kapağın üstüne basılır. Ayrıca yazıdaki varak fazlalıkları bir bezle silinir.

—Sanırım bezeme de yapıyor değil mi?

—Tabii ki. Cilde eğer bezeme yapılacaksa desen kalıbı bir kâğıt üstünde deriye bastırılır. Oyma, benek, eğri veya düz çizgiler, yaprak, çiçek çok kullanılan bezeme motifleridir. Uzunlamasına çizgiler tunç bir ruloyla çekilir. Tekrarlanan şerit bezemelerse, üstünde bezemenin ters oyması bulunan merdaneye yapılır. Büyük amblemler ve armalar ısıtılıp baskıyla yapılır. Bunun için de cendere kullandığımı söyle-

▲ Kurşun harfler cetvel denilen aletin üstüne dizilecekler. Ciltçilik geleneksel bir meslek.

▲ Ciltçiliğin belki de en önemli yanı dikiş bölümü oluyor. Ciltlenmeden önce sayfaların dikilmesi şart.

yebilirim. Bir başka konu ise ciltlerin metal köşebentlerle, gümüş veya altın kaplama parçalarla zenginleştirilmesi işidir. Ağır ciltlerde deriyi sürtünmeden korumak için üstüne gümüş kabarılar çakılır.

—Arap Alfabeti ile de yazılar yazılıyor tabii ki. Ama nasıl yapılıyor desem?

—Arap Alfabeti sağdan sola doğru okunduğu için, bütün İslam Medeniyetleri'nde olduğu gibi Osmanlı kitap ciltlerinde üst kapak sağa, alt kapak da sola doğru açılır. Alt kapağın uzun kenarı boyunca, eni kitabın kalınlığı kadar olan ve katlanabilen bir parçası vardır. Sertab adı verilen bu parçanın diğer kenarı boyunca da yine katlanabilen bir parça olan mıklep yer alır. Sertabın alt kapağa ve mıklebe

▲ Emekli bir öğretmenin kanarya ve muhabbet kuşları sevgisi. Onlar hayatından parçalar.

birleştiği iki kenarı boyunca katlanmasını sağlamak için yapılan kanala dudak adı verilir.

Miklebin serbest kenarı düz değil üçgen şekliendir. Kitap kapalıyken alt kapağa dik duran Sertab, sayfaların kenarını kapatarak korur. Miklep de katlanarak en son sayfaya alt kapak arasına girer. Okunurken yarım kalan sayfayı tekrar bulmak için istenirse miklep bu sayfa arasına sokulur.

Osmanlı ciltlerinde sırt kısım kamburlaştırılmayıp düz bırakılır. Sırtta ön ve arka kapaklar arasında kalan ve açılıp kapanmayı sağlayan kıvrılma paylarına mukat payı adı verilir. Osmanlı ciltlerinde genellikle meşin (koyun derisi), sahtiya (keçi derisi) ve rak (ceylan derisi) kullanılır. Cilt ustaları ki bunlara sanatçı da diyebiliriz, cildin dışı kadar içini de ustalıklarını gösterecek şekilde bezemişlerdir. Bezeme cildin üst kapağına, sertaba, miklebe ve kapak içlerine yapılmış, sırt her zaman bezemeden bırakılmıştır.

—Osmanlı ciltçiliğini biraz daha açabilir miyiz?

—Osmanlılarda cilt yapmaya kitabın ölçüsüne göre kapak iskeletinin hazırlanmasıyla başlanır. Bunun için malzeme olarak tahta veya mukavva kullanılır. Pirinç, bakır ve deriden yapılan bezeme kalıplarına göre mukavva oyulur. Daha sonra cildin kaplanacağı deri istenen inceliğe göre tıraşlanır, yıkanır ve cam üzerine gerilerek kurutulur. Ciltçinin ustalığı deri tıraşının inceliğinden anlaşılır. Tıraşlanan deri mukavva

iskelete yapıştırılır. Hafif nemliyken oyulmuş olan yuvaya kalıp yerleştirilerek preslenir. Gölgede ve ılık ortamda kurumaya bırakılır.

Cilt kapağı bezenirken genellikle ortasına oval veya yuvarlak şekliyle güneşe benzeyen bir motif olan şemse yerleştirilir. Şemsenin uzatılan uçlarına salbek, çevresine çizilen mızrak ucu şeklindeki küçük oklara tığ, köşelere yapılan çeyrek şemselere kenar şemse denir. Kapağın kenarlarına yakın olarak orta ve kenar şemselerini de içine alacak şekilde zencirek adı verilen bir çerçeve yapılır.

Birbirini izleyen küçük zincir halkalardan meydana gelen bu çerçeve deri üstüne zencirek çivisiyle vurularak elde edilebildiği gibi altın yaldızla da yapılabilir. Şemseler şekillerine ve yapılarına göre değişik adlar alırlar. Soğuk şemsede derinin bezeme kalıbından çıktığı andaki rengi korunur. Altan ayırma şemsede motifin kabarık yerlerinde derinin yeri korunur. Zemin boya ve altınla renklendirilir. Üstten ayırma şemsede kabarık yerler boya ve altınla renklendirilip zemin deri renginde bırakılır. Mülemma şemsede hem zemin hem de kabarık yerler altınla bezenir. Mülevven şemsede ise kabarık yerlerin üstüne farklı renklerde deri parçaları yapıştırılır. Bezeme kâğıt veya derininin dantel gibi oyularak işlenmesiyle yapılan işlemlere de müşebbeh şemse adı verilir.

—Bezeme çeşitleri kaç tür cilt yapılıyor?

—Şöyle söyleyelim, Yaprak ve çiçek şemsleriyle bezenmiş olanlarına zenbahar adı verilir. Çarküşe denilen bir başka cilt çeşidinde kapak deriyle çevrelenip ortası kumaş veya ebruyla kaplanır. Ayrıca deri üstünde ipek veya arlın iplikle el işleme ciltler de vardır. Yazma, gömme şemse, katia (kâğıt kesme) ve lake oldukça sık görülen bezeme teknikleridir. Deri ve kumaş ciltlerin yanı sıra değişik malzemelerden yapılan cilt kapakları da vardır. Bunların en önemlileri lake, rugani veya edirnekâri (Edirne işi) olarak adlandırılan ciltlerdir. Kâğıtların, birinin suyu diğerinin ters yönüne gelecek şekilde istenen kalınlık elde edilinceye kadar birbirinin üstüne yapıştırılmasıyla elde edilen mukavva kapaklara fırça ile boya ve ezme altın süzülerek bezeme yapılır. Üstüne rugani denen ve bazen içine gümüş, altın, sedef tozu karıştırılarak lâk sürülür. Bağa, sedef, fildişi gibi değişik malzemelerden yapılmış kitap kapakları da vardır.

Murassa ciltlerde kapak inci, zümrüt, yakut, elmas gibi değerli taşlarla bezenir. Bu tür ciltlerin sırtları genellikle altın zincirlidir. Osmanlı ciltçileri eserlerine her zaman imza atmadıkları için meşhur ustaların adları çoğu zaman başka amaçlarla tutulmuş kayıtlardan öğrenilmektedir.

—Ahmet Hocam cilt için, masada gördüklerim, mukavva, çekiç, farklı renklerde cilt bezlerinin yanı sıra ne tür aletler, malzemeler ya da aparat kullanıyorsunuz?

—Motiflerin deri üzerine kabartma olarak çıkmasını sağlayan alete kalıp denir. Metalden, tahtadan ve deriden yapılan

kalıplar, kapak üzerindeki yerlerine göre “şemse kalıbı”, “köşe kalıbı” gibi isimler alırlar. Tahta ve metal kalıplar baskı sırasında bazen deriyi zedelediğinden Türk ciltçiliğinde daha çok deve derisinden yapılmış kalıplar tercih edilir. Bazı ciltlerde, özellikle şemse ve köşebentlerle mikleb ve kapak içlerinde yekpâre büyük kalıplar kullanılır. Bunun dışında genellikle zencirekler, köşebentler, şemse iç dolguları ve sertâbın muhtelif yerlerinin süslenmesi için daha pratik olan küçük kalıplar kullanılır. Bunlar birer defa basıldıkları gibi yan yana, alt alta, üst üste birçok defa basılıp zemini dolduracak şekilde de kullanılır. Bu kalıpların bazıları 5-6 mm çapında çok küçük parçalardır; meselâ yuvarlak imza ve çiçek mühürleri böyledir. Yine yan yana gelmesiyle zencireği oluşturan “zencirek çivisi” de aynı kategoriye dâhil edilebilir.

Diğer aletler; bunlara “kör alet”, “yekşah”, “teber” gibi isimler verilir. Özellikle kapakların yüzündeki geometrik desenlerle iri rûmiler bu tür aletlerle yapılır. Çünkü kapağın her tarafında kalıbın sağladığı intizamı görebilmek mümkün değildir; simetrik motiflerde bu farklılık daha da belirgindir. Söz konusu aletler cetvel çekmek, basit motiflerle örgü ve geçmeleri yapmak için tek başlarına kullanılmak üzere imal edilmekle birlikte çok defa birbirlerinin yerine de kullanılabilir. Gerek büyük ve küçük kalıplar gerekse diğer aletler daima deri üzerine ısıtılarak basılırlar. Eğer baskı altın varak olmadan yapılırsa buna “soğuk baskı” denir.

—Günümüzde ciltçiliğin durumu nedir sizce?

—Günümüzde ciltçilik ne yazık ki hemen hemen bitmiştir.

Makine ciltçiliğin gelişmesiyle ciltçilik de makineleştiğinden makine ile sanat yapmak mümkün olmamaktadır. Tek kitabın ciltlenmesi gerektiğinde bunu makinede yapmak ekonomik olarak mümkün olmadığı ve nadir bulunan kitaplar makinede hırpalanabildiği veya sanat eseri olarak değerlerini koruyamadığı için böyle durumlarda hâlâ elle ciltleme yoluna gidilmektedir. Biz de millet olarak ne yazık ki bizi biz yapan sanat değerlerimizi kaybediyoruz.

Emekli Resim Öğretmeni Ahmet Hoca, bir ciltçi ustası olarak ya da cilt yapan bir esnaf olarak dertliydi. Okuma alışkanlığı gelişmemiş bir toplumda doğal olarak kitapların da değerlerinin bilinmesi, dahası onların ciltlenerek korunması zor düşünülen bir şey. O yalnızca kitaplarla haşır neşir değildi üstelik. Dükkânındaki kanaryalar onun hayatından bir parçaydı adeta. Çalışma sırasında güç veriyorlar gibiydi. Yalnızca onlar mı? Müzikle de yakın akrabalığı vardı. İlkokul sıralarında kaval çalmaya başlamıştı her ne kadar çok istediği klarneti çalma imkânı bulamasa da. Daha sonraki yıllarda ney çalmayı öğrenmişti kendi kendine. Öyle ki onun Türk sanat ve Türk halk müziğine olan tutkusu gittikçe büyümüştü.

Samsun’da görev yaptığı sırada Samsun Konservatuar Türk Sanat Müziği bölümünün sınavlarına girmiş ve kazanarak on

▲ Müzik de onun çalışma hayatında önemli yer tutuyor. Boş zamanlarında notalarla konuşuyor.

sekiz ay devam etmişti. Öğrencileri ile birlikte kurduğu Türk Sanat Müziği Korosu olarak verdikleri konserler oldukça ilgi görmüştü. Onun organize ettiği resim sergilerinin yanında bu tür etkinlikleri takdirle karşılanmıştı. Ahmet Hoca o günlerin anısı ile doluydu. Ne zaman yaşanmış yılların hüznü çökse yüreğine uzun hava ile başlıyor, türküyle devam ediyor ve Türk sanat müziği ile bitiriyordu.

Ahmet Ayer... O bir emekli resim öğretmeni idi. O, Kayseri’de ciltçilik zanaatını el emeği, göz nuru, alın teri, sabır ve sanatçı ruhu ile yapan, yaşatan son ustalardan biriydi. Artık aramızda değil. Genç denecek bir yaşta aniden hayata veda etti. Üze üze, ağlata ağlata. Daha nice paramparça olmuş değerli eseri yeniden hayata döndürecekken gitti hoca.

Ciltçi dükkânındaki kanaryaları onun her sabah olduğu gibi dükkânını besmeleyle açmasını, kafeslerini temizlemesini, bitmiş sularını, yemlerini koymasını beklediler. Yarım kalmış Kur’an ciltleme işi öylece kaldı. İşinde kullandığı aletler, aparatlar onun akşamdan kalan nasır tutmuş avuçlarındaki sıcaklığını hâlâ koruyorlardı. Onu, ustaları Ahmet Hoca’yı beklediler. Hep beklediler.

Oysa...

Son, el emeği ve becerisi ile cilt yapan, Kayseri Lisesi emekli öğretmenlerinden Ahmet Ayer, o gün gelmeyecekti. Ertesi gün de. Daha daha ertesi günler de. İflas etmediği hâlde. Meslekten el çekmediği hâlde. Kepenk indirmeyi hiç düşünmediği hâlde.

O, bir daha hiç gelmeyecekti.

Gelmedi de.

Çömçe Gelin

(Godi-Udu) Oyunu*

Hasan Yüksel

Yurdumuzun birçok yöresinde kuraklık ve yağmurun az olduğu zamanlarda çocukların ortaya çıkarttıkları oyundur. Oyun bolluk ve bereketi simgeler ve daha çok yağmur duası ile bağlantılıdır. Yöremizde daha çok, yağmurun çokça yağmasının istendiği zamanlarda 8-10 çocuk bir araya gelerek özellikle bahar aylarında bu oyunu çıkartırlar. Mahallenin tüm çocukları da bunlara takılarak şenlik oluştururlar. Çoğu zaman bu geleneğe köyün veya mahallenin büyükleri de yardımcı olur, yağmur duasına çıkacak çocuklara yardımda bulunurlar. Bazı yerlerde bir gün öncesinden çocukların udu gezdireceği davul veya teneke çalınarak ilan edilir, herkese haber verilir.

Büyüklerin de yardımıyla udu gezdirecek çocuklar ellerine aldıkları uzun bir çubuk, süpürge veya çömçenin ortasından bir sopa bağlayarak kollarını oluştururlar. Bunun da üzerine buldukları eskimiş çocuk elbiselerinden veya kumaş parçalarından bir elbise giydirirler. Daha sonra hazırladıkları bu bebek ile kasaba, mahalle veya köy yerlerinde; tekerleme ve çeşitli türküler eşliğinde kapı kapı dolaşarak yiyecek toplamaya başlarlar. Ugradıkları evlerin sahipleri de çocukların geldiğini görünce bir tas su hazırlayarak yiyecek toplayan çocukların üzerine suyu dökerek onları ıslatır. Çocuklar da

* Hasan Yüksel, Saim Deligöz, Bilgehan Deligöz, “Kayseri Halk Oyunları Giyim-Kuşam Köy seyirlik Oyunları”, 2020 Kayseri.

bu sayede oldukça eğlenirler. Bu geleneği bilen ev sahipleri daha sonra kapıya gelen çocuklara evden gönlünden kopan bir yiyeceği verir. Bu yiyecekler daha çok yağ, bulgur, soğan, yoğurt, pekmez, un, yumurta, nohut gibi yiyeceklerden oluşur. Çocuklar ne kadar çok dolaşırlarsa o kadar çok yiyecek toplarlar. Çocukların bu kadar çok yiyeceği taşıyamayacağını bilen büyükler ise onlarla dolaşır, yanlarında getirdikleri eşek veya atın heybesine bu yiyecekleri doldururlar. Çocuklar topladıkları bu yiyecekleri ya köy bakkalına satarlar veya bir araya toplanarak uygun buldukları bir evde topladıkları bu yiyecekler ile yemek pişirilir ve afiyetle yerler.

Uygulanan bu gelenek sırasında söylenen tekerlemeler ise mahalle ve köylere göre değişiklikler gösterir. Pınarbaşı ve köylerinde Godi, çomçalı veya çömçeli gelin adı verilen oyunda, çocuklar aşağıdaki tekerlemeleri veya bunlara benzer tekerlemeleri söyleyerek ev ev dolaşırlar.¹

*Çömçeli gelin çam ister
Bir kaşıkçık yağ ister
Yağ olmazsa bal olsun
Ablası sağ olsun.*

*Veya
Godi godi gördün mü?
Godiye selâm verdin mi?
Godi sizden ne ister
Allah'tan yağmur ister
Yağsın yağsın sel olsun
Sel olmazsa göl olsun
Vermeyenin bir topal kızı olsun
O da damdan düşsün ölsün
Verenin bir oğlu olsun
Bünyan'da, süpürge veya ağaç sopalar ile yapılan çömçeli*

Köyü-Pınarbaşı doğumlu, lise mezunu, şoför, bizzat oynayarak öğrenmiş.

¹ Kaynak kişiler: 1-Gamze Yüksel; 1975 Bünyan doğumlu, lise mezunu, ev hanımı, bizzat oynayarak öğrenmiş. 2-Mustafa Aşık; 1965 Kızılhan

geline “Udu” adı verilir. Udu adıyla çıkartılan bu oyunda çocuklar ev ev dolaşırken aşağıdaki tekerlemeyi söylerler. Tekerleme söyleyerek vardıkları evlerde ise, önce Udu’nun başına bir tas su dökülür, daha sonra çocuklara bulgur, yağ gibi yiyecekler verilir. Udu’ya Bünyan’ın bazı köylerinde godi adı da verilir (Taçın köyü gibi).

*Udu udu gördün mü
Uduya selâm verdin mi?
Udu burdan geçerken
Bir kaşık yağ verdin mi?
Udu Udu.
Gördüğüm udu ya
Selam verdin mi?
Udu kapıdan geçerken
Bir sürü yağmur verdin mi?*

Ev ev dolaşarak bulgur, yağ gibi yiyecekleri toplayan çocuklar bir yerde toplanarak büyüklerinin de yardımıyla pilav pişirirler. Pilav yendikten sonrada çocuklar hep birlikte şu tekerlemeyi söylerler:

*Udu udu
Karnı doydu
Kabını yudu
Tereğine kodu*

Develi’de de yağmur duasının yapıldığını görüyoruz. Ahmet Caferoğlu’nun Develi yöresinde Cemal Pakne’den derlediği yağmur duası da şu şekildedir:

*Yağmur yağmur yağ isder
Goş goyun gurban isder
A goyun etlik
Gara goyun sütlük
Ver Allahım ver
Sicim gimî yağmur²*

Kayseri merkezde de yağmurun yağmasını isteyen çocuklar,

*Yağ yağ yağmur
Teknede hamur
Ver Allah’ım ver
Sulu sulu yağmur*

diye seslenirler. Yağmur yağdığında ise heyecanlarını şu tekerleme ile ortaya koyarlar:

*Yağmur yağıyor,
Seller akıyor
Arap kızı
Camdan bakıyor.*

² Ahmet Caferoğlu, “Orta-Anadolu Ağızlarından Derlemeler (Niğde, Kayseri, Kırşehir, Yozgat, Ankara Vilayetleri ile Afşar, Saçıkara ve Karakoyunlu Uruklarının Ağızları)”, İstanbul, 1948, s. 79.

Hiiiiç

Şule Keleşoğlu
Kayseri Büyükşehir Belediyesi 5.
Hikâye Yarışması üçüncüsü

I-YAVAŞ YAVAŞ

Ağzımda kekremesi bir tatla gözlerimi araladım. Göğsümde cam kırıkları gibi çığneyip yutkunduğum kelimelerin derin kesikleri olmasa öldüğümünden şüphe edeceğim. Telaşla yokluyorum... Acılarım... Neyse ki acılarım hâlâ şuramda oturuyor. Kopan onca kıyamete rağmen istifini bozmamış, malum köyün delisi gibi saçlarını tarıyor...

Hareket edebilen tek yerim parmaklarım. Hep merak etmişimdir deliler neden bağlanır. Uyanır uyanmaz tabanları yağlayıp kaçma isteği doluyor insanın içine. Ondan herhâlde. Neyse ki beyaz giydirmişler. Mavi boğuyor beni, yakışmıyor tenime. Mahir, temiz donla birlikte zümrüt kuşlu broşumu da getirse keşke.

Mahir? Mahir mi kim? Koçaaaaam!. Boyu devrilsin. Yok devrilmesin, boynu altında kalsın. Yer yarılsın da içine girsin inşallah. Allah uyuz versin de kaşınacak tırnak vermesin. Mahiiiiir, Mahir!. Bunları sesli düşündüm galiba çok bağırılmış da olabilirim. İzbandut gibi iki adam sakinleştirici sokuyor ağzıma. Uyku... Anamın bingil bingil ak kolları gibi çekiyor koynuna. Tüy gibi hafif, pamuk gibi yumuşak... Uyuyorum bulutlardan çiçek toplayarak. Kalbimin mesut zamanlarını yoklayarak...

II-DELİRDİM

Gün ışığı tıklatıyor camı. “Kalk” diyor, “Kalk Neriman Hanım, bitmedi senden alacağım.” İki ala güvercin oynuyor ağaçta. Gençliğimde pek severdim kuşları. Şimdi cama pisliyorlar diye kinleniyorum. İnsan iki tane saksı koyuverir şu camın önüne. Akşamsefası, camgüzeli, parlak Mustafa. Hiç anlamam O Mustafa da niye parlaksa. Ağaçlar bile nizami: bir çam, bir ardıç, bir çam, bir ardıç... İnsan burada olan aklını da kaçırrır. Her yer beyaz, her şey 657’ye tabi sanki. Çıldırırken bile teamüllere uygun çıldırıyoruz. Şimdi Müdür Bey üst yazıyla bildirmiştir durumu. Arz etmiştir falan filan. Ona göre ne var aman. Ders esnasında öğretmen masasının altında örgü ören hocanım. Cık, cık, cık... O değil de son ilmeği atamadım. Yarım kaldı canım örgü. Palas pandiras tıktılar buraya.

Yarı yaşımda çocuğun karşısına oturtular beni. Senin gibi

kaç tanesini vezni tutturamadı diye ikmale bıraktım ben. Ne anlatacağım ayol anasının koyduğu adla duran çocuğa. Bunu akıllı beni deli yapan nedir acaba? Üstten üstten küstah bakışları mı? El yapımı İtalyan işi kemik gözlükleri mi? Bileğinden bir karış yukarda biten züppe pantolonunun paçasından görünen fıstıklı yeşil çorapları mı? Karınca duası gibi bir şeyler karalayıp duruyor elindeki kâğıda. Dikkatimi toplayamıyorum. Ne sorsa aklıma ya çorap geliyor ya fıstık ya yeşil. Sağ baştan sayıyorum: fıstık, yeşil, çorap. Çorap, yeşil, fıstık... Yeşil, fıstık, çorap... Bugün konuşmak istemiyor canım. Çorapları unutmam lazım... Yeşili hiç sevmem. Fıstıkla problemim yok.

- Ne düşünüyorsunuz Neriman Hanım?.
- Hiiiiiiç!

III-KİMSE

Bugün hava almaya çıkardılar bahçeye. Hep merak etmi-şimdir kim yaptıysa şu kukuman kuşu gibi düşünen heykeli. Bir kamyon çimento harcamış da iki metre popline kıyıp da dön dikmemiş adamcağıza. Utancından iki büklüm oturup kalmış öyle. Sağı solu kolaçan ettim, baktım kimsecikler yok, omzumdaki şalı dolayıverdim beline. İnsanlık öldü mü canım! Hoparlörden şıpır şıpır su sesli bir müzik yükseliyor. Doğa ananın eli tamir edecekmiş asabı bozuk ruhlarımızı. Su sesiyle şifa bulacak olsaydık yıllarca yıkadığımız bulaşıklarda bulurduk şifayı. Hem rock’n roll severim ben. Ne zaman açsam oğlan bir yerden kız bir yerden. Bu yaşta kadına yakışıyor muymuş? Yakışmaz çocuğum yakışmaz; patates, soğandan başka bir şey yakışmaz bu ananıza.

Komşular, çok okumaktan oynattı diyorlarmış benden için. Sensin oynak Fingirdek Figen, bu laflar hep senin çatallı dilinden çıkıyor. Kaşın gözün her bir yerin ayrı oynuyor da sana karışan yok tabii. Sen görümcenle kısır yiyip Rosalinda izlerken ben mürekkep yalıyordum mektep kapılarında. Yaladık da n’oldu gerçi. Sineye çektiğimiz kadar sürme çekemedik, nazlı nazlı gerdan kıramadık diye bunlar geldi başımıza. Hamide teyzenin kızı vardı Füsün... Tanırsınız elbet sizin mahallede de vardır mutlak bir Füsün. Hani sümüklü olan. Geçenlerde gördüm dirseğine kadar bilezik... Etek ucu Fransız dantelinden siyah bir elbise giymiş. Ziyarete geldi anasını. Bir kostak bir kostak.

Kâbaramaz kel Fatma gibi kabarıyor arabadan inerken. Annem yahu öz annem, bir bakış attı bana yandan. Tek bir bakış neler söyler anlıyor musun?

IV-FARK ETMEDİ

Ben de boş kadın değildim ha. Tabii ki buldum bir koca. Kocasız olur mu hiç? Memuriyeti var dediler... İyi adam... Helal süt emmiş, bilir evinin yolunu. Üç tane burma bilezik ile zümrüt kuşlu bir broş taktılar yakama. Yine bir sen edemedim Sümüklü Füsün. Ama olsun annem yine de çok mutlu oldu... Çocuklar doğurdum, doğurdukça çoğalırım sandım. Çoğaldıkça azaldım. Her kırgınlıkta bir taş koydum benliğimin çevresine... Taşlar büyüdü, oldu duvar... Kendimi benliğimin zindanında buldum. Kitaplardan başka ziyaretçi kabul etmedim. Ne okusam tutup kolundan oturttum karakteri. Allah’ın adını verdim, “gitme” dedim elma soydum, derdini sordum. Raskolnikov’a patik ördüm, soğuk olur oralar; Rapunzel’in saçlarını taradım, cadı karı tarak vurmamış kaç zaman. Ne diyorduk? Aman, yine ağlatacaksınız beni. Hah, Mahir diydük. Boyu devrilsin. Gitti bir akşam. O gidince mi delirdim, delirdim diye mi gitti bilmiyorum.

- Ne düşünüyorsunuz Neriman Hanım?
- Hiiiiiiç...

Kayseri Büyükşehir
Belediyesi
Geleneksel

4. Şiir Yarışması

Kamil Seçmeler

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, bilim, kültür, sanat ve edebiyat faaliyetlerinin çitasını yükselterek geleneksel hâle getirdiği yarışmalar düzenlemeye devam ediyor. Ülkenin edebiyat ve sanat ortamını canlandıracak ve yeni yeteneklere kapı aralayacak şiir yarışmasının dördüncüsü Kayseri'nin yetiştirdiği değerlerden Ahmet Remzi Akyürek adına düzenlendi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı tarafından düzenlenen geleneksel şiir yarışmasında kazananlar belli oldu.

Türkiye'nin dört bir tarafından yoğun ilginin olduğu ve 1.270 kişinin katıldığı yarışmanın sonucu jüri üyelerinin de katıldığı toplantı ile duyuruldu. Toplantıya, Büyükşehir Belediyesi Kültür Sosyal İşler Daire Başkanı Salih Özgöncü'nün yanı sıra jüri üyeleri Prof. Dr. Nurullah Genç, Prof. Dr. Ziya Avşar, Prof. Dr. Alaattin Karaca, Hayati İnanç, Yavuz Bülent Bakiler, Yrd. Doç. Dr. Ömer Demirbağ, Dr. Celâl Fedai ve Mustafa İbakorkmaz katıldı.

“AHMET REMZİ AKYÜREK, ÇOK ÖNEMLİ ŞAHSİYETLERİMİZDEN BİRİDİR”

Jüri Başkanı Prof. Dr. Nurullah Genç, toplantıda yaptığı açıklamada, Kayseri Büyükşehir Belediyesinin bu yılki düzenlediği yarışmayı Kayseri'nin Mevlevi Şeyhi, Şair, Birinci Dünya Savaşı Gazisi Ahmet Remzi Akyürek adına tertip ettiğini hatırlatarak “Bu anlamlı bir faaliyetti, çünkü Ahmet Remzi Akyürek, dönemini iki bölgeye, iki anlama yaymış çok önemli şahsiyetlerimizden biridir. Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti zamanında yaşamış, kültürel değişikliği ve miras üzerindeki birtakım terakkileri gözüyle görmüş, dolayısıyla hem hüznü hem büyük bir medeniyetin mutluluğunu aynı anda yüreğinde hissetmiş çok önemli bir değerimizdir. Büyükşehir Belediyemizin onun adına bir yarışma tertip etmesi biz jüri üyelerini son derece sevindirmiştir.” diye konuştu.

“GÖNÜLLER YAPMA FAALİYETLERİ”

Bu tür etkinliklerin gönül yapma faaliyetlerini vurgulayan Genç, sözlerini şöyle sürdürdü: “Eskilerin çok güzel bir sözü vardır, aklın ahlakı mantık, kalbin ahlakı ise edeptir. Akla değer vererseniz, aklı yüceltirseniz mantığı, kalbe değer vererseniz edebi yüceltirsiniz. Edep, edebiyatla çok yakın ilişki içerisinde olduğu için, edebî faaliyetler insan ahlakının mantığını ve kalbinin edebini geliştirmede çok büyük yer tutar ve gönüller yapma faaliyetleridir. Bu açıdan başta Büyükşehir Belediye Başkanımız olmak üzere emeği geçen tüm arkadaşlarımıza jüri adına teşekkür ediyorum. Bu faaliyetler hem Sezai Karakoç hem de Ahmet Remzi Akyürek'in anısına şiir dinletisi ile

taçlandırıldı. Bu faaliyetleri ifade etmek, değerlendirmek ve alkışlamak gerek.”

Jüri Başkanı Genç, yarışmaya 1270 şairin katıldığının altını çizerek “Katılan şiirler ön elemeden geçirildi. Jüri üyelerimiz şiirleri değerlendirdiler, okudular, puanladılar ve puanlamadan sonra yarışmanın ilk üçünü ve mansiyon alan şairlerimizi belirlemiş olduk” dedi.

Jürinin titiz bir çalışma yürüttüğünü kaydeden ve yarışma sonuçlarını açıklayan Prof. Dr. Genç, birinciliği “Şikâyetname” adlı şiiri ile Tokat’tan katılan Rasim Yılmaz’ın, ikinciliği “Yunus’un Aşk İklimi” adlı şiiri ile Trabzon’dan katılan Arif Odabaş’ın, üçüncülüğü “Sevda Güvercinleri” adlı şiiri ile Konya’dan katılan Ali Ağır’ın kazandığını belirtti.

Genç, yarışmada “Ey Yâr (Naat)” adlı şiiri ile Eskişehir’den katılan Fikret Görgün’ün dördüncü, “Sonsuzluğun İçinden” adlı şiiri ile Kayseri’den katılan Kürşat Sungur’un beşinci ve “Hayatı Roman Olanların Şiiri” adlı şiiri ile yine Kayseri’den katılan Şeyhmus Çiçek’in altıncı olarak mansiyon ödülü kazandıklarını ifade etti.

Yarışmada ilk 85’e giren şiirler, Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığınca kitaplaştırılıp edebiyat hayatına kazandırılarak daha geniş kitlelere ulaşacak.

Büyükşehir Belediyesi şiir yarışmalarının birincisi Âşık Seyrânî, ikincisi Yaman Dede ve üçüncüsü de Kadı Burhanettin anısına düzenlenmişti.

ŞİKÂYETNÂME (1.lık ödülü)

Gözyaşları gözlerden aşk nuruyla akarken
Gönül bahçesi vurgun, toprak kurak Efendim.
Asrı Saadet vakti ciğerimi yakarken
İlmin kapısında hep benim çırak Efendim.

Ufka güneş doğmuyor avuçlarım donuyor,
Akrep küflü sarkacın etrafında dönüyor.
Yaktığımız kandiller birer birer sönüyor
Karışıyor günbegün karayla ak Efendim.

Tam ayağa kalkarken felek atıyor tokat.
Yol uzun ben yorgunum, ne güç kaldı ne takat
Savruluyor yerlere sevgi, saygı, sadakat...
Keder rüzgâr önünde kuru yaprak Efendim.

Sabrın kanadı kırık semada kuş uçmuyor
Kapımızda tevekkül çiçekleri açmıyor
Sızlayan yaralara merhem sürsem geçmiyor
Sinemi parçalıyor sanki mızrak Efendim.

Bence sonradan değil doğuştan bozuk maya
Hangi tarafa dönsem fitne fesat ve riya
Ne zaman biter bilmem gördüğümüz bu rüya
Pahlı bir cenderede edep-ahlâk Efendim.

Kul gününü eğlerken bilemiyor bahtını
Unuttuysak hatırlat bezm-i elest ahdini.
İki eliyle yıkar beşer kendi tahtını
Akılsız baş cezası çeker ayak Efendim.

Akliselim olanın inancı hurafede
Dengesini kuramaz hakla batıl kefedede
Şeytan galip olacak galiba vazifede
Besmeleyi söylemez iki dudak Efendim.

Aşkın sırrı hiç olmak kor ateşte yandıkça
Sanki dipsiz kuyuda uyuruz uyandıkça
Sular durulur diye umuda boyandıkça
İçine çeker durur karabatak Efendim.

Selamla edep katıp muhabbetin harcına
Sevdanın imbiğinden süzdüm gönül hircuna.
Kervanlar götürür mü beni ayakucuna
Hicretimin sürgünü senden ırak Efendim.

Toplanıp tüm müminler gül bahçene gelelim,
Kalbimizden gafleti gözden yaşı silelim.
Şefaate ermenin sırrı nedir bilelim
Ümmetine yol göster meşale yak Efendim.

Rasim Yılmaz

YUNUS'UN AŞK İKLİMİ (2.lık Ödülü)

Dinle beni ey âdem, sanadır cümle sözüm
Dağlara ağır gelir ruhumdan içre özüm.
Yunus derler adıma, Hak aşığı bir kulum
Nur-ı Muhammed ile açılır kutlu yolum.
Mevsimine erişip ilahi bir cemrenin;
Dergâhında yeşerdim pirim Tapduk Emre'nin.
Gönül denilen saray, çatısız dergâhımdır.
Aşk yazıp okumak, sonsuz inşirahımdır.
Tutuşup küle değin yananlara sor beni.
Beş vakit Zülcelal'i ananlara sor beni.
Ne ismime şan şöhret, ne cismime post gerek.
Her halimden haberdar, esash bir dost gerek.

Aşkın sırrı gizlenip, bir buğday tanesine.
Sırt döndürdü kalbimi, dünya viranesine.
Nimete talip iken nefesi seçtiğim an;
Aralandı kapılar değişti gayrı devran.
Aştım benlik yurdunu, Bektaşî kanadıyla.
Kayboldu zaman-mekân, ol diyenin adıyla.
Heybem muhabbet yüklü, yürürüm diyar diyar.
Bir tek Hakk'ın rızası, eyler beni bahtiyar.
Eler iman süzgecim, nefsimde dost fenâyı.
Doladıkça arındım dile hamd-ü senayı.
Doğruluk dergâhına girmeye âşık gerek.
Ölmeden ölmek için âşığa maşuk gerek.

Bağrı yanık ırmağım, menzilin sevda dendi
Ne kadar arınsam da, boynumda nefis kemendi
Can bedende misafir, ömür tarlası çorak.
Üzerinde dikenler, elimde kör bir orak.
Sılamız dar-ı ukba, dünya yol üstünde han.
Ezel ebed arası, bir nefeslik imtihan
Şu kısa yolculukta ömre bedel an gördüm.
Var oluş maksadından bihaber insan gördüm.
Varsın yersinler beni, sevgidir tek lisanım.
İncinirim incitmem, sineye çeker canım.
Bir lokma bir hırkadan gayrısı neme gerek.
Güle hasret bülbülüm, dile has name gerek.

Daldırısam yüreğimi katredeki ummana.
İdrakimi kuşatır iç içe geçmiş mana.
Kâinat gergefinde saklı cilde-i kudret.
Hangi veçheye baksam, rahmetinden ibaret.
Gülüne sevdalanıp gülistana büründüm.
Derviş diye anılıp Yunus diye göründüm.
Gölgelerin içinde, perdelenir suretim.
Cümle mükevvenatın hiçliğine ibretim.
Hakk'a döner her zerre, dört mevsim, doğu batı.
Bilirim ki son nefes; ariflerin vuslatı.
Naz makamına durup samimi niyaz gerek.
Gayrısından fayda yok, O'ndan imtiyaz gerek.

Nazar eyle ey âdem, arzın türlü rengine.
Zerrede sadır olan, kesretin ahengine.
Afakımda şimşekler çıktıkça iner perde.
Ruhum aşar feza'yı beden kahr bu yerde.
Aşka dûçar olanlar, közden özge kül olur.
Beşikten mezara dek Yaradan'a kul olur.
Gönlüm sevdaya durak, dilim aşka tercüman.
Gölgem dahi olmasın ne kibir ne de güman
Topraktan yaratılan emanet vücut ile.
Eğildikçe yükseldim, Rahman'a sücud ile.
Nihayetsiz Kehkeşan, aczime kâfi gerek.
Gurbet derin yaramdır, kuşkusuz şâfi gerek.

Arif Odabaş

SEVDA GÜVERCİNLERİ (3.lük Ödülü)

Göğü haleler sarar mehtaplı bir gecede,
Laleler filizlenir sinesinde düşlerin.
Hayatın güzelliği saklı iki hecede,
Özünde müjdeler var masmavi gülüşlerin.

Ay doğan o gözleri ruhumu kuşatırken,
Nazarı huzur verir, ufkuma ışık saçar.
Kahverengi cemreler baharı yaşatırken,
Yerde yıldızlar ışıır, gökte çiçekler açar.

Şemse döner uykumu bezeyen rüyalarım,
Fezânın boşluğunda kaybolur kör karanlık.
Umut sarmaşığıyla örülen hülyalarım,
İstikbâlin boynunda yaldızlı bir gerdanlık.

Toprağın ayasında gelincik tarlaları,
Kınalı yamaçlarda Esmâ'dan çeyizler var.
Yüreğimi ıslatır vuslatın damlaları,
Esârette hürriyet, ateş içinde gülzar.

Sılanın gergefinde yaprak yaprak sonbahar,
Göç yurduna dönüktür yönü aşıyanların.
Sadâkat yüklü sefer sürsün sonsuza kadar,
Yollarımda gölgesi nazlı erguvanların.

Dağları hislendirir imbatın serenadı,
Başındaki dumanıdır yedi iklim nefesi.
Yalnızlığa müptela toprağın tek muradı,
Kırk ezgili yanık bir türkü, yağmurun sesi.

Suya meftun martılar kumlara bırakır iz,
Neşeyle tutunur çiğ tanelerine tozlar.
Dalgın dalgın süzülür kuğu edâlı deniz,
Dalgaların yüzünde dans eder yakamozlar.

Mâzi ebrû desenli, ipek sırmalı bohça,
İğde kokulu eşsiz nice hatıra taşır.
Ümit, gökkuşağından kopan incecik fırça,
Ufku rengârenk boyar, Kehkeşan'a ulaşır.

Zaman gayp menziline telaşsız, sessiz yürür,
Bulutlara dokunur mutluluk ekinleri.
Yâre olan sevgimi, hasretimi götürür,
Gönlümden kanatlanıan sevda güvercinleri.

Ali Ağır

EY YÂR (NAAT) (1. Mansiyon)

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Sensizlik ikliminde yağarken kalplere kar,
Vicdanın kalmadığı devirlerden bir devir,
İnsanlık vadisinden akarken kirden nehir,
Bataklık kokuyorken süt kokulu bedenler,
İblisten de mahirdi önlerinde gidenler. . .
Yürekler sana hasret, gönüller sana açtı,
Beşeriyet biçare, bir rehber muhtaçtı.

Her tarafı sarmıştı buhran, yâ Rasûlallah,
Kötülere kalmıştı meydan, yâ Rasûlallah,

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Dünya aşkıyla döndü teşrif edene kadar.
Ey güzeller güzeli önce rayihan geldi,
Yıllar yılı beklenen, o en kutlu an geldi.
Yüzüstü devrilirken Kâbe'de bütün putlar
Yükseldi gökyüzüne, palazlandı umutlar.
Rabb'im ferman eyledi sarayları yıkarak;
Şeref verdin dünyaya misk ü amber kokarak.

Doğdun diye ııdı her yan yâ Rasûlallah,
Gören gül cemaline hayran yâ Rasûlallah.

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Hasret ile yolunu gözledi Bahiralar. . .
Tefekkürle okurken kâinat kitabını,
İşittin birdenbire Cibril'in hitabını.
Cümle âlem kıyamda, Nur Dağı'na doğdu nur,
Melekler an'a şahit, verilen yüce onur.
Hane-i Saadet'te omzunda en ağır yük,
Ve Haticetü'l Kübra yüreği dağdan büyük!

Gelmedi, gelmez böyle canan ya Rasûlallah,
Görmedi böylesini cihan ya Rasûlallah.

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Hikmetine sual yok, Yaradan seni sınar.
Sevda ile yaparken mukaddes görevini
Rahmetten nasipsizler yaktı gönül evini.
İlâhî ikram ile yedi kat arşı aştın,
Sidretü'l Müntehâ'ya aracısız ulaştın.
Açıldı sır âlemi, göründü birer birer.
Felaha ulaştırır getirdiğin müjdeler.

Düşünce yüreğine hicrân yâ Rasûlallah,
Serildi altımıza cinân yâ Rasûlallah

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Mahzun mahzun bıraktın, ardında kutlu diyar.
Durmasınlar, kursunlar müşrikler tuzağını;
Yaradan duvar eyler örümceğin ağını.
Yatağında bir aslan, sağ yanında Yâr-ı Gâr;
Hakk'ın koruduğuna ne yapsın Sürekalar?!
Hicret ki ne Yesrib'e ne de yalnız gurbete;
Hicret ki, yürüyüştü kutlu ebediyete!

Çöktü Mekke ufkuna zindan, yâ Rasûlallah,
Yıkıldı gönül dünyan o an, yâ Rasûlallah.

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Gönüller arasında ne mesafe ne de yar!
O bahtlı yüreklerde kandiller yanıyordu,
Nice çorak gönülde filiz uyanıyordu,
“Ay doğdu üzerine Veda Tepeleri'nden.”
Açıldı cümle kapı, oynadı yer yerinden!
Kureyş'te dinmez öfke, İblis'te tükenmez gayz.
“Anam, babam fedadır, Ya Muhammed biz varız!”

Kanarken için için yaran, yâ Rasûlallah,
Ensar oldu en güzel yâran, yâ Rasûlallah.

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Ümmet'inden saydığın ebediyen bahtiyar.
Şefkatinle dindirdin masumların yasını,
Müşrikler sende gördü insanlığın hasını.
Sana taş atanlara yüreğinden gül verdin,
İnsanı kurtarmaktı maksadın, esas derdin.
Bulunduğun her yere sanki güneş doğardı,
O karanlık diyarlar varlığımla ağardı.

Sünnet'in insanlığa ferman yâ Rasûlallah,
Manevî dertlerine derman yâ Rasûlallah.

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Yaşandığın her yerde tarifsiz bir huzur var.
Sen ki dize getirdin çağ içinde çağları,
Bakışınla eridi haşmetli buz dağları!
Çürümüş leşte bile güzelliği görendin,
Merhamete kapalı gönüllere girendin.
Baktığın gönüllerde irfan çiçekleri açtı,
Dilinden dökülenler başlara altın taçtı. →

→ Methine aciz kalır lisan, yâ Rasûlallah,
Seninle kıymet bulur insan, yâ Rasûlallah.

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Medeniyet çarkının arasından kan sızar!
İnsaf, izan, merhamet çekilmiş yeryüzünden,
Vicdan göğ-e yükselmiş bir karış yer yüzünden.
Ardında varı kalan ashaba imrenirim,
Yoklukta varı bulan Musab'a imrenirim,
Sümeyye'yi, Yâsir'i düşündükçe eririm,
Bilâl'e, Zeyd'e bakıp, hiçliğimi görürüm.

Yolunda yolda kaldık yayan, ya Rasulallah,
Hâllerimiz ortada, âyan ya Rasulallah.

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Daralmadı ümmetin, daralmadı bu kadar.
Kur'an var evimizde, başköşede sanki süs!
Komşu komşuyu bilmez, kardeş kardeşine küs.
Mümin var yüreği taş, Mümin var gözü fersiz;
Müslüman'ım diyoruz, Sünnet'inden habersiz!
“Tek dişli ol canavar” tamamlamış dişini,
Açık açık bilemiş yemeye kardeşini!

Avuçlarda kor şimdi îman, yâ Rasûlallah,
Yandığından habersiz yanan, yâ Rasûlallah!

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Sana lâyük mı bilmem, seni anan dudaklar.
Hasırlar iz yapardı nazenin yanağında,
Vicdanlar nasır tuttu “medeniyet” çağında!
Sevenlerin kalbinde, gönlünde, dilinde sen,
Bizi bize düşürdü farklı renk, farklı desen.
Buyurduğun ne varsa hepsi gerçek, hepsi hak,
Müslüman'a şart oldu bir an önce uyanmak.

Koyulsun gayrı yola kervan yâ Rasûlallah,
Çok zaman geçti, dönsün devran yâ Rasûlallah.

Ey gözümün nûru yâr, gönlümün sürûru yâr!
Uyanışa vesile, milat olsun bu bahar.
Hürriyetin timsali, adaletin gür sesi,
Yoksulların hamisi, kimsesizler kimsesi.
Yanık gönüllere su, mahzun ruhlara şifa,
Yoluna canım kurban, yâ Muhammed Mustafa!

Hâllerimiz perişan, yaman yâ Râsûlallah,
Bizleri de unutma aman yâ Rasûlallah.

Fikret Görgün

SONSUZLUĞUN İÇİNDEN (2. Mansiyon)

Zifır karanlıkta, ıssız gecede
Bir cılız alevden can filizlenir.
Yaşamak dediğin bu bilmecede
Sorunun içinde cevap gizlenir

Padişah, soytarı, köle ve deli
Hepsi başka türlü öder bedeli
Bu dünya, bu hayat, bu gurbet eli
Gözden akıp gelen suyla közlenir

Gönlünde ateşten çiçekler açar
Sonra sürü sürü turnalar uçar
Bir bahçevan gelir, dalını biçer
Tomurcuğa duran ağaç nazlanır

HAYATI ROMAN OLANLARIN ŞİİRİ (3. Mansiyon)

Onu doğurana fesatlık eden
Ateş burada diyen dumandır elbet
Gönül arzularken yıkılır beden
Dert olan çoğu kez dermandır elbet

Demiri düzleyen bir metal törpü
Kimden zarar görür sirkenin küpü
Ağaç değil midir kibritin çöpü
Ormanı yakan da ormandır elbet

Herkesçe bilinen o meşhur kıssa
Zulmün sarayında büyüdü Musa
Sonra hayatları dönen kâbusa
Firavun'dur elbet Haman'dır elbet

Dışladığım şahıs girdi düşüme
Ağlayıp dururum her gülüşüme
Ateşi olanda vardır üşüme
Zemheri nâr gibi yamandır elbet

Bir âhu dilberin belki gönlünde
Kum tanesi kadar yer ettiğinde
Ne tac'a, ne taht'a kalmaz hevesin
Mutluluğun yıldızlardan izlenir.

Ne varsa ne yoksa hep masal olur
Sonradan gelene bir misâl olur
Dil konuşur ama, gönül lâl olur
Sevenin sırrına kefen yüzlenir

Kürşat Sungur

Vaktin izahı yok tarifi yoktur
Ona zarar verilmiyor tahrifi yoktur
Bilgesi bulunmaz arifi yoktur
Zamanı anlatan zamandır elbet

Kıstas sayılmıyor endamlar tipler
Dallarda gül biter çamurdur dipler
Başka hayatları yazan edipler
Kendi geçmişleri romandır elbet

Soğuktan donanı buzla ovarlar
Hep yok olmak için değil mi varlar
Doğru söyleyeni köyden kovarlar
Yalandır bu dünya yalandır elbet

Şeyhmus Çiçek

Kayseri'nin Efsane Şahsiyetlerinden Mehmet Ateşoğlu

Mehmet Çayırdağ

Değerli hocamızı 2017 Ağustos ayının başında doksan yaşının üzerinde iken kaybettik. Allah gani gani rahmet eylesin. Makamı Cennet olsun. Hocamız, bizim lise müdürümüz ve edebiyat öğretmenimiz idi. Onu ilk defa Kayseri Lisesinin ikinci sınıfında öğrenci iken 1962 yılında tanımiştık. Uzun boylu, kahraman edalı, müthiş hatip, şair bir serdengeçti idi. Büyük bir Türk milliyetçisi ve Kayseri aşığı idi. O sadece bir lise müdürü değil, aynı zamanda şehrin en önemli şahsiyetlerinden birisi idi. Sokaklara çıktığında halk onu tanır, saygı gösterir ve selam dururdu. Odasında masasının arkasında çaprazlama kılıç ve kalem resmi ile bunların ortasında bir saz (bağlama) asılı dururdu. Üzerinde “Arkasından yüz köpek havlamayan kurt, kurt sayılmaz” yazılı idi. Masasının üzerinde Bozkurt heykelciği vardı. Soyadı gibi, talebeye verdiği ateşli nutuklarında millî değerlerden, millî tarihten ve millî edebiyattan bahseder ve bize yol gösterirdi. Onu heyecanla dinlerdik. Ben dâhil o devredeki bütün öğrencilerin millî şuura kavuşması onun sayesinde olmuştur.

Tarihî Kayseri Lisesinin duvarlarına Türk büyüklerinin resimleri ve birçok vecize astırmıştı. Bu vecizelerden birisi Atatürk'ün bir sözü idi: “Benim bedenimin babası Ali Rıza Efendi, hislerimin babası Namık Kemal, fikirlerimin babası Ziya Gökalp'tir.” On Kasımlarda Atatürk'ü, Kayseri Lisesinin uygun salonu olmadığından, o zaman tek sinema olan Büyük Sinemada, öğrencilerini toplayarak anardı. Orada Atatürk'ü Erciyes Dağı'na benzettğini, Erciyes Dağı gibi, ondan uzaklaştıkça heybetinin arttığını anlatmıştı.

Beşinci sınıfta (5 Fen B-Lise 2) bizim sınıfa, lisenin salonuna kurdurduğu sahnede, Ziya Gökalp'in manzum Alp Arslan piyesini sahneye koydurmuştu. Ben de orada Danişment Gazi idim. Ziya Gökalp'in böyle bir manzum eseri olduğunu o zamana kadar bilmiyordum. Eser çok güzeldi ve şiirler müthişti. Oradaki şiirlerin birçoğu hayatım boyunca hafızamdan silinmedi. İstanbul'da olduğum yıllarda, Hoca seksenin üzerinde iken, rahmetli Prof. Dr. Turan Yazgan Hoca'nın “Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'ndaki buluşmalarımızda (her cumartesi orada buluşurduk) kendisine bu eserden okudum pasajları ezberinde devam ettirdiğini görünce hayretler içinde kalmıştım. Bu piyeste Romen Diyojen'in elçisinin Alp

Arslan'a söylediği sözlerin sonuncusu olarak:

“Yaktırayım Kur'an'ı yıktırayım Kâbe'yi
Şarka gelen görmesin minareli kubbeyi”
demesi üzerine Alp Arslan'ın:

“Sus ey uğursuz tercüman
Bir elçi olmasaydın hâlin olurdu yaman

Git söyle Kayzarına biz sulhu çok severiz,
Lâkin harbe girdik mi insan değil ejderiz.

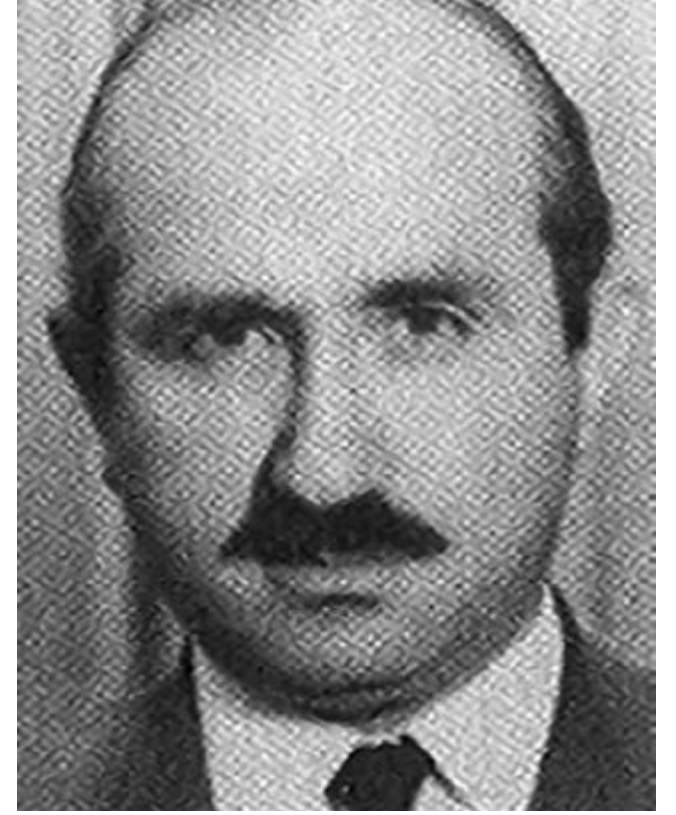
İslamiyet güneştir bekçisi bir Türk Arslan,
Elinde dalkılıcı bekler onu her zaman,
Git söyle Kayzarına Hak esirger dinini,
Kolay değil fethetmek arslanların inini”

mısralarını beraberce, eski günleri anarak okumuştuk. Millî bayramlarda, lise duvarlarına astırdığı Türk Büyüklerinin resimleri ile vecizeleri ikişer öğrenciye tutturup Cumhuriyet Meydanı'ndaki merasimde geçirtirdi. Bir defasında ben de böyle bir resmi bir arkadaşla taşımıştım. Meydanda geçişe hazırlanırken lisenin meşhur beden eğitimi hocası dev cüsseli Ömer Şölen'in (Hazret-i Yumruk) “Ne olacak bu kadar resim ne gereği var” demesi üzerine o uzun parmağını ona doğru sallayarak, “Geçecek, geçecek efendim!” diye bağırmasına şahit olmuştum. Ömer Şölen'in bunun üzerine başka bir okula tayini çıkmıştı. İşte 1963'te böyle bir bayram merasiminde, Ziya Gökalp'in “Türk Milletindeniz, İslam Ümmetindeniz, Garp Medeniyetindeniz” sözlerini, düşmanları (tabii milliyetçilerin düşmanları) hemen fırsat bilip bu sözlerden sadece “İslam Ümmetindeniz” kısmının resmini çekerek sol gazetelerde yayımlamışlar, Hoca'nın tayininin çıkıp mahkemeye verilmesine sebep olmuşlardır. Ancak Kayserili; Hoca'nın bu haksız mağduriyetini onu milletvekili yaparak telâfi etmişti.

Bizim edebiyat derslerimize de gelen Hoca, çok renkli ve heyecanlı dersler yapardı. Birçok millî şiiri ve türküyü ezberletir, öğretir ve koro ile okuturdu. Tabii ki bu derslerde yandaki sınıflar biraz rahatsız olurdu. Hepimizi tek tek tahtaya kaldırıp orada söylediği bir atasözü ve deyim hakkında uzun uzun konuşmamızı isterdi. Bir defasında bana “İnsanın insanlığı nesinden belli olur?” diye sorup, sınıfın önünde konuşmamı istedi. Ben de uzun bir konuşma yaptıktan sonra sözlerimi şu atasözü ile bitirmiştım: “Atın iyisi pazarda, insanın iyisi mezarda belli olur.” Bu sözüm onun çok dikkatini çekmiş ve tekrar ettirip not almıştı. Benim dinî içerikli yaptığım konuşmalar sebebi ile bana “Hafız Mehmet” diye hitap ederdi.

Liseden mezun olup ayrılacağımız gün bizlere şöyle bir konuşma yapmıştı:

“Çocuklar, şimdi mezun oldunuz. Artık, İstanbullara, başka illere gidip okuyacaksınız. Oralarda zaman zaman parasız ve

aç kalacaksınız. Size ben şimdi çok ucuz ama vitamin değeri çok fazla bir yiyecek söyleyeceğim: Soğan, ekmek. Evet, bir soğanı ezip ekmekle yediğinizde karnınız doyar ve her türlü vitamini alırsınız. Haydi, yolunuz açık olsun.”

Son yıllarda İstanbul Halkalı'daki evinden çıkmayan hocayı telefonla arıyordum ve çok memnun oluyordu. Son zamanlarda telefonla da konuşamaz hâle gelmişti. Onun durumunu eşi Hoca Hanım aktarıyordu. Hoca'yı, çok miktardaki kitabını, Rahmetli Nevzat Türkten Ağabey'in yaptığı gibi (ona da vesile olmuştum) Kayseri'deki Nuh Naci Yazgan Üniversitesinin kütüphanesine bağışlamaya ikna etmiştim. Herhâlde bu gerçekleşmedi.

Bizim üzerimizde çok etkisi olan ve gençliğimizde fikriyatımızı şekillendiren Hocamızı rahmetle anıyorum. Onun hatırası talebelerinin ruhunda hiçbir zaman sönmeyecek. Cennette yine beraber oluruz inşallah Hocam... ■

KAYSERİ EĞİTİM TARİHİ ARAŞTIRMALARI KİTABI ÜZERİNE

Erkan Küp

Geçmişini tarih yapamayan toplumların millet olamadıklarını artık bugün daha açık bir biçimde görüyoruz. Bugün millet olma iddiasında olan insanlar ve toplumlar, geçmişleri değil tarihleri olan insanlar ve toplumlardır. Çünkü eğer bir tarihiniz varsa bugünün ve yarının farkında olabilir, bugüne ve yarına söz söyleyebilirsiniz. Bugünle ilgili iddiaları olan toplumlar ancak millet olarak adlandırılabilirler.

Şüphesiz ki tarihin en önemli bölümlerinden biri de eğitimle ilgili olanıdır. Bir milletin en az siyasi tarihi ve düşünce tarihi kadar önemli olan eğitim tarihini bilmek hem geçmişi tarih yapmak açısından hem de bugünkü eğitim ve öğretim faaliyetlerimizi belirleyebilmemiz bakımından önemlidir. Çünkü tarihi kuran milletler; düşünen ve bu düşüncelerinin de tarihini, bağlamını oluşturan milletlerdir.

Genel tarihlerin yanı sıra özel tarihler de ayrı bir öneme sahiptir. Nitekim İslam ve Türk eğitim tarihi ile ilgili ortaya konan eserlerin bütüncül bakışının yanı sıra daha lokal diyebileceğimiz şehir ve bölge eksenli eğitim tarihleri de bugün

KAYSERİ EĞİTİM TARİHİ ARAŞTIRMALARI

Eski Çağlardan Osmanlı Devleti'nin Sonlarına Kadar

Editörler

Aziz Altı
Serpil Sevim Kartal

daha çok önem kazanmaktadır. Bütündeki mükemmelliği anlayabilmek biraz da detaydaki mükemmellikle ilgilidir.

Kayseri eğitim tarihi ile ilgili başlı başına hatırlayacağımız kitapların sayısı maalesef fazla değil. Daha çok Kayseri ilim tarihinin içine serpiştirilmiş söz konusu metinler, başlı başına bir eğitim tarihi olarak ancak makale düzeyinde elimizde var. Kayseri Basın Tarihi gibi çalışmaları, yine Kayseri medreseleri ile ilgili çalışmaları da eklersek eğitim tarihi ile ilgili çalışmalar bu bağlamda öne çıkar.

Bu hususla ilgili bazı lokal konferans ve makaleler de çok yeterli sayılmaz. Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından yayımlanan, Aziz Altı ve Sevim Serpil Kartal tarafından edisyonu yapılan “Kayseri Eğitim Tarihi Araştırmaları” kitabı bu anlamda bir ilk sayılabilir. Kitap, alanında önemli bir boşluğu dolduracak gibi görünüyor.

Editörlerin de belirttiği gibi “Geçmişten günümüze birçok yönüyle Anadolu’da ön plana çıkan Kayseri, eğitimde alanında da adından söz ettirmeyi başarmıştır. Şehirde açılan medreseler ve mektepler, şehrin ilim ve kültür hayatının gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Kayseri yalnızca eğitim kurumlarıyla adından söz ettirmemiş aynı zamanda eğitim alanında yetiştirdiği önemli şahsiyetlerle Anadolu medeniyetine önemli katkıda bulunmuştur. Nitekim bunların başında İznik’teki ilk Osmanlı medresesinin başına atanan ve Osmanlı Devleti’nde ilk müderris olma özelliğini taşıyan Dâvûd-i Kayserî gelmektedir. Eğitimde bu denli adından söz ettirmiş olan Kayseri şehri, eğitim tarihi boyutuyla müstakil bir çalışmanın yapılmasını da elbette hak etmiştir. Kayseri eğitim tarihine önemli katkı sağlayacağını düşündüğümüz bu eser vücuda getirilirken günümüz Kayseri sınırları esas alınmıştır. Bu minvalde eserde bütünlük sağlaması açısından 19. yüzyılda ve 20. yüzyıl başlarında idari açıdan Kayseri’ye bağlı olmayan Bünyan, Aziziye (Pınarbaşı) ve Sarız gibi yerler çalışmaya dâhil edilmiştir.”

Makarr-ı Ulema olarak nitelenen Kayseri’nin hafızası ile ilgili bu önemli kitabın bölümleri de şöyle sıralanabilir:

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Selim Baysal, *Kayseri’nin İlk Okur-Yazarları: Kültepe’de Asurlu Tüccarlar ve Yerliler* isimli çalışmasıyla kitabımıza katkıda bulunmuştur. Yazar, Anadolu’ya yazının gelişinden bahsetmesinin ardından özellikle Kültepe merkezli Kayseri’deki eğitim-öğretim faaliyetlerini aktarmaya çalışmıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Ülkü Yancı, *Kayseri Medreseleri: Şifâîye, Humat Hatun, Sahabiye ve Avgunlu Medreseleri* adlı çalışmayı kaleme almıştır. Yancı, Selçuklu Medreseleri hakkında genel bir bilgi verdikten sonra adı geçen medreselerdeki gerek eğitim ve öğretim hayatını gerekse medreselerin gelir-gider cetvellerini aktarmaya çalışmıştır. Yancı, Osmanlı arşivinin yanı sıra Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinden de istifade ederek çalışmasını daha da zengin kılmıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Uysal Dıvrak, *Kayseri Sıbyan Mektepleri* başlıklı çalışmasıyla Osmanlı Devleti’ndeki sıbyan okullarının genel profilini çizmenin yanı sıra Kayseri özelinde sıbyan mekteplerinin özelliklerini buradaki eğitim öğretim durumunu ve mekteplerde yer yer meydana gelen sıkıntıları aktarmıştır.

Doç. Dr. Cengiz Kartın ve bilim uzmanı Nuray AVCI, *Kayseri’de Eğitim (1840-1860)* adlı çalışmalarıyla, belirtilen tarihler arasında Kayseri’deki eğitim kurumları hakkında genel bilgi vermelerinin yanı sıra özellikle medreseler üzerine yoğunlaşmışlardır. Çalışmada 1840-1860 yılları arasında Kayseri medreselerinin ve öğrencilerin durumlarının yanında ayrıca İngiltere’nin Kayseri Konsolosu Henry Suter’ın gözlemlerine de yer verilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Orhan Örs, *Osmanlı Modernleşmesinin Eğitim Veçhesi Olarak Rüşdiyeler ve Bir Numune Olarak Kayseri Rüşdiyesi* başlıklı çalışmasıyla dünyadaki ve Osmanlı Devleti’ndeki modernleşme algısını, Osmanlı Devleti’ndeki modernleşme olgusunun eğitime yansımaları ve bu açıdan Kayseri Rüşdiyesini aktarmaya çalışmıştır. Rüşdiyenin açılış süreci ve Rüşdiyedeki

eğitim faaliyetleri geniş perspektifte ele alınmıştır.

Arş. Gör. Dr. Salih Başkutlu, *Osmanlı Taşrasında Modern Bir Eğitim Kurumu: Talas Rüşdiye Mektebi* başlıklı çalışmasında Osmanlı eğitiminin modernleşmesine değinmesinin ardından Talas Rüşdiye Mektebinin inşasını, buradaki eğitim öğretim faaliyetlerini, kurumun çalışanlarını, öğrencilerin başarı durumlarını derinlemesine irdelemiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Fehminaz Çabuk, *XX. Yüzyılın Başlarında Kayseri’deki İptidai ve Rüştiye Kız Mekteplerinde Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri* adlı çalışması ile Osmanlı Devleti’nde kızların eğitim hayatına atılmalarına değinmesinin ardından Kayseri’de kız mekteplerinin açılma süreci, açılan okullardaki eğitim faaliyetleri, öğrencilerinin ve öğretmenlerinin genel vaziyeti hakkında önemli malumat vermektedir.

Prof. Dr. Hava Selçuk, *Arşiv Belgelerine Göre Bünyan-ı Hamid Kazası Mektepleri* adlı çalışması ile gerek Bünyan’da gerekse Bünyan’a bağlı olan Akkışla gibi nahiyelede bulunan eğitim kurumlarını ele almıştır. Selçuk bu doğrultuda Bünyan sınırları içerisinde yer alan her kademedeki müslim/gayrimüslim okullarını aktarmaya çalışmıştır.

Öğr. Gör. Dr. Sevim Ceylan Dumanoglu, *Develi Rüştiye Mektebi ve İbtidai Mektepleri* ile *Aziziye (Pınarbaşı) Rüştiye Mektebi ve İbtidai Mektepleri* adlı çalışmalar ile kitabımıza iki bölüm ile katkı sağlamıştır. Gerek Develi gerekse Aziziye (Pınarbaşı) kazalarındaki rüştiye ve iptidai mekteplerini tafsilatlı şekilde ele alan Dumanoglu, okullardaki eğitim-öğretimi, öğrencilerin başarı durumlarını detaylıca incelemiştir.

Doç. Dr. Aziz Altı, *Sarız (Köyyeri) İptidai Mektebi* adlı çalışmasıyla katkı sunmuştur. Altı, Sarız İptidai Mektebinin kuruluşunu, mektepte görev yapan hocaları, mektebe giden

öğrencileri, mektepte okutulan dersleri, mektepte yapılan tahkikatı ve öğrencilerin başarı durumlarını açıklamaya çalışmıştır.

Arş. Gör. İlyas Ak ve bilim uzmanı Serpil Sevim Kartal, *Osmanlı Arşiv Belgelerinde Kayseri İdâdîsi (Lisesi)* adlı çalışmasıyla Kayseri’de bugün hâlâ eğitim veren Kayseri Lisesinin tarihsel serüvenini ortaya koymuşlardır.

Prof. Dr. Zeynel Özlü ve Dr. Enver Demir, *20. Yüzyıl Başlarında Kayseri Sancağı’ndaki Rüşdiyeler ve İmtihan-ı Umumi Defterleri ile İlgili Bulgular* başlığı ile Develi, Talas ve İncesu rüştiyelerini ele alarak imtihan cetvelleri üzerinden rüştiyeler hakkında genel değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

Prof. Dr. Cevdet Kırpık, *II. Abdülhamid Döneminde (1876-1908) Kayseri’de İlköğretimi Çağdaştırma Teşebbüsleri* adlı çalışması ile Kayseri genelinde ilköğretim seviyesindeki eğitim kurumlarını geniş bir yelpazede ele almıştır. Kırpık çalışmasında, II. Abdülhamid döneminde (1876-1908) Kayseri sancağında ilköğretim seviyesinde eğitim veren okullardaki eğitim öğretim faaliyetlerinin yanı sıra dönemin öğretmenlerinin sosyo-ekonomik durumlarını da incelemesi açısından esere ayrı bir derinlik katmıştır.

Dr. Öğr. Üyesi Meral Metin Göksu, *Osmanlı Dönemi Kayseri Kütüphaneleri* adlı çalışması ile Osmanlı döneminde Kayseri kültür hayatında önemli yer edinmiş kütüphaneleri incelemiştir. Göksu, Kayseri’deki kütüphanelerin isimleri, banileri ve kütüphanelerin bünyesinde bulunan kitaplar hakkında bilgi sunmaktadır.

Hasılı *Kayseri Eğitim Tarihi Araştırmaları* bundan sonraki süreçte yeni tarih yazımlarında yeniden dikkate alınacak ve Kayseri Tarihi’ni daha sağlıklı anlamak ve öğrenmek için önemli bir kaynak olacaktır. ■

Kıyma Soğanlaması

HAZIRLANIŞI

İnce ince doğranmış soğanları tereyağında pembeleşinceye kadar kavurun.
Üzerine kavrulmuş kıyma, salça, tuz, karabiberi ve suyu ilave ederek kısık ateşte pişirin.
Pişen yemeği lavaş ekmekle servis edin. ■

Afiyet olsun...

Malzemeler

- 200 gr kavrulmuş kıyma
- 4 adet soğan
- 1 yemek kaşığı tereyağı
- 1 bardak su
- 1 yemek kaşığı biber salçası
- 1 çay kaşığı karabiber
- 1 çay kaşığı tuz

Ata tohumlarından
elde edilen

GACER

ekmeği

Kent Ekmek Büfelerinde!

www.kaytur.com.tr

f t i kayturkayseri

KÜLTÜR SANAT GÜNCEİ

KAYSERİ, 2021'DE KÜLTÜR SANATIN ADRESİ OLDU

Örnek şehircilik hizmetlerinin yanı sıra, kültür sanat faaliyetlerine de dolu dolu devam eden Kayseri Büyükşehir Belediyesi, edebiyat ve sanat ortamını canlandıran, yeni yeteneklere kapı aralayacak etkinlik ve faaliyetlere imza attı. Dr. Memduh Büyükkılıç başkanlığında şehirdeki kültür faaliyetlerine yönelik çalışmaları ve projeleri gerçekleştiren Büyükşehir Belediyesi, 2021 yılında da binlerce vatandaşın gönüllerine dokunarak kültür faaliyetlerini yürüttü ve bu anlamda şehre katkı sağlamaya devam etti.

BÜYÜKŞEHİR 2021'DE 8 YARIŞMA DÜZENLEDİ, 14 SERGİ AÇTI

Bu kapsamda, Büyükşehir Belediyesi, hem Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı bünyesinde hem de Kayseri'de kültür faaliyetleri denilince akla ilk gelen kurumlardan olan Kayseri Mesleki Eğitim ve Kültür A. Ş. (KAYMEK) aracılığı ile 2021 yılında "Asım'ın Nesli, Akif'in Şiirlerine Ses Veriyor" Şiir Okuma Yarışması, 3. Kadı Burhaneddin Şiir Yarışması, 5. Hikâye Yarışması, "Bizim Yunus" adlı ödüllü kompozisyon yarışması, "Sanata Yansıyan 15 Temmuz" El Sanatları Yarışması, Kayseri Türküleri Yarışması, Mimar Sinan Müzesi ve Mimarlık Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması ve Ahmet Remzi Akyürek 4. Şiir Yarışması'nı düzenledi.

Büyükşehir Belediyesi ayrıca, 2021 yılı içerisinde, birbirinden özel, anlamlı, el emeği göz nuru eserlerin yer aldığı sergileri de Kayserililerin beğenisine sundu. Bir yıl içerisinde, Medeniyetin Dehası Mimar Sinan Sergisi, KAYMEK Karma Sanat Sergisi, Gök Kubbe Astrofotoğraf Sergisi, Erciyes'te Bir Sevdâ Masalı; Kerem ile Aslı Sergisi, Tarihî Kalede Sanat Sergisi, Mostar'da Yılsonu Sergisi ve Sertifika Töreni, "15 Temmuz Türkiye Geçilmez" Sanat Sergisi, "Mini Minia Sinan" adlı minyatür sergisi, Anadolu'nun Özü Ahilik Sanat Sergisi, E-38 Sanat Sergisi, Dekoratif Ahşap Süsleme Sergisi, MÜSİAD 15 Temmuz Fotoğraf Sergisi ve "Pandemi ile Yaşam" konulu fotoğraf sergisi açtı. Yılın son sergisi de 51 farklı el sanatı ile 78 eserden oluşan Kayseri'm Sanat Sergisi oldu.

Birçok Etkinlik ve Faaliyet Gerçekleştirildi

Sergi ve yarışmaların yanı sıra Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 1944 yılından bu yana

Kayseri Kalesi'nin burçlarını süsleyen ve uzun yıllar Ramazan aylarında iftar topu olarak kullanılan Sahra Topu'nun konser-vasyon çalışmalarıyla yenilenmesini sağladı. İstiklal Marşı'nın kabulünün 100. yıl dönümü kapsamında vatandaşlara 2 bin adet İstiklâl Ajandası dağıtan Büyükşehir Belediyesi, ayrıca Büyükşehir Konservatuarı'nda birçok branşta yediden yetmişe vatandaşa kurs verdi.

2021 yılında tarihin eşsiz dokusuyla sanatın buluştuğu adres olan Sanatçılar Sokağı ziyaretçilerin uğrak mekânı olurken, tarihî Kayseri Kalesi'nde Temmuz ve Ağustos ayları boyunca "Kaleiçi Sanat Etkinlikleri" düzenlendi.

KAYMEK ile bir ilke daha imza atarak çocuklara özel şenlik günleri düzenleyen Büyükşehir Belediyesi, Türkiye'deki 6 TÜBİTAK destekli bilim merkezinden birisi olan Kayseri Bilim Merkezi'nin düzenlediği 5. Bilim Şenliği ile on binlerce kişiye ulaştı.

2021 yılında yine Türkiye'de en çok ziyaret edilen kitap fuarı unvanını yenileyen 4. Kayseri Kitap Fuarı "Sezai Karakoç" anısına kapılarını açtı. Büyükşehir Belediyesi'nin 4. Kitap Fuarı ile "Âlimler Şehri" Kadim Kent Kayseri'yi 10 gün boyunca kitap kokusu sardı. Kente gelen şair ve yazarlar, kitap fuarını "şiir gibi" olarak yorumladılar.

Kültür ve sanat etkinlikleri kapsamında, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda binlerce Kayserili Mustafa Ceceli konseri ile gönüllerince eğlenirken, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde açılışı gerçekleşen 4. Kitap Fuarı'nda, anlamlı bir etkinliğe imza atarak, Sanatçı Metin Şentürk, özel günde özel bir konserle sevenleriyle bir araya geldi.

Bu kapsamda, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2021 yılında da şehirde kültür ve sanat ile mesleki gelişimin sembolü oldu.

KAYSERİ'DE 2021'DE YERİN ALTINDAN TARİH FİŞKİRDİ

Kentin dört bir yanında yapılan kazı çalışmaları kapsamında, 7, 5 milyon yıl önce yaşadığı tespit edilen fosiller ile ilgili çalışmaların yanında, Kızıl Köşk'te, Keykubadiye Sarayı bölgesinde ve Kültepe Kaniş Karum'daki kazı çalışması 2021 yılında da devam etti. Ayrıca 2021 yılında Seyyid Burhaneddin Hazretleri'nin de türbesinin bulunduğu mezarlık içerisinde kazı çalışmaları tamamlandı. Gerçekleştirilen kazılarda gün yüzüne çıkan yapının 13. yüzyılın

ortalarından 14. yüzyılın ortalarına kadar görülen, cenazelik katı bulunan eyvan tipi türbe olduğu ortaya çıktı. Selçuklu veya beylikler dönemine ait olduğu anlaşılan yapının kuzey cephesinde üst kata çıkan merdivenler yer alırken, alt katın büyük oranda sağlam ve ayakta olduğu görüldü.

Tarih Yeniden Şekilleniyor

Yine 2021 yılında çok önemli tarihi bir çalışmaya imza atan Büyükşehir Belediyesi,

adeta tarihi yeniden yazmaya başladı. Büyükşehir Belediyesi desteğiyle başlayan İncesu'daki kazı çalışmalarında İç Anadolu'nun en büyük mozaik yapısına ulaşıldı. Geç Roma, Erken Bizans'a ait sivil konut örnekleri, geometrik ve bitkisel figürler ile Grekçe, Latince yazıtlar ortaya çıkarıldı. İlk bulgulara göre MS 4. yüzyıl sonrası Geç Roma, Erken Bizans'a ait sivil konut örnekleri olduğu değerlendirilen yapıda yaklaşık 300 metrekare, sağlam mozaik taban döşemeler ortaya çıkarıldı. 10'dan fazla odası açılan, hâlen kazı çalışmaları devam eden yapı, İç Anadolu'daki tespiti yapılan en büyük mozaikli yapı olarak dikkat çekiyor. Öte yandan Büyükşehir Belediyesi'nin destekleriyle 2021 yılında da devam eden Keykubadiye Sarayı kazı çalışmalarında da çıkan eserler, Kayseri ve Türk kültürüne önemli katkılar sağlayacak.

Büyükşehir'in Destekleriyle Süren Fosil Kazıları Dördüncü Sezonunu Tamamladı

Tarihe ışık tutacak çalışmalardan biri olan, Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin sponsorluğunda Yamula Barajı kıyısında yürütülen kazı çalışmalarında dördüncü sezon tamamlanırken, hem daha verimli hem de daha zengin fosil yatağı olan Hırkaköy mevkiinde bir gergedan kafatası ve bir etçile ait kafatası bulundu. Kocasinan ilçesi Yamula Barajı çevresinde bulunan eski Taşhan, Çevril, Emmiler ve Hırkaköy bölgelerinde 2018 yılı Eylül ayında başlayan kazı çalışmaları sürüyor.

Kazı Çalışmalarında Dördüncü Sezon Bitti

Bu kapsamda Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü izinleri ile Kayseri Müzesi başkanlığında, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Okşan Başoğlu'nun bilimsel başkanlığında ve Kayseri Büyükşehir Belediyesi sponsorluğunda yürütülen kazı çalışmaları bu sene dördüncü sezonunu bitirdi. Bu sezon Haziran ayında başlayan kazı çalışması 6 ay olmak üzere Kasım ayına kadar devam ederken, arazi çalışmaları sırasında bu zamana kadar Proboscidealar (hortumlugiller-filler), Bovidae (keçi, antilopgiller), Hipparion (3 toynaklı at), Carnivora (etçiller), Giraffidae

(zürafalar), Rhinocerotidae (gergedanlar) familyaları bulundu.

Gergedan ve Etçil Kafatası Bulundu

Geçen sezonlara göre Hırkaköy mevkiinde çalışmalar daha uzun sürerken, hem daha verimli hem de daha zengin fosil yatağı olan Hırkaköy'de bu sene gergedan kafatası ve bir etçile (carnivora) ait olan kafatası ele geçirildi. Kazılarda, kafatası fosillerinin diğer iskelet parçalarına göre daha zor bulunan ve zamanla parçalanma ve deforme olmaları daha kolay materyaller olmasına rağmen, Yamula'da daha önceden bulunan fil kafatasları gibi gergedan ve etçile ait kafatası bulunması bu fosil yatağının önemini bir kez daha ortaya koyuyor. Çalışmalar, Bilim Merkezi'nde temizlik onarım ve konservasyon işlemleri için devam edecek.

Tarihi ve kültürel geçmişiyle geçmişten geleceğe bir köprü görevi üstlenen Kayseri, şehrin incisi Erciyes'ten Kapuzbaşı Takım Şelaleleri'ne, doğa harikası olan Sultan Sazlığı'ndan UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alan Koramaz Vadisi'ne, Soğanlı Vadisi'nden Anadolu'da ticaretin ilk başladığı yer olan Kültepe Kaniş-Karum Höyüğü'ne, Kayseri Kalesi'nden Taş Mektebi'ne kadar tarihi mekânları, yeraltı şehirleri, hanları, hamamları, kervansarayları ile adeta açık hava müzesi olmaya devam ediyor.

BÜYÜKŞEHİR KÜTÜPHANELERİNDEN 2021'DE 1 MİLYONA YAKIN KİŞİ FAYDALANDI

Kayseri'yi kütüphaneler şehri yapma gayreti ile mevcut kütüphaneleri geliştiren ve yeni kütüphane projelerini ortaya koyan Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, şehrin muhtelif yerlerinde bulunan kütüphaneler ile öğrenciler başta olmak üzere tüm vatandaşlara nezih ve nitelikli kütüphane hizmetini gerçekleştiriyor.

Toplam 105 Bin Basılı Kitap 22 Bin Elektronik ve 3 Bin Sesli Kitap

Büyükşehir Belediyesi'ne ait şehir genelinde bulunan 7 kütüphanede toplam 105 bin 212 basılı kitap, 22 bin elektronik kitap ve 3 bin de sesli kitap olmak üzere kütüphanecilik anlamında gerek konforlu bir donanımına sahip kütüphanelerde gerekse sanal ortamda her okuyucuya yönelik hizmetlerini sürdürüyor.

On Binlerce Üye, Yüz Binlerce Ziyaretçi

Büyükşehir Belediyesi bünyesinde hizmet vermekte olan kütüphanelerde 2021 yılı itibarıyla üye sayısı 188 bin 594 kişiye ulaşırken, söz konusu yılda 37 bin 721 kişi üye oldu. Kütüphanelerden yararlanan kişi sayısı toplam 896 bin 443 olarak gerçekleşirken, 2021 yılında 283 bin 750 kişi de ödünç kitap aldı.

Sekizinci Kütüphane De Yakında Faaliyette

Sekizinci kütüphane olan çocuklara yönelik Çocuk Kütüphanesi ve Müzik Okulu ise kısa zaman içinde faaliyete geçerek hizmetleri çocuk yaş gurubuna kadar sunmuş olacak. Ayrıca 1 milyon 260 bin metrekarelik Millet Bahçesi içerisine 5 bin 500 metrekarelik devasa kütüphane yapılacak.

HACI BEKTAŞ TİYATRO OYUNU KAYSERİ DEVLET TİYATROSU'NDA

İzmir Devlet Tiyatrosu sanatçılarının sahnelediği, Hacı Bektaş'ın hayat hikâyesini anlatan tiyatro oyunu, Kayseri Devlet Tiyatrosu'nda sahne aldı.

Oyunun Konusu

13. yüzyılda Selçuklu hâkimiyeti altında bulunan Anadolu, Moğol istilası tehdidi altında zor zamanlar geçirmektedir. Siyasi kargaşa ve savaş tehdidine karşın, inanç ve felsefenin insan sevgisiyle harmanlandığı dergâhlar, erenlere, âşıklara, kendilerini Hak yoluna adan dervişlere ev sahipliği yapar.

Hacı Bektaş Veli de, Horasan'dan Anadolu'ya uzanan yolcuğunda Ahi Evran'dan Tapduk Emre'ye, Yunus Emre'den İshak Bey'e nice önemli isimle karşılaşacak, kesişen yollar onun düşün dünyasını şekillendirecektir.

Anadolu kültüründe çok önemli bir yere sahip olan Bektaşiliğin temellerinin atıldığı tarihsel süreci konu edinen oyun, onu düşünsel bir olgu olduğu kadar bir yaşam biçimi olarak ele almakta, kendine has renkleri ve motiflerine ışık tutmakta, tarihten sanata, kültürden düşünme biçiminde değin Anadolu yaşamını nasıl etkilemiş olduğuna dair ayrıntıları gözler önüne sermektedir.

KAYMEK, 2021'DE 160 BİN VATANDAŞA DOKUNDU

Kayseri genelinde 13 farklı noktada 11 farklı birimi sayesinde sanat ve mesleki eğitim kursları ile hizmetlerini yürüten KAYMEK, kurs ve eğitimlerin yanı sıra düzenlediği sergi, seminer ve etkinliklerle toplumda mesleki eğitim ile kültür faaliyetlerinin adresi oldu.

Kayseri ve Yurt Dışındaki KAYMEK Kurs Merkezlerinden 2021 Yılında 7 Bin Kursiyer Faydalandı

KAYMEK, Sanat ve Mesleki Eğitim Kurs Merkezlerinde 2021 yılında 21 farklı alanda 116 farklı branşta teorik ve uygulamalı olarak eğitimlerini yürüttü. Bu kapsamda Kayseri merkez ve ilçelerde yer alan KAYMEK İhtisas Merkezi, Akademi, Argıncık, Beyazşehir, Erkilet, Göznuru, Köşk Sosyal Yaşam Merkezi, Sümer, TOKİ, Sanat Merkezi, Ziya Gökalp, Sancaktepe ve Bosna Hersek'in Mostar kentindeki Mostar birimi ile 2021 yılında KAYMEK, toplam 13 noktada 6 bin 966 kursiyere hizmet verdi.

İlgi Uyandıran Tematik ve Karma Sanat Sergilerine 60 Binin Üzerinde Ziyaretçi

KAYMEK bünyesinde yer alan alanında uzman sanatçı ve mesleki eğitimci kadrosunun eğitim verdiği kursiyerlerle birlikte yapılan eserlerin yıl içerisinde sergilendiği; Karma Sanat Sergisi, Erciyes'te Bir Sevda Masalı: Kerem ile Aslı Sanat Sergisi, KAYMEK Sanat Sergisi, Kâinatın Kalbi Kâbe-i Muazzama El Sanatları Sergisi, 15 Temmuz Türkiye Geçilmez Sanat Sergisi, Anadolu'nun Özü: Ahilik Sanat Sergisi, E-38 Sanat Sergisi, Dekoratif Ahşap Süsleme Sergisi ve son olarak da Kayseri'm Sanat Sergisi gibi karma ve birbirinden ilgi çekici sergiler ile halkın kültür gelişime katkı sağlandı. 2021 yılı içerisinde açılan sergiler 63 bin 625 kişi tarafından ziyaret edildi.

Binlerce Kişi Seminerlerden İstifade Etti

KAYMEK'in yıl boyunca düzenlediği kamu kurum ve kuruluşları ile özel işletmelere verilen sanat, meslek ve hobi kursları, Görgü ve Nezaket Kuralları, Temel İşaret Dili, Stres Yönetimi, Kurumsal İmaj Yönetimi, AFAD Semineri, İletişim Yöntem ve Teknikleri, Fotoğrafçılık Eğitimi, Mesleki İngilizce, Kurumsal İletişim ve Kurumsal

Yazışma, Öfke Kontrolü, Meslek Etiği, Etkin Dinleme, Grup ve Örgüt İletişimi, Kadın Hakları konulu seminerlerden 2 bin 784 kişi faydalandı.

Gençlik Merkezlerinde Ortalama 15 Bin Gence Ulaşıldı

KAYMEK Gençlik Merkezleri 11 farklı tesiste hizmetlerini yürüterek 2021 yılında yaz okulunda bin 769, eğitim-öğretim döneminde 5 bin 407 gence ve diğer hizmetler de dâhil olmak üzere toplam 14 bin 793 gence hizmet verdi. Genç dostu Büyükşehir Belediyesi'nin bünyesinde hizmet veren KAYMEK, genç vatandaşlara da imkân tanıyarak onların gelişimine ve eğitimine kayıtsız kalmadı.

Sosyal Yaşam Merkezlerinden Yaklaşık 35 Bin Vatandaş Yararlandı

Kayseri'nin merkezde olduğu kadar kırsalda da sosyal hizmetlerden faydalanması için ilçelerde oluşturulan 15 Sosyal Yaşam Merkezi vasıtasıyla toplamda 34 bin 744 kişiye ulaşan KAYMEK; Akademik Ders Takviyeleri, Sanat Kursları, Mesleki Eğitim ve Gelişim Kursları, Akıl Oyunları, Dijital Kütüphane, Sportif Faaliyetler gibi alanlarda ziyaretçilerine hizmetler ulaştırdı.

Ailelere Yönelik Rehberlik ve Danışmada 21 Bin Kişi Hizmet Aldı

Huzur Çınarı Aile Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi aracılığı ile KAYMEK; ücretsiz olarak verdiği, ailelere yönelik rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinde, 2021 yılında 21 bin 719 kişiye hizmet vererek toplumun en önemli kurumu olan aileyi gözettiler. Merkezin farklı platformlarda düzenlediği canlı yayınlarda 150 bin izlenmeye ulaşıldı.

UZEM ile 14 Bin Kişiye Uzaktan Eğitim Verildi

KAYMEK bünyesinde 21 Eylül 2020 tarihinde eğitim faaliyetlerine başlayan Uzaktan Eğitim Merkezi'nde (UZEM) 2021 yılında 14 bin 181 öğrenci ve kursiyere eğitim verilerek özellikle pandemi döneminde hizmetlerin aksatılmadan evlere iletilmesi sağlandı.

BÜYÜKŞEHİR'DEN "MİLLÎ" DUYARLILIK

Büyükşehir Belediyesi bünyesinde eğitim ve kültür hizmetlerini yürüten KAYMEK, eğitim ve kültür faaliyetleri kapsamında bir duyarlılığa daha imza attı.

Gençlik Merkezleri Sinema Etkinliği düzenleyen KAYMEK, büyük beğeni toplayarak gişe rekorları kıran "Kesişme: İyi ki Varsın Eren" filmine kursiyerlerini götürdü. Filmde kursiyerlerin yanı sıra Büyükşehir Belediyesi İşletmeler ve İştirakler Daire Başkanı Oğuzhan Postallı ve KAYMEK yöneticileri de yer aldı.

İzleyiciler Duygulu Anlar Yaşadı

11 Ağustos 2017 tarihinde Trabzon'un Maçka ilçesinde PKK'lı teröristlerin saklandığı yeri güvenlik güçlerine göstermek isterken hain teröristlerin açtığı ateş sonucu şehit olan Eren Bülbül ve onu korumaya çalışırken şehit düşen Jandarma Astsubay Kıdemli Başçavuş Ferhat Gedik'in hayatını konu edinen filmin başlaması ile yerlerini alan izleyiciler, filmin hüznü sahnesini izledikçe duygulanarak gözyaşı döktü.

BÜYÜKŞEHİR, KEREM İLE ASLI'NIN HİKÂYESİNİ ANLATIYOR

Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet gösteren Kayseri Mesleki Eğitim ve Kültür A. Ş. (KAYMEK) tarafından sanal sergi olarak açılan, daha sonra ilçe ilçe gezen "Erciyes'te Bir Sevda Masalı, Kerem ile Aslı" sergisinin son durağı Tomarza oldu.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, kadim

kentin kültürel ve manevi değerlerine sahip çıkmak ve bu değerleri koruyarak gelecek nesillere aktarmak amacıyla kültür sanat alanında yapmış olduğu çalışmalara hız kesmeden devam ediyor. İran'ın İsfahan kentinden Kayseri Erciyes'e, meşakkatli ancak bir o kadar destansı bir yolculukla uzanan Kerem ile Aslı'nın aşk hikâyesi, Büyükşehir Belediyesi KAYMEK A. Ş'nin düzenlediği sergi ile tanıtıldı.

Kaymek, Çok Özel Ama Az Bilinen Hikâyeyi Tüm Kayseri'ye Anlatıyor

KAYMEK A. Ş. eğitimcilerince hazırlanan 18 farklı el sanatı ve 24 eserden oluşan ve ilk olarak geçtiğimiz nisan ayında canlı anlatımlı sanal sergi ile sanatseverlerle buluşan "Erciyes'te Bir Sevda Masalı, Kerem ile Aslı" sergisi, daha sonra Büyükşehir Belediyesi fuaye alanı ve tarihi Kayseri Kalesi sergi alanında ziyarete açıldı. Sadece kent merkezinde tanıtımla kalmayan KAYMEK, kadim kentin çok özel ama az bilinen Kerem ile Aslı'nın sevdasını konu alan "Erciyes'te Bir Sevda Masalı, Kerem ile Aslı" sergisini ilçe ilçe tanıttı. Sırasıyla Yeşilhisar, İncesu, Develi ve Bünyan ilçelerinde vatandaşlarla buluşan serginin son durağı Tomarza oldu. Tomarza İlçe Sosyal Yaşam Merkezi'nde vatandaşların ziyaretine açılan ve KAYMEK eğitimcileri tarafından sıfır atık projesine katkı sağlamak amacıyla yüzde 90 atık malzemelerden yapılan minyatürlerden oluşan sergi, yoğun ilgi gördü.

16. yüzyılda İran'da bir şahın oğlu olan Kerem ile şahın hazinedarı olan keşişin Aslı isimli kızı arasında yaşanan ve Erciyes'te son bulan bu masalımsı sevdâ öyküsünün anlatıldığı sergi, 14 bölüme ayrılarak

kronolojik dizilimle 3 boyutlu 14 eserle sunulurken, sergide Kerem ile Aslı sevdasının ayrıntılarını içeren 8 tablo ve 2 çini vazo yer aldı.

Kerem ile Aslı'nın Hikâyesi Ankara'ya Kadar Uzandı

Kayseri Büyükşehir Belediyesi; Ankara'da, Gençlik ve Yerel Yönetimler temalı proje yarışmasında Kültür Sanat Eğitim ve Spor Faaliyetleri dalında ödüle layık görüldüğü Gençlik Festivali'nde de yer alan "Erciyes'te Bir Sevdâ Masalı, Kerem ile Aslı" sergisini, Kayseri'nin diğer ilçelerinde de vatandaşlarla buluşturdu.

KAYMEK'TEN YILIN SON SERGİSİ: "KAYSERİ'M SANAT"

Kayseri Büyükşehir Belediyesi girişindeki sergi salonunda gerçekleşen açılışa Başkan Büyükkılıç'ın yanı sıra, AK Parti İl Kadın Kolları Başkanı Emine Timuçin ile yönetimi, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Aygül Aykut, Melikgazi İlçe Milli Eğitim Müdürü Hacı Kaya ve KAYMEK A. Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Serdar Öztürk ile çok sayıda davetli katıldı.

KAYMEK tarafından 2,5 ay gibi kısa bir sürede hazırlanan, Kayseri kadim medeniyetinin yer aldığı tarihî ve doğal güzellikleri anlatan, 51 farklı el sanatı ile 78 eserden oluşan serginin açılışında konuşan Başkan Büyükkılıç, "Maşallah KAYMEK birimimizde etkinlikler bitmiyor. KAYMEK'in çok değerli öğretmen ve öğrencilerinin yeteneklerini görmek onların yaptığı ürünleri burada hakikaten görerek keyif almak, onları da motive etmek amacıyla bir araya geliyoruz. İnşallah bu güzel cuma gününde, yılın son gününde, 2021 yılının bu zengin etkinlikleri arasında, KAYMEK'in bu faaliyetinin de hayırlı uğurlu olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum." diye konuştu.

Sergi hakkında Başkan Büyükkılıç ve misafirlere bilgiler veren KAYMEK A. Ş. Müdürü Denizhan Burhan ise "Şehrimizin kadim medeniyetinin yer aldığı tarihî ve doğal güzelliklerini anlatmaya gayret ettiğimiz geleneksel el sanatlarımızla 78 eserle 51 farklı el sanatı kullanarak toplamda 2,5 aylık bir sürede icra edilen sanat eserlerini sergiliyoruz. Ancak buradaki en önemli mesajımız şudur; sizlerin vasıtasıyla Kayseri'mizin tarihî ve doğal güzelliklerini, kadim medeniyetimizin bizlere bıraktığı izleri tüm dünyaya buradan yansıtmaktır." ifadelerini kullandı.

Konuşmaların ardından Başkan Büyükkılıç ile beraberindeki misafirler, sergiyi ilgiyle gezerek eserler hakkında bilgiler aldılar.

MİMAR SİNAN MÜZESİ VE MİMARLIK MERKEZİ ULUSAL MİMARİ PROJESİ PANEL KONUSU OLDU

TMMOB Mimarlar Odası Kayseri Şubesi tarafından, Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Turgut Cansever Konferans Salonu'nda gerçekleştirilen "Güncel Mimarlık Tartışmaları: Yarışmalar" konulu panele jüri üyeleri, TMMOB Mimarlar Odası Kayseri Şube Başkanı Murtaza Er, mimarlar ve öğrencilerin yanı sıra, Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Hamdi Elcuman, Etüt ve Projeler Daire Başkanı Ahmet Şeref Bahçecioglu da katıldı.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve TMMOB Mimarlar Odası Kayseri Şubesi tarafından ortaklaşa düzenlenen "Mimar Sinan Müzesi ve Mimarlık Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması"nın kazananlarının da proje sunumları ile katıldığı panele, jüri başkanlığı yapan Prof. Dr. Nur Urfalıoğlu ve jüri üyeleri de yer aldı.

Panelde konuşan Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Hamdi Elcuman, "Nitelikli yapı üretmenin veya özel tasarımların ne kadar değerli olduğunun farkındayım. Biz Kayseri Büyükşehir Belediyesi olarak hep bu yolda ilerlemeye çalışıyoruz. Mümkün olan en doğru lokasyona doğru yapıyı, ihtiyaçları da sürdürülebilir şekilde oluşturmaya çalışıyoruz. Bunda da mimar arkadaşlarımızla sürekli beraberiz." dedi.

Konuşmasında öğrencilere tavsiyelerde de bulunan Elcuman, panele katılamayan Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'ın selamlarını ilettili.

Panele Prof. Dr. Nur Urfalıoğlu, Dr. Öğr. Üyesi Murat Sönmez ve Hakan Özkan konuşmacı olarak katıldı. Panelde, yarışmayı kazanan eser sahipleri proje sunumları yaparak projeler hakkında bilgiler verdi.

Panel sonunda Genel Sekreter Yardımcısı Hamdi Elcuman, yarışmanın jüri başkanlığını yapan Prof. Dr. Nur Urfalıoğlu'na çiçek ve plaket takdim etti.

Ayrıca düzenlenen panelde, Başkan Büyükkılıç'ın danışman jüri üyesi olduğu "Mimar Sinan Müzesi ve Mimarlık Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması"nda kazanan eserler sergilenirken, yarışmada dereceye girenlere de ödülleri verildi.

4. KAYSERİ KİTAP FUARI "SEZÂİ KARAKOÇ" ANISINA

Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından merhum yazar, şair ve düşünür Sezai Karakoç anısına düzenlenen 4. Kayseri Kitap Fuarı Açılış Töreni, Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç ve Kayseri protokolü ile yazar, şair ve düşünürlerin katılımıyla gerçekleşti. Başkan Büyükkılıç, ziyaretçi rekoru kırmayı hedeflediklerini belirtirken, özgüven içerisinde, daha donanımlı, daha eğitilmiş, geleceğe ümitli bakan gençlik vurgusu yaptı.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, önceki yıllarda Türkiye'nin ziyaretçi rekoruna sahip kitap fuarlarından olan, alanında örnek gösterilen ve merhum yazar, şair ve düşünür Sezai Karakoç anısına gerçekleşen 4. Kayseri Kitap Fuarı'na ev sahipliği yaptı.

Tramvayda "Kitap Hediye" Fuara Davet

Büyükşehir Belediyesi ekipleri, kitap kokusu ve kitap fuarı heyecanı saran kentte tramvaylarda kitap hediye ettikleri vatandaşları Kayseri 4. Kitap Fuarı'na davet etti. Tramvayda yolculuk yapan ve duraklarda bekleyen vatandaşlara Başkan Büyükkılıç'ın selamlarını ileten ekipler, tüm Kayserilileri önceki yıllarda olduğu gibi yine aynı coşku ve heyecanla kitap fuarına davet etti. Bu kapsamda Başkan Büyükkılıç önderliğinde Büyükşehir Belediyesi, Kayseri Kitap Fuarı'nın kapılarını dördüncü kez kitapseverlere açtı.

Büyükkılıç, Merhum Karakoç'un Dizeleri ile Sözlerine Başladı

Başkan Büyükkılıç, kitap fuarının açılış konuşmasına "Hepimizin adeta ruhunda, bugünlere gelmesinde emeği olduğuna inandığımız şair, mütefekkir Sezai Karakoç anısına böyle bir güzel organizasyonu düzenlememizin çok anlamlı ve önemli olduğunu

ifade ediyorum.” diyerek merhum şair, yazar ve düşünür Sezai Karakoç’a ait şu dizelerle başladı:

“Ülkedeki kuşlardan ne haber vardır / Mezarlardan bile yükselen bir bahar vardır / Aşk celladından ne çıkar mademki yâr vardır / Yoktan da vardan da ötede bir var vardır / Hep suç bende değil beni yakıp yıkan bir nazar vardır / O şarkıya özenip söylenecek mısralar vardır / Sakın kader deme kaderin üstünde bir kader vardır / Ne yapsalar boş göklerden gelen bir karar vardır / Gün batsa ne olur geceyi onaran bir mimar vardır / Yanmışsam külümden yapılan bir hisar vardır / Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır / Sırların sırrına ermek için sende anahtar vardır / Göğsünde sürgününü geri çağıran bir damar vardır / Senden umut kesmem kalbinde merhamet adlı bir çınar vardır / Sevgili, en sevgili, ey sevgili...”

Kayseri’nin sanayi ve ticaret merkezi olarak bilindiğini, bu yönüyle her zaman devletine, milletine, vatanına, bayrağına, inancına sahip çıkan bir şehir olarak övündüklerini ifade eden Başkan Büyükkılıç, “Bunun yanında çok şükür hayırseverler şehri olarak bilinir. En önemlisi makarr-ı ulema olarak bilinir, makarr-ı evliya olarak bilinir. Davud El Kayseri’nin, Mimar Sinan’ın, Gevher Nesibe Sultan’ın, Mehmet Melikgazi Hazretleri’nin, Seyyid

Burhaneddin Hazretleri’nin, Seyrani’nin, Hacı Hasan Efendi’nin, Ahmet İslamoğlu’nun şehri. Böyle güzellikleri, birbirinden değerli büyüklerimizi bağrında barındıran bir şehirde yaşamının şükrünü yaşıyoruz.” dedi.

Büyükkılıç, Kayseri’nin okuyan ve öğrenen bir şehir olma yolunda adeta sınavları birer birer başarıyla bitiren anlayış içerisinde bir şehir olduğuna vurgu yaparak “Şehrimizi turizmin, kültürün, eğitimin, sporun merkezi ve kütüphaneler şehri gibi anlayışlarla anılması için gece gündüz demeden 16 ilçe belediye başkanıyla el ele, gönül gönüle, değerli milletvekillerimiz ve bakanlarımızla dayanışma içerisinde sürdürüyoruz. Çok şükür bereketini yaşıyoruz. Hemşerilerimizin gönüllerinde taht kurmak yolunda, gönül belediyeciliğini hayata geçirmek yolunda Sayın Cumhurbaşkanımızın elinden genç ve öğrenci dostu bir şehir olarak ödül almış bir belediye olarak elbette bu konuda daha fazla çalışma yapmamız gerektiğinin farkındayız.” şeklinde konuştu.

Büyükkılıç’tan “Daha Donanımlı, Daha Eğitimli Gençlik” Vurgusu

5 üniversitesi, 80 bin civarında üniversite öğrencisi ve 300 bin ortaöğretim öğrencisi olan bir şehirden bahseden Başkan

Büyükkılıç, “İşte bu genç nüfusu özgüven içerisinde, daha donanımlı, daha eğitimli, geleceğe ümitle bakan ve geleceği inşallah Mevlâ’mızın hükmüyle şekillendirecek olan bir nesil yetiştirmek için çırpınıyoruz. İstiyoruz ki böyle kitap fuarları ile hem Anadolu’da kendisinden söz ettirsin, hem yazarlarımızla, şairlerimizle buluşsun, kendisinde özgüven oluşsun, okuyan ve okutan olan statüsünde yer alsın, sosyal statüsü değişsin.” ifadelerini kullandı.

Önceki dönem Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlarından, AK Parti Kayseri Milletvekili Taner Yıldız ise Kayseri’ye gelen bütün misafirlere, düşünür, şair ve yazarlara “Hoş geldiniz” diyerek merhum Sezai Karakoç anısına düzenlenen kitap fuarında emeği geçenlere teşekkür etti. Kayseri Valisi Şehmus Günaydın da fuarın şehrin edebiyat hayatında katkı sağlamasını temenni ederek, başta Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç olmak üzere tüm emek verenlere teşekkür etti.

İnanç: “Kayseri İlim Şehridir”

Açılıшта konuşan, edebiyat dünyasının önemli isimlerinden Hayati İnanç; Kayseri’nin ticaret şehri olarak bilindiğini ancak ondan önce bir ilim şehri olduğunu söyleyerek “Hz. Mevlana’nın yetişmesinde büyük emeği olan Seyit Burhanettin’in şehridir. Yaman Dede’nin şehridir. Son dönemde Ahmet Remzi Akyürek merhumun şehridir. Bu fuarın hayırlara vesile olmasını niyaz ediyorum. Rahmetli Sezai Karakoç’un dünya sürgünü bitti. Kendisi de öyle istiyordu. İnşallah makamı âlîdir. Her şey gönlünüzce olsun.” dedi.

Üsküdar Üniversitesi Rektör Yardımcısı Yazar Prof. Dr. Sevil Atasoy ise bir üniversite hocası olarak her yaştan, memleketin dört bir yanından öğrencileri olduğunu, hiçbir şeyin kitap fuarları kadar kendisini duygulandırmadığını belirtti ve kitap fuarlarına insanların kendileri istedikleri için gittiklerini dile getirdi. Atasoy, Kayseri’deki kitap fuarlarına daha önce de geldiğini ama bunun çok daha geniş olduğunu kaydederek kitap fuarının Kayseri’ye ve ülkenin geleceğine faydalı olması temennisinde bulundu.

İlkan’dan Fuara, “Şiir Gibi Kitap Fuarı” Yorumu

Şair Ahmet Selçuk İlkan ise insanı insan yapanın merhamet, vicdan, aşk, sevgi saygı gibi değerler olduğunu ifade ederek bunun kitaplarla sağlandığını, kitabın kalbe ışık verdiğini söyleyip, şiir gibi bir kitap fuarı olarak nitelediği Kayseri 4. Kitap Fuarı’nda bir şiir okudu.

Sun Fuarçılık Yönetim Kurulu Başkanı Nuh Mehmet Saçmacı da Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç’a desteklerinden dolayı şükranlarını sunarak 3 milyon kitabı, 314 yayınevini ve 300’ün üzerinde yazarı Kayseri’de kitapseverlerle buluşturdıklarını, Türkiye Kitap Fuarları içerisinde yeniden ziyaretçi rekoru kıracaklarını dile getirdi.

Konuşmaların ardından Başkan Büyükkılıç’ın yer aldığı protokol, kurdele kesimi ile açılan kitap fuarını ziyaret ederek stantlarda hem yazar hem de okuyucular ile bir araya geldi.

4. KAYSERİ KİTAP FUARI, KENDİ REKORUNU KIRDI

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, “Okuyan ve Okutan Şehir Kayseri”de bu yıl 4’üncüsünü düzenledikleri kitap fuarını 10 günde 815 bin 110 kişinin ziyaret etmesiyle fuarın kendi rekorunu kırdığını belirtti. Başkan Büyükkılıç, Kayseri ve çevre illerden fuara ilgi gösteren tüm kitapseverlere teşekkür etti.

Büyükşehir Belediyesi ev sahipliğinde Dünya Ticaret Merkezi’nde gerçekleştirilen ve merhum yazar, şair ve düşünür Sezai Karakoç anısına düzenlenen 4. Kayseri Kitap Fuarı sona erdi.

3-12 Aralık günlerinde gerçekleştirilen kitap fuarını Kayseri ve çevre illerden 10 günde 815 bin 110 kişi ziyaret etti. Dördüncüsü düzenlenen Kitap Fuarı, birincisinde 582 bin, ikincisinde 672 bin ve üçüncüsünde de 798 bin kişi tarafından ziyaret edilmiş; her yıl bir önceki yılın ziyaretçi rekorunu kırmıştı. Bu yıl da gelenek değişmedi ve Kayseri Kitap Fuarı, 815 bin 110 ziyaretçi ile Türkiye’nin en çok ziyaret edilen kitap fuarı unvanını sürdürdü.

Büyükkılıç’tan Tüm Kitapseverlere Teşekkür

Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, okuyan ve okutan şehir Kayseri’de kendi rekorunu kıran kitap fuarına katılım sağlayan tüm kitapseverlere teşekkür ederek “Tarih kokan kadim kentimiz Kayseri’de 10 gün boyunca kitap kokusu doya doya içimize çekti. Kitap Fuarı’mıza muhteşem bir katılım vardı. Milyonların üzerinde kitabımız ve 300’ün üzerinde yazarımızla kitapseverlerimizi buluşturduk. Fuar boyunca bizleri yalnız bırakmayan sadece Kayseri’den değil, çevre illerden gelen tüm kitapsever dostlarımıza canıgönülünden teşekkür ediyorum.” diye konuştu.

4. Kayseri Kitap Fuarı’nda yüzlerce kitap standının yanı sıra birbirinden keyifli söyleşiler ve etkinlikler gerçekleştirildiğini hatırlatan Başkan Büyükkılıç, bu fuarı her geçen yıl daha kapsamlı yapmaya ve geleneği sürdürmeye devam edeceklerini sözlerine ekledi.

USTALARLA ŞİİR DOLU GECE

Kayseri Büyükşehir Belediyesi, kültür sanat etkinlikleri kapsamında düzenlediği "Ustalarla Sezai Karakoç ve Ahmet Remzi Akyürek Anısına Şiir Dinletisi" ile şiir severlerin gönlüne dokundu.

Kadir Has Kültür ve Sanat Merkezi'nde Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı tarafından düzenlenen "Ustalarla Sezai Karakoç ve Ahmet Remzi Akyürek Anısına Şiir Dinletisi" programına eşi Dr. Necmiye Büyükkılıç ile katılan Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'ın yanı sıra, Melikgazi Belediye Başkanı Mustafa Palancıoğlu ile eşi Emine Palancıoğlu ve vatandaşlar katıldı.

Şiir dinletisinde şiir severlerle buluşan edebiyat dünyasının usta isimleri Hayati İnanç, Prof. Dr. Ziya Avcı, Prof. Dr. Nurullah Genç, Prof. Dr. Alaattin Karaca, Yrd. Doç. Ömer Demirbağ, Dr. Celal Fedai, Muhsin İlyas Subaşı ve Mustafa İbakorkmaz, vatandaşlara şiir dolu unutulmaz bir gece yaşattı.

Seslendirdikleri birbirinden anlamlı şiirlerle Kayserililerin gönlüne dokunan şair ve yazarlar, izleyicilerden tam not aldı.

"Kayseri'nin Bir Kültür Merkezi Olması İçin Yoğun Çalışıyoruz"

Duygulu anların yaşandığı ve büyük beğeni alan şiir dinletisi sonunda günün anısına şair ve yazarlara çiçek takdim eden

Başkan Büyükkılıç, "Kayseri'mizin kadim bir medeniyet şehri olarak sadece ticaret, endüstri merkezi olmaktan öte, bir kültür merkezi olarak anılması, bilinmesi ve tanınması adına oldukça yoğun çalışma yürütüyoruz. Kayseri, Seyyid Burhaneddinlerin, Hunat Hatun, Mehmet Melikgazi Hazretleri, Gevher Nesibe Sultan, Davud El Kayseri ve tabii ki Ahmet Remzi Akyürek ve benzerlerinin şehridir. Üstat Sezai Karakoç, diriliş nesli olarak ilk tanıştığımız mütefekkir, şairlerden birisidir" diye konuştu.

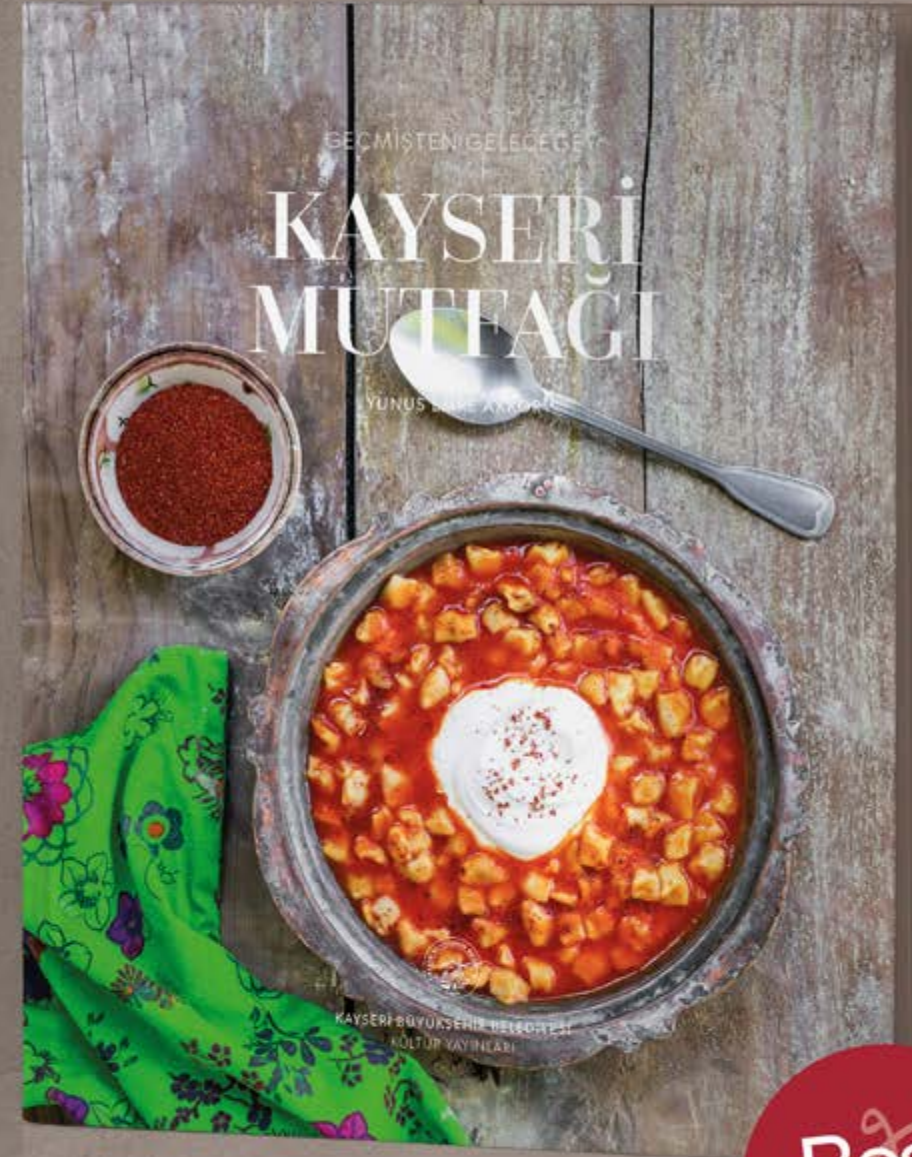
Kültürel çalışmaların tüm hızıyla devam edeceğini ifade eden Büyükkılıç, "Siz hemşerilerimize layık olma yolunda Kayseri'yi fiziki olarak imar etmenin ötesinde, kültürel yönüyle zengin etmenin arayışları, çalışmaları gayretleri içerisindeyiz. Birbirinden değerli tüm ustalarımıza saygılarımızı sunuyorum." dedi.

Edebiyat dünyasının usta ismi Hayati İnanç ise geçtiğimiz haftalarda düzenlenen kitap fuarını hatırlatarak, "Fuara, 815 bin ziyaretçi katıldı. Hayırlı mübarek, bereketli olsun. Kendi rekorunu geçti" diyerek, memnuniyetini dile getirdi.

Şiir dinletisi, merhum şair, yazar ve düşünür Sezai Karakoç ve Osmanlı Mevlevilerinden Arap, Fars ve Türk edebiyatı konusunda derin bilgisi bulunan, devrinde Türkçeyi en iyi bilenler arasında yer alan Kayserili yazar, şair Ahmet Remzi Akyürek anısına gerçekleştirildi.

Kayseri Mutfağı kitabı yeni baskısıyla
Kayseri Büyükşehir Belediyesi
Kültür Yayınlarından çıktı!

Kayseri Mutfağı kitabı yeni baskısıyla
Kayseri Büyükşehir Belediyesi
Kültür Yayınlarından çıktı!

